BHOLANATH COLLEGE MAGAZINE

ভোলানাথ মহাবিদ্যালয় আলোচনী

श्रद्धावान् लभते ज्ञानम्

भोलानाथ कलेज

ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়
আলোচনী

তত্ত্বাৱধায়ক অধ্যাপক
নুৰ হুছেইন
ড° আতোৱাৰ ৰহমান

ভাৰপ্ৰাপ্ত সম্পাদক
নজৰুল ইছলাম

"BHOLANATH COLLEGE MAGAZINE" A College Magazine of Bholanath College, Dhubri
Published by Bholanath College Students' Union 2014-15 Edited By Nazrul Islam
Published : April 2016

ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী	:	ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী ২০১৪-১৫ ইং চন।
প্ৰকাশিত চন	:	জানুৱাৰী ২০১৬ ইং
সম্পাদক	:	নজৰুল ইছলাম
তত্বাবধায়ক অধ্যাপক	:	নুৰ হুছেইন ড° আতোবাৰ ৰহমান
সামগ্ৰীক পৰিকল্পনা আৰু অংগসজ্জা	:	মুন
আলোক চিত্ৰ	:	ইন্টাৰনেট আৰু ৰুমানা অফছেট প্ৰেছ
অক্ষৰ বিন্যাস	:	মুন আৰু ৰিন্টু ৰুমানা অফছেট প্ৰেছ
ছপা	:	ৰুমানা অফছেট প্ৰেছ ডি.কে. ৰোড, ধুবুৰী (অসম)

উছৰ্গা

যিসকল
স্বনামধন্য
গুণী-জ্ঞানী ব্যক্তি এই
মহাবিদ্যালয়ৰ জন্মলগ্নৰে পৰা
জড়িত হৈ মহাবিদ্যালয়খনক এখন
আগশাৰীৰ উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠান
হিচাপে গঢ়ি তুলিলে সেই
সকল মহান ব্যক্তিৰ
পবিত্ৰ স্মৃতিত
এই আলোচনী
উছৰ্গিত

শ্ৰদ্ধাঞ্জলি

ভাৰতীয় জাতীয় জীৱনলৈ অনবদ্য অবদান আগবঢ়াই ইহলীলা ত্যাগ কৰা
“মিছাইল ম্যান খ্যাত” ড° এ.পি.জে. আব্দুল কালাম,
অসমৰ সংগীত শিল্পী জিতেন ডেকা প্ৰমুখ্যে
ইহলীলা ত্যাগ কৰা অসমৰ শিল্পী জগতৰ লগত
জড়িত সকলো মহান ব্যক্তিলৈ
আমি আমাৰ অশ্ৰুসিক্ত শ্ৰদ্ধাঞ্জলি নিবেদন কৰিছোঁ।
যিসকল ব্যক্তিয়ে অসমৰ ভাষা-সাহিত্য-সমাজনীতি-অৰ্থনীতি
আদিৰ লগত জড়িত হৈ ৰাজ্যখনৰ সৰ্বাঙ্গীন উন্নয়নৰ অৰ্থে
নিজৰ প্ৰাণ আহুতি দিলে, সেই প্ৰাতঃস্মৰণীয় ব্যক্তিলৈয়ো
এই ছেগতে আমি শ্ৰদ্ধাঞ্জলি নিবেদন কৰিছোঁ।

ড° ধ্ৰুৱজ্যোতি বৰা
সভাপতি, অসম সাহিত্য সভা

শুভেচ্ছাবাণী

পশ্চিম অসমৰ ঐতিহ্যমণ্ডিত ধুবুৰী চহৰত অৱস্থিত ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ বাৰ্ষিক আলোচনী প্ৰকাশৰ বাবে প্ৰস্তুতি চলিছে বুলি জানি সন্তোষ অনুভৱ কৰিছো। আশাকৰো, মুখপত্ৰখন মহাবিদ্যালয়খনৰ শিক্ষাৰ্থী তথা শিক্ষাগুৰুসকলৰ সেউজীয়া অনুভৱৰ বটবৃক্ষ হৈ ৰ'ব।

মহাবিদ্যালয়খনৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, শিক্ষক-কৰ্মচাৰীবৃন্দৰ কলমৰ কাপেৰে নিগৰা কলা মুকুতাৰ ওৰণি লৈ মুখপত্ৰখন ন-কইনা সাজত প্ৰকাশ পাব। ন ন সাহিত্য প্ৰতিভাৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰিবলগীয়া মুখপত্ৰখনত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মনত গঁজালি মেলা নতুন চিন্তাই সাহিত্যৰ মালা গাঁথি আমাৰ স্বকীয় সাহিত্যৰ সেউজী পথাৰখন অনুপমৰূপত সজাই তুলিব। এইখিনিতে উল্লেখ নকৰি নোৱাৰো যে যোৱা ২১ নৱেম্বৰ, ২০১৫ খ্ৰীষ্টাব্দ তাৰিখে অসম সাহিত্য সভাই ধুবুৰীৰ ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ সহযোগত যি বৰ্ণাঢ্য ৰূপত সেতুবন্ধন-উজ্জীৱন যাত্ৰাৰ জনসভা অনুষ্ঠিত কৰিলে, সেই স্মৃতি মোৰ মানসপটত স্মৰণীয় হৈ ৰ'ব। বিশেষকৈ মহাবিদ্যালয়খনৰ অধ্যক্ষ, অধ্যাপক-অধ্যাপিকা আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণে অসমৰ জাতীয় জীৱনক বিশেষ মাত্ৰা প্ৰদানত ইতিবাচক ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পাৰিব।

মহাবিদ্যালয়খনৰ উত্তৰোত্তৰ উন্নতি কামনাৰে মুখপত্ৰখনলৈ মোৰ আন্তৰিক শুভেচ্ছা জ্ঞাপন কৰিলো।

চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী।

২১ আঘোণ, ১৪২২ ভাস্কৰাব্দ

(ড° ধ্ৰুৱজ্যোতি বৰা)
সভাপতি
অসম সাহিত্য সভা

GOVT. OF ASSAM

OFFICE OF THE DEPUTY COMMISSIONER

DHUBRI

Message

It gives me immense pleasure that Bholanath College, Dhubri is going to publish its Annual College Magazine for the session 2014-2015. The magazine of an institute reflects the image of not only the institute but also of society in general. It also gives a window of opportunities to the young learners to show their talents, to express their thoughts and feelings and thus helps them nurture critical thinking and scientific temper. Hope the current issue of Bholanath College Magazine will prove worthiness of its rich past and heritage.

Date :

Place : Dhubri.

(Nazrul Islam, ACS)
Deputy Commissioner,
Dhubri.

MESSAGE FROM THE PRINCIPAL

The magazine of an institution is a platform for nurturing and expressing the views and critical thoughts of the teacher and taught of the institution. It reflects the socio-corporate life of the institute as well as the social condition of the time. It gives me joy and pleasure that Bholanath college is going to publish its 54th annual magazine. Hope, like the earlier issues, this issue of the magazine will carry on the values and tradition of the college that it stands for.

Principal
Bholanath College, Dhubri

FROM THE DESK OF PROFESSOR-IN-CHARGE

Indian Higher Education is one of largest education systems in the world. According to a survey of 2000, India has 259 universities and 11594 colleges with a total enrolment of 93.14 lakh students. This number has certainly increased greatly over the last 15 years due to ever increasing number of students seeking admission in Higher Education Institutes (HEI's). Secondly the liberalisation of Indian economy in 1991 made a far reaching impact on Indian higher education. Our governments (both Central and States) wanted to lessen the burden of huge cost of higher education. So they readily went for privatisation of HEI's and a good number of HEI's came up within short span of time. Many of these institutions in private sector such as IISC, Bangalore have been offering Quality education and contributed to our national life. On the other hand, there are institutions which sell degrees, let alone maintain quality of education, though 'quality' is a buzz word in those institutions. This is not to say that all the HEI's in the government sector provide quality education. In fact, the government institutions are infected with several maladies such as lack of accountability and disproportionate teacher -student ratio. Anyway, privatisation has led to the mushrooming of institutions which are concerned more with earning huge profit rather than with quality of education. Secondly students with weak economic background have to struggle hard to meet the expense. In a country like India, government should continue to subsidize the education otherwise she cannot achieve social justice.

Noor Hussain
Professor-in-charge
Bholanath College

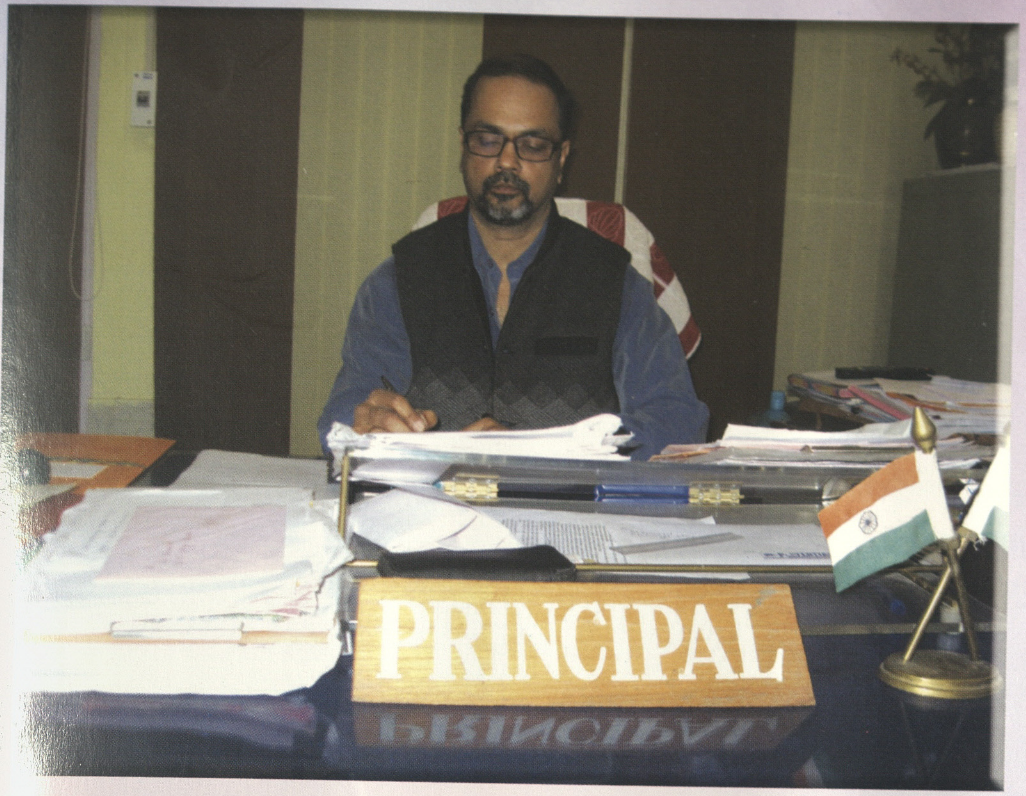

Dr. Dhruba Chakrabortty, Principal

Dr. Debashish Chakraborty, Vice-Principal

Editorial Board of College Magazine

Sitting from left to right - Ranjan Kr. Nath, Motior Rahman, Dr. Dhruba Chakrabortty (Principal), Dr. Mohan Ro
Standing from left to right - Sudarshan Roy, Shohidur Rahman,
Dr. Atowar Rahman & Noor Hussain (Magazine Incharge), Nozrul Islam (Editor incharge)

Nazrul Islam, Hon'ble D.C. (Dhubri) delivering his lecture during College Week Prize Distribution Ceremony.

Co[illegible]ge Week Opening Ceremony

Prize Distriburion Ceremony

Wor[illegible]hop on Zikir, B.N. College

Village Survey by B.N. College NSS Unit

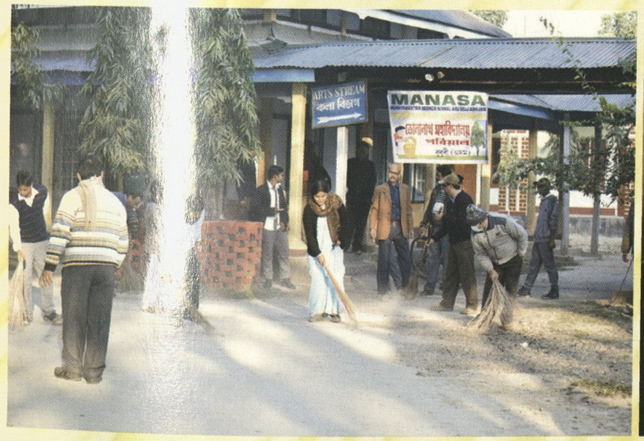

Cleaning Campaign under MANASA

SETUBANDH programme

B.N. College Team at G.U. Youth Festival, 2014

Shiva Thakur
NCC, SUO
Para Basic Course, Agra
International

Amirul Islam
Best Athlete

Priyanka Das
Best Singer

Puja Roy Sarkar
Best Dancer

Nozrul Islam
Best Actor

Martina Das
Best Actress

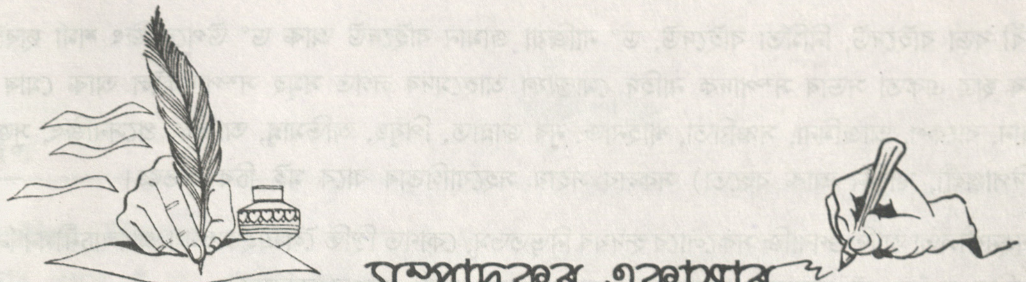

সম্পাদকৰ একাষাৰ

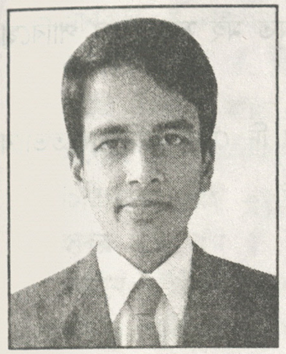

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভনিতে সেইসকল মহান ব্যক্তিলৈ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ, যিসকল ব্যক্তিৰ কাৰণে মই ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ ২০১৪-১৫ বৰ্ষৰ আলোচনীত দু-এষাৰ লিখিবলৈ সুযোগ পাইছো। লগতে ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ অধ্যাপক, অধ্যাপিকা, কৰ্মচাৰী আৰু মৰমৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু বন্ধু-বান্ধৱী সকললৈ মোৰ হৃদয়ৰ অপৰিসীম শুভেচ্ছা আৰু ভালপোৱা জ্ঞাপন কৰিছো।

শিক্ষা হ'ল এটা জাতিৰ মেৰুদণ্ড স্বৰূপ। শিক্ষাই সকলোকে সংকীৰ্ণতা, নীচ মনোবৃত্তি আদিৰ পৰা মুক্ত কৰি মণিকোঠাত পৱিত্ৰতা, সৰলতা, বুদ্ধিৰ প্ৰখৰতা আদি গুণৰ বীজ সিচেঁ। শিক্ষাই সকলোকে সুস্থ মানসিকতাৰে সুন্দৰ, সচেতন, সৎ দায়িত্বশীল ব্যক্তিত পৰিণত কৰি আহিছে।

সাহিত্য হ'ল যিকোনো এটা জাতিৰ সকলো দিশ প্ৰতিফলিত কৰা এখন দাপোনস্বৰূপ। এই দাপোনখনতে আমি এখন জাতিৰ ভাল বেয়া ৰূপখিনি দেখিবলৈ পাওঁ। ঠিক তেনেকৈ এখন মহাবিদ্যালয়ক প্ৰতিফলিত কৰা দাপোনখন হ'ল তাৰ প্ৰকাশিত আলোচনীখন। ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী খনি এই শিক্ষানুষ্ঠানৰ বিভিন্ন দিশৰ দাপোন স্বৰূপ। ইয়াৰ মাধ্যমেৰে প্ৰস্ফুটিত হৈ উঠা মহাবিদ্যালয়খনৰ অধ্যাপক, অধ্যাপিকা, ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, কৰ্মচাৰী সকলৰ মন গহনত ভাহি থকা বিভিন্ন সৃষ্টিশীল ভাৱধাৰা আৰু জ্ঞানৰ। সেইকাৰণে সাহিত্যৰ মাধ্যমত আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ মাজত লুকাই থকা প্ৰতিভাৰ স্বীকৃতি লবৰ বাবে আমাৰ বাৰ্ষিক আলোচনীক মুখ্য অস্ত্ৰ হিচাপে লৈ অহা হৈছে।

আলোচনীখনৰ বাবে বহুত লেখা আমাৰ হাতত আহি পৰিছিল। যিসকলৰ লেখা প্ৰকাশ হ'ল তেওঁলোকক মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা আৰু শুভেচ্ছা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। যিসকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লেখা আলোচনীত প্ৰকাশ নহ'ল তেওঁলোক হতাশ হোৱাৰ কোনো অৰ্থ নাই। চেষ্টাৰ অসাধ্য একো নাই। আজি প্ৰকাশ নহল বুলিয়েই হাতৰ কলম থমকি ৰব নালাগে। সু-চিন্তাৰ অভ্যাস থাকিলে এদিন তেওঁলোকৰ লেখা প্ৰকাশ পাবই। গছ এডাল এদিনতে ডাঙৰ নহয় ঠিক সেইদৰে লিখাৰ অভ্যাস থাকিলে আমাৰ মাজৰ পৰাও ভাল লেখক লেখিকা ওলাব সেইটো কথা মই নিশ্চয়কৈ কব পাৰো। সেয়ে সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়েই সৰ্বোত্ত প্ৰকাৰে সহায় কৰি আৰু ইয়াৰ গুণগত মানদণ্ডৰ উন্নতি সাধি মহাবিদ্যালয়খনৰ সুনাম বৃদ্ধি কৰা একান্ত বাঞ্ছনীয়।

ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনীখনৰ সম্পাদনাৰ গধূৰ দায়িত্ব মোৰ দৰে এজন ছাত্ৰৰ হাতত অৰ্পন কৰাৰ বাবে মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী শিক্ষকবৃন্দলৈ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো।

মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ ড° ধ্ৰুৱ চক্ৰৱৰ্তী ছাৰ, তত্বাৱধায়কদ্বয় নুৰ হুছেইন ছাৰ আৰু ড° আতোৱাৰ ৰহমান ছাৰে বহুমূলীয়া সময় ব্যয় কৰি আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰাৰ দিশত দিহা পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱাৰ বাবে আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা যাঁচিছো। কৃতজ্ঞতা

পাইছোঁ, ৰেৱী বড়া বাইদেউ, নিমিতা বাইদেউ, ড নাজিয়া জামান বাইদেউ আৰু ড" উপেন্দ্ৰজিৎ শৰ্মা ছাৰলৈ। লগতে মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সম্পাদক নাহিদ মোস্তাফা আহমেদৰ লগত সমূহ সম্পাদকলৈ আৰু মোৰ বন্ধু-বান্ধৱী (আব্দুল মান্নান, ৰাকেশ, আজমিনা, সঞ্চয়িতা, শ্বাহনাজ, নূৰ জান্নাত, পিযুছ, অভিমান্নু, আছিফ, প্ৰসেনজিৎ, সুজয়, লাইলা, ৰেজাউল, দিপাঞ্জলী, শ্বাৰ্মিন আৰু বহুতো) সকলৰ সহায় সহযোগিতাৰ বাবে মই চিৰ কৃতজ্ঞ।

ধৈৰ্য, সহনশীলতা আদি গুণৰাজি সকলোৰে হৃদয়ৰ নিভৃততম্, কোণত স্থিতি লৈ এই মধুময় আলোচনীখন নিয়মিতভাৱে চিৰদিন প্ৰকাশিত হওঁক এই বাসনাৰে সকললৈ শুভেচ্ছা আৰু শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰিছো। একে লগে সংগীত, নাটক আৰু সুকুমাৰ কলা সম্পাদক পদৰ লগতে আলোচনী বিভাগৰ দায়িত্ব পালনত মই সফল হব পাৰিছো নেয়া সহৃদয় পাঠক সমাজহে কব পাৰিব।

শেষত, আলোচনীখনৰ মানদণ্ড সম্পৰ্কে বিচাৰ বিশ্লেষণৰ দায়িত্ব পঢ়ুৱৈ সমাজলৈ এৰি দি মোৰ অনিচ্ছাকৃতভাৱে হোৱা ভুল ত্ৰুটিৰ বাবে আপোনালোকৰ পৰা মাৰ্জনা বিচাৰিছো।

"জয়তু ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়"

নজৰুল ইছলাম
ভাৰপ্ৰাপ্ত আলোচনী সম্পাদক

সূচীপত্ৰ

বিষয় — **পৃষ্ঠা নং**

অসমীয়া বিভাগ 01-38
কবিতাৰ পথাৰ # ড" ৰাজীৱ কাগয়ুং **–01**
মানৱতা # নজৰুল ইছলাম **–01**
ৰূপালী ৰেখা # জিন্নাত আফৰিন **–02**
আমি অতীত হ'ম যেতিয়া # ওৱাহিদা কাৰিম **–03**
সপোন # সঞ্চয়িতা ৰায় **–03**
চিঠিবোৰ ঘূৰাই নুখুজিবা # ইনামুল হাছান **–04**
হৃদয় ভগা দুখ # মোকছেদুল ইছলাম **–05**
চৰাইৰ নিচিনা # ফাতেমা ইয়াচমিন **–05**
ভাগ্যৰ পৰিহাস # ছবনুৰ ইয়াছৰিন **–06**
এয়াই নেকি জীৱন # নজৰুল ইছলাম **–07**
কাউৰী # মল্লিকা ৰায় সৰকাৰ **–07**
নিৰৱতা # নুৰ নাহাৰ খাতুন **–08**
কোনো নাই # নুৰ নাহাৰ খাতুন **–09**
সোঁৱৰণী # বৰ্ণালি দাস **–09**
ভালপোৱা ভালপোৱা # মোবাৰক আলী **–10**
ভোলানাথ মহাবিদ্যালয় # আশ্বৰাফুল ইছলাম **–10**
কেতিয়াবা জানো পাইছা??? # দিপামণি প্ৰসাৰ **–11**
আশা # ছামিদুল ইছলাম চৌধুৰী **–12**
মন যায় # হাফীজ মোঃ খলিলুৰ ৰহমান **–12**
তুমি # উজ্জ্বল জ্যোতি ৰায় **–13**
বিদ্যা # মনোৱাৰ হোছেন **–13**
পহৰীয়া # উজ্জ্বল জ্যোতি ৰায় **–14**
লাজুকী লতা # আজমিনা আকতাৰ **–15**
ভাৰতবৰ্ষ আৰু পৰিবৰ্তন # সৃজনা দেৱী **–16**
পাচী ভাষা ঃ ভাৰতবৰ্ষত ইয়াৰ চৰ্চা আৰু অৱলুপ্তি # হাফীজ মোঃ খলিলুৰ ৰহমান আনছাৰী **–18**
প্ৰেৰণা # সেখ ইকবাল ৰাছুল **–20**
নিজৰ ভুল # আবু তালেব আহমেদ **–27**
অকালতে সৰা পাহি # নজৰুল ইছলাম **–29**
কৰ্মই ধৰ্ম # নৱনীতা দেৱী **–31**
অবিনাশ # জিন্নাত আফৰিন **–33**
অপৰাধ # নজৰুল ইছলাম **–34**
শিক্ষকতাৰ বৰদান # সঞ্চয়িতা ৰায় **–35**

সূচীপত্ৰ

বিষয় — পৃষ্ঠা নং

মেনকা # ইনামুল হাচান –36
আজি হয়তো কোনোবা মোৰ কাহিনী পঢ়ি আছে # ওবাহিদা কৰিম –37
মোবাইল ইন্টাৰনেট আৰু যুৱ উচ্ছৃংখলতা # নজৰুল ইছলাম –38

বাংলা বিভাগ 39-46
মা # মোঃ খলিলুর রহমান আনছারী –39
বাংলা সাহিত্য : উৎস মনসামঙ্গল # নির্মিতা নাথ –40
কবি নজরুলের 'ফরিয়াদ' কবিতায় সাম্যবাদ : একটি আলোচনা # সিজুতি পাল –42
মিসাইল মানব # সৌরদীপ সরকার –45

হিন্দী বিভাগ 47-55
बहुत याद आती है माँ # पियुस कुमार माहातो –47
भ्रष्टाचार # सुमम साह –47
विश्वास # अर्चना हरिजन –48
लोग कहते है देखेगें # सहबाज कुरेशी –48
प्रदूषण एक बीमारी # किसान प्रसाद हलवाइ –49
सह-शिक्षा लाभ, हानि # संगीता सिंह राय –50
हिन्दुओ और मुसलमानो में असम्प्रदायिक व्यवहार के कुछ अनछुये पहलु # डा० मोहन राय –53

ইংৰাজী বিভাগ 56-70
THE TIGER CLUB # Jinnat Afrin –56
CHILDHOOD # Salima Akhtara –56
HOW TO BECOME BRIGHT # Shafiul Alom Prodhani –57
A FEW LINES ABOUT OUR SCHOOL # Shahajahan Sk. –57
I WANT TO WRITE # Sk. Masud Ahmed –58
POOR WIDOW # Saddam Hussain –58
BASIC SCIENCE AND ITS ACADEMIC SCOPE # Dr. Ruhul A. Bepari –59
CHALLENGES OF TEACHING ENGLISH AT THE UNDERGRADUATE LEVEL : AN EXPERIENCE # Noor Hussain –63
SUCCESS - A STEP AHEAD !! # Afshana Parveen –67
CONQUER WORRY, BE HAPPY – 69

কবিতাৰ পথাৰ

ড০ ৰাজীৱ কাগয়ুং
সহকাৰী অধ্যাপক
উদ্ভিদ বিজ্ঞান বিভাগ

আখৰৰ আঁক বাঁকেৰে আশাৰ কঠিয়া সিচোঁ জীৱনৰ খেতিদৰাত
শব্দেৰে পোখা মেলে কবিতাৰ
শব্দবোৰে মেটমৰা বাক্য লৈ সঁজাল ধৰে
ভাৱনাৰ সেউজীৰে দোঁ পৰে পৃথিৱী

পক্ ধৰে প্ৰেমৰ আলিংগনত

হেৰাই যায় সেউজীয়াবোৰ লাহে লাহে
ৰূপ সলায়
পকে
সৰে
উকা হৈ ৰয় কবিতাৰ পথাৰ......................

মানৱতা

নজৰুল ইছলাম
বি. এছ. চি ৪ৰ্থ ষাণ্মাষিক
প্ৰাণী বিজ্ঞান মেজৰ

হে মানৱ সভ্যতাৰ
শ্ৰেষ্ঠ জীৱ,
তোমালোকৰ আছেনে
মানৱতা ?
উভতি চাইছানে পাছফালে
আছে কিছুমান জীৱ
মানৱ নামেৰেই
তোমাৰ দৰেই........।
পাকিস্থানৰ পেছোৱাৰ পৰা
আৰম্ভ কৰি
বড়ো ভূমিৰ শেষ প্ৰান্তলৈ
আৰু যে কত ঠাই,
চলি আছে হত্যা, হিংসা, ধৰ্ষণ,
লুণ্ঠন, চোৰ, ডকাইতিৰ দৰে
জঘন্য ঘটনা ....।
তোমালোক কেনেকৈ হ'লা
মানৱ সভ্যতাৰ শ্ৰেষ্ঠ জীৱ... ?
ছিঃ ছিঃ ছিঃ শুনিলেই যেন লাজ লাগে
এয়া হব পাৰেনে
মানৱতাৰ কৰ্মকাণ্ড ?

ৰূপালী ৰেখা

জিন্নাত আফৰিণ
বি. এছ. চি. ৪ৰ্থ যাণ্মাষিক
প্ৰাণী বিজ্ঞান প্ৰধান

দীঘলীয়া যাত্ৰাৰ পিছত থমকি ৰৈছো
ক্লান্তি- অৱসাদ- দীৰ্ঘশ্বাস
কি হ'ব, কি হ'ব এতিয়া
কোনে চিঞৰিছে?
ক'ত আছে, ক'ত আছে
কলীয়া ডাৱৰৰ আঁৰত
এডাল ৰূপালী ৰেখা।

ক'লৈ গৈছো? কিয় গৈছো?
আৰম্ভনি ক'ত আছিল?
সামৰণি ক'ত এই যাত্ৰাৰ?
কোনে নিৰূপন কৰিছে
কাৰ জীৱনৰ কি ভাও,
ইপাৰ নে সিপাৰ
মাজনদীত টুলুং-ভুটুং নাও
অন্বেষাই ফোন কৰিছে তপনক
দাদা, কিবা এটা কৰি জীয়াই থাকিব বিচাৰিছিলো
এজেন্ট হৈছিলো চিটফাণ্ড এটাৰ
ৰাইজৰ টকা গোটাই পলাল চিটফাণ্ডৰ মালিক
দিয়ক পাৰে যদি বন্দুক এটা গোটাই।

জলাশয় পুতি কিয় নিৰ্মাণ হৈছে ফ্লেট?
আৰু যে ম'বাইল টাৱাৰবোৰ
চাওক, ধ্বংস কৰা হৈছে পাহাৰবোৰ
প্ৰাচীন শিলবোৰ মেচিনত গুড়ি কৰা হৈছে,
ক'ত, ক'ত কলীয়া ডাৱৰৰ আঁৰত
ৰূপালী ৰেখাডাল।

তুমি নিজৰ অধিকাৰ
নকৰা কিয় দাবী
গণতন্ত্ৰ মানৱতাৰ নামতো
য'ত নিৰন্তৰ জালিয়াতি

গলেও যাক এই জীৱন
হে সময়!
কেতিয়া বিদীৰ্ণ হ'ব এই বসুন্ধৰা
কেতিয়া জিলিকি উঠিব
আস্থা আৰু বিশ্বাসৰ
ৰূপালী এডাল ৰেখা।

****

আমি অতীত হ'ম যেতিয়া

ওৱাহিদা কাৰিম
বি. এছ. চি ৪ৰ্থ যাণ্মাষিক
পদাৰ্থ বিজ্ঞান

দূৰন্ত সীমনাত মনৰ পুষ্পাঞ্জলি জলাঞ্জলি দি
গধূলি হ'ব হবি ওই।
চিগাৰেট [illegible] কম্পমান হব।
চালত সময়ে আঁকিব শুকান মানচিত্ৰ।
মোৰেই যে জিলিকিব জোনাকীৰ শুভ্ৰতা।
উকা কাগজত বিয়পি পৰিব মৌন চিয়াহী।
এবালে বয়সে সাৰি নিয়া
দুটিমান ধূলিৰ কণা।
শুষ্ক চকুৰ পৰশত তোৰ
শাওনৰ জীপাল স্পৰ্শ।
বগা ডেউকাৰে উৰি যোৱা নীড়মুখী চৰাই।
জেঠীৰ মাতৰ তালে তালে ঘন উশাহ নিশাহৰ প্ৰতিযোগিতা
মাথো ব্যস্ত ৰাতিৰ বুকুত দিন বিচৰাত।
আজিতো নুবুজই তই!
অন্ধকাৰৰ অৱগাহন দূৰন্ত সীমনাত
মনৰ বাসনা নিভাজ কোণত
বিলীন হব যেতিয়া।
তেজেৰে তুমুৰলি হোৱা সপোন দুটিক
পোহৰ দিবিনে তেতিয়া?
আমি অতীত হম যেতিয়া।

****

সপোন

[illegible]
বি. এছ. চি. [illegible] যাণ্মাষিক
প্ৰাণীবিজ্ঞান প্ৰধান

সপোন, সপোন তুমি মোৰ বুকুত আপোন,
কাৰণ, তোমাক লৈ মই ৰচিছো এক ৰঙীন জীৱন।
তুমি নহলে,
উকা উকা লাগে মন।
তুমি নহলে
মৰহি যায় মোৰ সেউজীয়া দুবৰী বন।
মইয়ো দেখো সপোন
চৰাই হোৱাৰ,
জোনাক হোৱাৰ
বৰষুণ হৈ পৃথিৱীক মৰম জচাৰ সপোন।
কিন্তু, কিয় এই সপোনবোৰৰ নাই একো অস্তিত্ব
কিয় এই সপোনবোৰ হৈ যায় পংগু।
কিন্তু, তথাপিও মই দেখো সপোন,
কাৰণ ইয়ে মোৰ বুকুৰ আপোন।

****

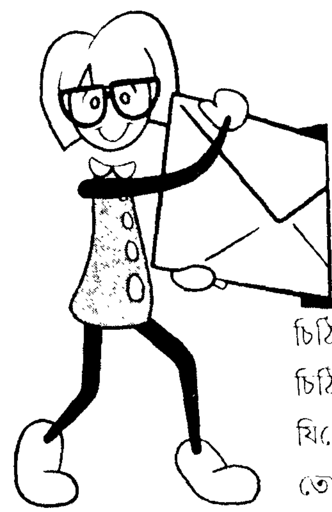

চিঠিবোৰ ঘূৰাই নুখুজিবা

ইনামুল হাছান
বি. এছ. চি. ১ম ষাম্মাষিক
পদাৰ্থবিজ্ঞান বিভাগ

চিঠিবোৰ ঘূৰাই নুখুজিবা.........
চিঠিবোৰ নাথাকিলে, তুমি থাকিব পাৰিবা......
যিহেতু যাম বুলি ভাবিচা........
তোমাৰ উপস্থিতি খুজি পাওঁ চিঠিবোৰত
তোমাৰ চিঠিৰ মাজত লিখি থকা প্ৰতিটি আখৰত.......
অতীতৰ স্মৃতিবোৰ ছায়া হৈ ভাহি আহিছে,
মৰমৰ শিখা জ্বলি আছিলে
তোমাৰ চিঠিবোৰত............।
এখন চিঠিত লিখিছিলা যে
কুঁৱলীৰ এটা বন্দৰত উপজাই পেলাইছিলা মোক,
ইমান ডাঙৰ চিঠিবোৰ কি গৰজত লিখিছিলা........
মোৰ দিন যাপনৰ প্ৰতিটি মূহূৰ্তত
জীয়াই থাকিবলৈ শক্তি দিছে চিঠিবোৰ.......
সপোনৰ দলিচাখন মেৰিয়াই আছে, তাতেই
তোমাৰ প্ৰেমৰ দাপোন খনত.........
প্ৰতিচ্ছৱি হৈ থিয় দিছিলো মই ....
কিন্তু, সেই দাপোন আজিও চাওঁ,
য'ত নাই মোৰ উপস্থিতি, মাথোন বৈ আছে বেদনাবোৰ
তুমি কৈছিলা হৃদয়ৰ মাজেদি বৈ গৈছে মোৰ নাম,
তেজৰ কণিকাবোৰ মাজত উপস্থিতি আছিলে মোৰ।
তুমি চিন্তা নকৰিবা.......
তুমি নাথাকিলেওঁ, চিঠিবোৰ সযতনে মোৰ ডয়াৰত
সাঁজি ৰাখিছো.........
চিঠিবোৰ মোক চুমা দিছে, মৰম দিছে........
চিঠিবোৰ ঘূৰাই নুখুজিবা........

****

হৃদয় ভগা দুখ

মোকছেদুল ইছলাম
দ্বাদশ শ্ৰেণী
বিজ্ঞান বিভাগ

ৰহস্যময়ী পৃথিৱীৰ কোনো এক চুকত,
জীয়াই আছো মোৰ হৃদয় ভগা দুখত।
লৰালিৰ ধেমালীত আছিলো দুয়ো উমলি
সেয়া আছিল নো প্ৰেম, নে মোৰ মনৰ ভ্ৰম।
খেলিছিলো মিলি দুয়ো লৰালিত কইনা-দৰা,
এতিয়া অকলে দেখো মই আকাশৰ তৰা।
তোমাক ভাবি মোৰ নাই আহৰি,
কেনেকৈ নো থাকিম মই তোমাক পাহৰি।
যৌৱন প্ৰাপ্তি তুমি পাহৰিলা মোক,
নুবুজিলা তুমি মোৰ মনৰে শোক,
আজি নাই তুমি, আছে বহু আশা,
বুজাব নোৱাৰিম তোমাক মোৰ মনৰ ভাষা।
নাই মোৰ মনত শান্তি নাই মোৰ ভাগৰ,
হৃদয় খন যেন বেদনাৰ সাগৰ।
নাজানো তুমি ক'ত আছা হৈ ব্যস্ত,
মোৰ মনত পাওঁ তোমাৰ অস্তিত্ব।
এয়া নহয় কোনো কবিতা নহয় কোনো গান,
হৃদয়ৰ দুখত কোনেও নকৰে কাণ।
যতেই নাথাকা কিয়, থাকিবা সুখত
এয়া সদায় ঈশ্বৰক প্ৰাৰ্থনা।

****

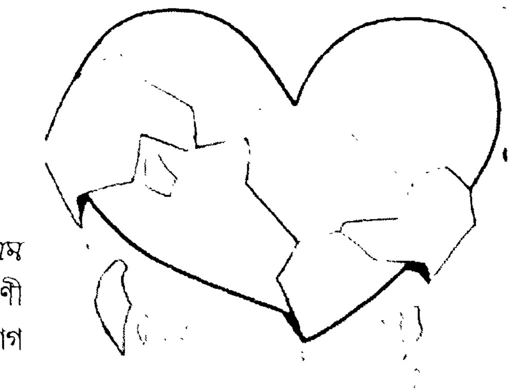

চৰাইৰ নিচিনা

ফাতেমা ইয়াচমিন
বি. এ. ২য় ষাম্মাষিক
কলা বিভাগ

আইয়ে কয় পঢ়াৰে মা।
দেউতাই কয় মন দে,
পাঠত মোৰ মন নবহে
আম জামৰ গন্ধ।
মোৰ কেৱল ইচ্ছা জাগে,
নদীৰ কাষত থাকোতে,
বকুল ডালত লুকাই থাকি।
চৰাইৰ নিচিনা মাতোতে।
তেতিয়া কেৱল ভাবি থাকো,
কেনেকৈ উৰিম।
কেনেদৰে চহৰ এৰি।
সুবুজ গাওঁত ফুৰিম,
তোমালোকে নহয় শিকিছা পঢ়া।
মানুহ হোৱাৰ কাৰণে।
মই নহয় চৰাইয়ে হম।
বনত থকাৰ কাৰণে।।

****

ভাগ্যৰ পৰিহাস

[illegible]
[illegible]
[illegible]

পুহ মহীয়া শীতল ৰাতি
হাড় কঁপোৱা জাৰ,
জীর্ণ পঁজাত মলিনতা
আছে মাথোঁ আন্ধাৰ।
ভোকৰ জ্বালাত কণমানিটিয়ে
জুৰা কান্দোনৰ ৰোল,
হানিছে আঘাত মাকৰ বুকুত
নিৰুপায় মাতৃ মন।
সুৰসুৰীয়া বতাহে যেতিয়া
কাঁটিব খুজে গা,
মাকৰ বুকুৰ উমৰ কনমাণিয়ে
পাৰ কৰে সেই নিশা।
পথৰ দাঁতিত জীর্ণ কুটিৰ
অসহায় এক মাতৃ,
সন্তানটিয়েই যাৰ জীৱনৰ
মাথো এক সহযাত্ৰী।
দুবেলা দুমুঠি খাবলৈ নাই
পিন্ধিবলৈ ফটাকানি,
দৰিদ্ৰতাৰ কড়াল গ্ৰাসত
ওলমিছে দুই প্ৰাণী।

পথৰ সিমূৰে উচ্চ দেৱালে
আৱৰা অট্টালিকা,
সুখেৰে ভৰা জীৱন সিহঁতৰ
সোণেৰে ভাগ্য লিখা।
প্ৰতি সাঁজতে বিধে বিধে পদ
বিধে বিধে সাজ পোছাক,
সুখ নিদ্ৰাত মগ্ন সিহঁত
মখমলীয়া কম্বল গাত।
পথৰ ইমূৰে, ভগা সঁজাত
সাৰে আছে দুটি জীৱ,
ভোকৰ জ্বালাত কাতৰ শিশুটিক
ভাত এমুঠি কোনেনো দিব?
এই পৃথিৱীতে আছে এনে
বহুতো অসহায় নাগৰিক,
সহায় কৰিবলৈ কোনোয়ে নাই
ধিক্ মানুহ ধিক্।
নিয়তি এয়া যিয়ে কৰিছে
এনে বহুতোকে ইতিহাস,
মানুহৰ ভাষাত কয় ইয়ে হ'ল
নিঠুৰ ভাগ্যৰ পৰিহাস।

****

এয়াই নেকি জীৱন

নজৰুল ইছলাম
বি. এছচি. চতুৰ্থ ষান্মাসিক
প্ৰাণী বিজ্ঞান বিভাগ

সকলো পোহৰ ঢাকি
অবুজ বেদনা আছে।
অশ্ৰুসজল চকুযুৰিত বয়
বিষন্নতাৰ চকুপানী।
হৃদয়ত লৈ ফুৰে অহৰ্নিশে
এটুকুৰা গধুৰ পাথৰ,
আৰু কলা ডাৱৰ ......।
জীয়াই থকাৰ বাবে
এমুঠি খোৱাৰ তাড়নাত,
হেৰাই যায় জীৱনৰ ৰং,
প্ৰাণচঞ্চল উলাহ ....।
সমাধিস্থ হয় সকলো আশা ... .।

****

কাউৰী

মল্লিকা ৰায় সৰকাৰ
বি. এ. ৫ম ষান্মাসিক

আমি ডাষ্টবিনৰ কাউৰী
মহানগীৰৰ একোণত থকা এটা ব্যস্ত ডাষ্টবিনৰ
আমি নিয়মীয়া গ্ৰাহক

এটুকুৰা বাহী ৰুটি বা এটুকুৰা শুকান হাড়ক লৈ হয়
আমাৰ খোৱা কামোৰা
কাউৰীৰ দৰেই অসভ্য নিলাজ আমি
একমাত্ৰ পেটৰ তাড়নাত
কলা আমি............
অন্ধকাৰ আমাৰ ভৱিষ্যত
জীৱনৰ সাতোটা ৰঙে আমাকো প্ৰলোভিত কৰে
আমিও বিচাৰো এমুঠি সেউজীয়া
অথবা এখনি নীলা আকাশ
আমিও বিচাৰো মূৰৰ ওপৰত এখন চাল
কিন্তু আমি এতিয়া কাউৰী
এজাক নিলাজ কাউৰী
আৰু
আমাৰ প্ৰিয় ৰং এতিয়া কলা।

****

নিৰৱতা

নুৰ নাহাৰ খাতুন
বি. এ. ৪ৰ্থ ষাণ্মাষিক

এই সীমাহীন ৰাতিৰ যেন শেষ নাই
উশাহ থমকি নৰয়
ৰ'দালি ৰ'দালি হব খোজে মোৰ মন
উভতি আহাচোন!
জোন বেলি তৰাবোৰ একেই আছে
তথাপি কিবা হেৰুওৱা যেন লাগে
কি হেৰুওৱাৰ দূৰত্বই আমনি দি থাকে .....?
হেঙুলীয়া ৰবিৰ কিৰণ
উভতি আহাচোন !
ওঠৰ পৰশত যি হেজাৰ কথা আছে
কবলৈ যেন শব্দৰ অভাৱ
প্ৰতিটো বাক্যত মাথো শূন্যতা
মাথো মৌনতা নিস্তব্ধতা আৰু নিৰৱতা।
মৌন হৈ আছে পথাৰবোৰ
কোলাহলৰ বাটবোৰো মৌন.....
ৰিম্ ঝিম্ বৰষুণৰ টুপ টুপ শব্দ নাই
নাই আজি সেই ৰিব্ ৰিব্ মলয়া বতাহ
নীলা আকাশৰ বুকুত উৰি ফুৰা চৰাইবোৰ
যেন গাবলৈ এৰিলে ....
কুলু কুলুকৈ বৈ থকা নদীয়ে আজি
নিৰবে বৈ আছে।
সকলোতে মাথো
মৌনতা নিস্তব্ধতা আৰু নিৰৱতাই আৱৰি আছে
হাঁহিৰ মাজতো
নিৰৱতা থুপ খাই থাকে।
শুকান মৰুভূমিৰ গধূৰ বালিত
জলাশয় ভাবি মৰিচিকা
চকুৰ ওপৰতে ধিক্কাৰ লাগে
তেনে এক দিঠকে
সকলো নিস্তব্ধ সজাই দিছে
মাথো নিৰৱ লাগে।

****

কোনো নাই

নুৰ নাহাৰ খাতুন
বি. এ. ৪ৰ্থ ষাণ্মাসিক

কোনো নাই
নিজানত নিচুকনি গাই
মোক নিচুকাবৰ বাবে
সন্ধিয়াৰ সৌ উজ্জ্বল তৰাটোৰ দৰে
জ্বলি আছে মোৰ দুখ
তেজৰ তৃষ্ণাত অকলে অকলে
কোনে শুনে
আন্ধাৰৰ কঠিন ওঠত ৰাতিৰ সংলাপ
ৰাতিৰ চেঁচা চকুপানী
নিৰৱতাই মচি দিয়ে নিৰৱে
গোপনে গোপনে।
মৈ অথবা নাৰী
কোনেও কাহানিও
কাৰো দুখ পাতলাব নোৱাৰে
অথচ কান্দি কান্দি সকলোৰে
উঠাব খোজে দুখ
চকুলোৰ সোঁতত নিজানে নিজানে
কোনে ক'ব
মাটিতকৈ সহনশীল আছেনে কোনোবা?
আছেনে গছতকৈ মাটিৰ প্ৰাচীন প্ৰেমিক?
জুইৰো দুখ আছে
জ্বলি জ্বলি ছাঁই হৈ যোৱাৰ
বৰফৰো দুখ আছে
গলি গলি পানী হৈ যোৱাৰ
কোনো নাই নিজানত নিচুকনি গাই
মোক নিচুকাবৰ বাবে
সপোনৰ বাঁহী বাই
সকলোৰে খোজ লয়
দুখৰ বাটত অকলে অকলে।

****

সোঁৱৰণী

[illegible] দাস
বি. এ. ৫ম ষাণ্মাসিক

চকুলো নিগৰে দুধাৰ
মাতৃৰ চৰণ সুঁৱৰি
সংহাৰি মাতৃক ৰজনী
কাল ধুমুহাৰ আগমনী
মোৰ কণ্ঠৰ নাই আহৰি
সুৱঁৰি সোণালী লগৰী
আই তুমিয়েই আছিলা প্ৰহৰী
হতাশৰ সময়ো যেন পাহৰি
মাথো তোমাৰ উৎসাহৰ গাগৰি
হে মোৰ আৰাধ্যালগৰী
নাযাও মই অতীত পাহৰি
হা-হুমুনিয়াহ এৰি
চৰণৰেণু বিচাৰি বিচাৰি
খালো অনেক হাবাথুৰি
আছিলা মোৰ জীৱনবাটৰ অনন্ত প্ৰহৰী
গ'লাগৈ জীৱন বাট অন্ধকাৰ কৰি।

****

ভালপোৱা ভালপোৱা

মোবাৰক আলী
বি. এ. ৪ৰ্থ ষান্মাসিক

সময় উকলি গ'ল
তথাপিও কোৱা নহল।
মনৰ কথাটি মোৰ
হিয়াৰ মাজতে ৰল।।
কিমান আশাৰ উষা
কিমান জোনালী নিশা।
মিছাতেই গ'ল মোৰ
কিমান আবেলি পুৱা।।
বতাহে কাণে কাণে
তোমাৰ খবৰ আনে।
ক্লাচৰ মাজে সময়ে
হৃদয় গান জুৰে।।
শুনিছানে সেই গান
ভিতৰত থকা মোৰ।
হৃদয়ে গোৱা গান
ভালপোৱা ভালপোৱা।।

****

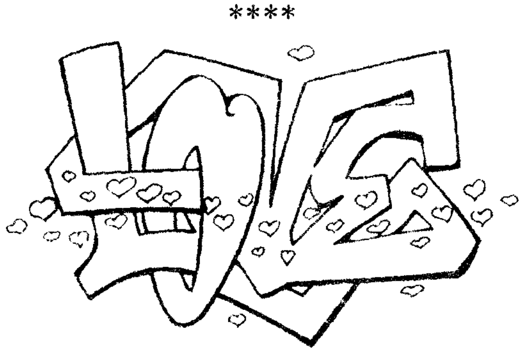

ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়

আশ্বৰাফুল ইছলাম
দ্বাদশ শ্ৰেণী

তুমি যেন আঁকি থোৱা মোৰ জীৱনৰ
এক মনোমহা পেজ;
তুমি হ'লা ধুবুৰী বি. এন. কলেজ।

তুমি যেন মাজ সাগৰত দেখা দিয়া,
এজনী দ্বীদ-লিপ দ্বীদ।
তুমি যেন এন্ধাৰত বাট দেখুৱা
জোনাকীৰ পিপ্।

তুমি যেন আঁকি থোৱা স্বৰ্গৰ আতুল,
যাৰ সৌন্দৰ্যত পখী পখীলিনীবোৰ ব্যাকুল।
য'ত ফুলি আছে নানা ৰঙীন ফুলৰ জুপ;
তুমি যেন মাঁ সৰস্বতীৰ অন্য এক অভিৰূপ।
তুমি হ'লা জীৱনৰ সোপন প্ৰতিফলনৰ এক অধ্যায়;
তুমি হ'লা ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়।

****

কেতিয়াবা জানো পাইছা???

দিম্মণি প্ৰধান
বি. এছচি. পঞ্চম ষান্মাসিক
উদ্ভিদ বিজ্ঞান বিভাগ

খিৰিকী খন মেলিলে
কেনেকুৱা লাগে??
ভাগৰুৱা শৰীৰৰ ঘাম আতৰাব
পাৰিব জানো,
সন্ধিয়াৰ এচাটি মলয়া বতাহে ....।
কলেজীয়া হোষ্টেলৰ
সন্ধিয়াৰ চাহ-কাপ,
কেতিয়াবা হেৰাব জানো??
তোমাৰ মনৰ ভাগৰ।।
নতুনকৈ কি কথা পাতিবা?
দুখৰ মাজতেতো যায়;
নিতৌ মাজ নিশা।
খিৰিকীৰ মাজেৰে আকাশলৈ চোৱা,
হেজাৰ তৰাৰ মাজত কোনটো যে
কিমান অকলশৰীয়া!!
মাজৰাতি উজাগৰে কটাইছা?
নাই কটোৱা।
তেতিয়া হলে তুমি কি বুজিবা?
দিশহাৰা পক্ষীৰ
কৰুণ আৰ্তনাদৰ কথা।

ভগ্ন আশা, উজাগৰে নিশা
শোকত বিয়াকুল মৰ্মান্তিক হিয়া,
তুমি কি বুজিবা?
তুমিতো এজন প্ৰেমিক নোহোৱা।।
কেতিয়াবা মাজনিশাৰ খিৰিকী খুলি পাইছা??
অষ্টগামী সুৰুযৰ কিৰণৰ আভাত
তুমি নিজকে কেনেকৈ অনুভৱ কৰা??
হৃদয়ৰ নদীখনত তুমি ....
বঠাবিহীন নাওৰ নাওৰীয়া।
কেতিয়াবা ভাবি চাইছা জানো??
হৃদয়ৰ নদীৰ পাৰ কেতিয়া
বিচাৰি পাবা??
কেতিয়াবা মাজনিশাৰ খিৰিকী খুলি পাইছা??

****

আশা

ছামিদুল ইছলাম চৌধুৰী
বি. এ. চতুৰ্থ ষাণ্মাসিক
অসমীয়া বিভাগ

আশাৰে আৰম্ভ হয় মানৱ জীৱন।
ভিন্নজনৰ ভিন্ন দৃষ্টিভংগী
ভিন্নজনৰ ভিন্ন ভাবনা
ভিন্নজনৰ ভিন্ন আশা।
কোনোবাৰ আশা বাস্তৱবাদী
কোনোবাৰ আশা কল্পনাতীত।
নানা আশা আকাংক্ষাৰে
আগবাঢ়ে মানৱজীৱন।
কোনোবাৰ আশাত আহে
পূৰ্ণিমাৰ পূৰ্ণাংগ পোহৰ
কোনোবাৰ আশাত আহে
অমানিশাৰ ঘোৰ অন্ধকাৰ।
আশা দিঠক হলে
সুখেৰে জীৱন গঢ়ে
আশা নিৰাশা হলে
দুখেৰে জীৱন ভৰে।
এনে সুখ-দুখৰ মাজেৰে
মানৱ জীৱন অন্তপৰে।

****

মন যায়

হাফীজ মোঃ খলিলুৰ ৰহমান
উঃ মাঃ দ্বিতীয় বৰ্ষ
বিজ্ঞান শাখা

মন যায় আকাশত উৰিবলৈ
সুখীয়া পাখী এটিৰ দৰে,
ফুলনিত ফুলিবলৈ
গোলাপ এপাহিৰ দৰে।।

আশা মোৰ আকাশত ও
উজলিম [illegible]ৰি,
কোনোবাই মাতিব তৰা
আৰু কোনোবাই নক্ষত্ৰ বুলি।।

সপোন মোৰ, সপোনক বাস্তৱিত কৰাৰ,
সূৰ্যৰ ধৰ্ম যেনেকুৱা
ধৰা আলোকিত কৰাৰ।।

আশা নাই, কল্পিত পৃথিৱীৰ বাগিচাৰ
সুগন্ধি গন্ধৰাজ এপাহি হোৱাৰ,
আশা কেৱল, মানুহৰ এন্ধাৰ হিয়াক
স্নিগ্ধ পোহৰাবলৈ সৰু চাকি এটিহে হোৱাৰ।।

কল্পনা সজা নাই অযথা
অট্টালিকা আৰু বিলাসীতাৰ জীৱন গঢ়াৰ,
কল্পনা কেৱল,
মানুহৰ শীতল অন্ত[illegible] আশ্ৰয় লোৱাৰ।

****

তুমি

উজ্জ্বল জ্যোতি ৰায়
বি. এচ. চি দ্বিতীয় বৰ্ষ

তুমি মোৰ কাইটিয়া জীৱনৰ
এপাহ ৰঙা গোলাপ
কলিজাত নিতে ফুলা
তোমাৰ ৰঙেৰে ৰঞ্জিত হৈ
দিগন্তত ওমলো মই
উষাৰ মেঘালি মালা।
তুমি মোৰ বাঞ্ছিত প্ৰাণৰ
মাধুৰী সনা জীৱনৰ
এগছি এন্ধাৰৰ বন্তি।
তুমিয়ে মোৰ হৃদয়ৰ
থাপনাত ৰখা প্ৰতিমা
আৰু যৌৱনৰ জয়ন্তী।
তুমিয়ে মোৰ গিয়ানৰ
তুমিয়ে মোৰ আবেগৰ
এটি সুবাসিত ফুল।
তুমি বিনন্দীয়া সৃষ্টিৰ
অপৰূপা ৰূপেৰে ভৰা
পৰম আনন্দৰ মূল।
তুমি বিহনে নেবাজে কদাপি
দীপক ৰাগিনীৰ ঐক্যতানে
মোৰ হৃদয়ৰ বীণা।
তুমি মোৰ নৱ নৱ কৰ্মৰ
নৱ নৱ কবিতা চিন্তাৰ
আশাৰ অযুত প্ৰেৰণা।

****

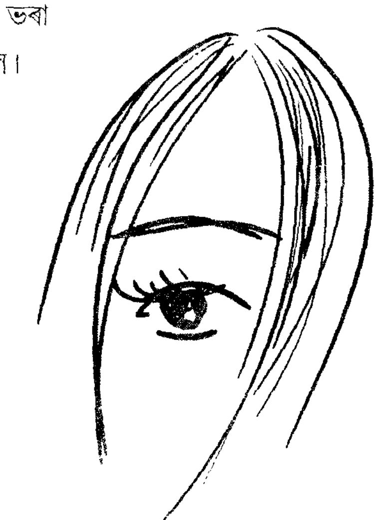

বিদ্যা

মনোৱাৰ হোছেন
উচ্চতৰ মাধ্যমিক দ্বিতীয় বৰ্ষ
বিজ্ঞান শাখা

বিদ্যাৰেই হয়
জীৱন আৰম্ভ
বিদ্যা নহ'লে হ'ব
জীৱন ধ্বংস।
বিদ্যাই কৰি দিয়ে
জীৱনৰ পথ মুকুলি
বিদ্যা নাথাকিলে হয়
বহু খেলি-মেলি
জীৱনত যদি
নকৰো বিদ্যা আহৰণ
ধ্বংস হ'ব
নিজৰ জীৱন।

****

পহৰীয়া

উজ্জ্বল জ্যোতি ৰায়
বি. এচ. ছি দ্বিতীয় বৰ্ষ

হে নিৰ্বাক পাষাণ মূৰ্ত্তি !
কিমান ! কিমান থাকিবা অপলক নেত্ৰে
থিয় হৈ তুমি?
জাঁতৰি নোযোৱা কিয় ই থান এৰি।
সেইদিনা পুষ্পাৰ্ঘৰে তোমাক
কিমান যে শ্ৰদ্ধা যাঁচে
মুখা পিন্ধাহঁতে
তোমাৰ আদৰ্শ বখানি
জন্ম আৰু মৃত্যু তিথিত
জাকে জাকে সভাও পাতে।
তোমাৰ নামত চলা হোটেলৰ অন্তৰালত
নৰ্তকীৰ নূপুৰ আৰু
গীতৰ গুঞ্জনে
আদহীয়াৰ প্ৰাণতো যৌৱন নামে।
হে মহাত্মা!
থিয় হৈ আছা কিয়? কি বিচাৰি?
শুনিছানে ....?
তোমাৰ গণতন্ত্ৰত আজি
পুঁজিপতিৰ আস্ফালন
সন্ত্ৰাসবাদীৰ বিস্ফোৰণ
আৰু আছে বুভুক্ষ জনৰ
জীয়াই থকাৰ সংগ্ৰাম।
এই ত্ৰিবেণী সংগমতে।
তোমাৰেই ভাৰতবৰ্ষ নিৰ্মাণ।
হে বুঢ়া বাপু।
সৌ চোৱা সিফালে
তোমাৰ আদৰ্শ মানি
কি খেলা খেলিছে ভ্ৰষ্টাচাৰে
চোৱা ....
বগা চূণ যেন কাউৰীৰ বিষ্ঠাই
ছানিছে মস্তক, দুচকু তোমাৰ
বৈছে নীৰবে দুগালেদি।
পিছফালে সেয়া
কোনবা তঞ্চকী, হয়তো মদাহী
তোমাৰ আঁৰত লুকাইছে আহি।
আৰু সন্মুখত ....?
উদণ্ড ডেকাচামে হুপিছে ছিগাৰেট
অশালীন মাতেৰে জোকাইছে মাতৃ-ভগ্নীক
তোমাৰ হাতৰ লাখুটিৰে তাক
নোকোবোৱা কিয় আজি?
সিহঁতে ভাবে
তুমি কলা, তুমি অন্ধ, বিবেকহীন
মাথো পাষাণ মূৰ্ত্তি।
হে বাপু!
সভ্যতাৰ পোছাক পিন্ধা
যাযাবৰী সমাজত
তোমাৰ শান্তিৰ শলিতাগছি
ধৰোঁতা যে নাই আজি
আৰু কিমান কাল থাকিবা
হৈ নিঃসঙ্গী
তিনি আলি, চাৰি আলি
আৰু বাটৰ কাষত পহৰাদি।

****

লাজুকী লতা

আজমিনা আকতাৰ
বি.এছ. চি ২য় ষাণ্মাষিক
প্ৰাণী বিজ্ঞান শাখা

লাজুকী লতা লাজুকী লতা
মোৰ যে তোমাৰ পৰা জানিব মন যায়,
বহুত কথা ....
তুমি কিয় সহ্য কৰিব নোৱাৰা,
এই সভ্যতাৰ টনকিয়াল সমাজখনৰ
শ্ৰেষ্ঠ জীৱ মানৱ জাতিৰ স্পৰ্শতা
তুমি কি লাজ পোৱা?
নে তোমাকো ইতিমধ্যে বাধ্য কৰিলে
সভ্যতা পূৰ্ণ উন্নয়নশীল মহা মানৱৰ সমাজখনে
লাজ নামৰ অৰ্থহীন অলংকাৰেৰে,
নিজকে অলংকৃত কৰিবলৈ !!
লাজুকী লতা.......................
তুমি কি সচায় নিজকে অলংকৃত কৰিছা?
নে ভয় নামৰ শিষ্টাচাৰেৰে,
নিজকে বচাব খুজিছা??
এই সমাজখনৰ আৰত থকা
হিংশ্ৰতা আৰু বৰ্বৰতাৰ পৰা !!
লাজুকী লতা............
এই বহুৰূপী পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজখনে যে,
আমাকো বান্ধিব খোজে লাজ নামৰ শিকলিৰে।
বাৰে বাৰে সকিয়াই দিয়ে,
'নাৰী' নামৰ দায়বদ্ধতাৰে?
আমি কি কেতিয়াও উৰিব নোৱাৰিম,
নিৰ্ভীক মনে এই অন্তহীন আকাশখনত!

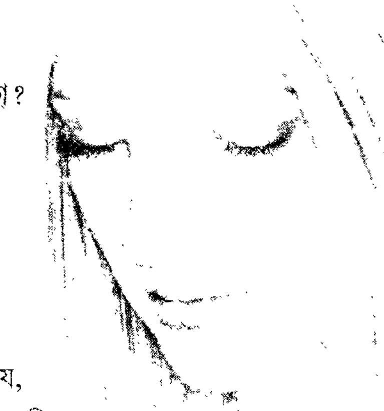

****

ভাৰতবৰ্ষ আৰু পৰিবৰ্তন

সৃজনা দেৱী
বি.এছ.চি ৩য় ষাণ্মাষিক

সময় পৰিবৰ্তনশীল। আমি সকলোৱে পৰিবৰ্তনৰ সৈতে পৰিচিত। সমগ্ৰ বিশ্বৰ অধিকাৰী বাৰাক অবামাৰো মূলমন্ত্ৰ আছিল "change" অৰ্থাৎ পৰিবৰ্তন। সময়ৰ সোঁতত পৰিবৰ্তন এক অবিচ্ছেদ্য অংগ। আমাৰ ভাৰতবৰ্ষতো পৰিবৰ্তনৰ এক বিৰূপ প্ৰভাৱ দেখা গৈছে। আৰু এই পৰিবৰ্তন উচিত তথা অনিবাৰ্য কিন্তু আমাৰ দেশৰ পৰিবৰ্তন সমান দিশলৈ আগবাঢ়িছে নে নাই সেয়াহে লক্ষণীয়।

আমাক সৰুৰে পৰা শিকোৱা হয় যে, ভাৰতীয় সংস্কৃতিক সন্মান কৰা উচিত, আমি ভাৰতীয় সংস্কৃতি মানি চলা উচিত। কিন্তু আমাৰ সংস্কৃতি কি? আমাৰ সংস্কৃতি কেৱল আমাৰ খাদ্য, কলা আৰু পৰম্পৰা আদি এইবোৰেই নহয় নে বাৰু?? কিন্তু বৃহৎ অৰ্থাৎ ভাবিচালে দেশ এখনৰ সংস্কৃতি মানে দেশখনৰ সমাজ ব্যৱস্থা। দেশখনৰ সাধাৰণ মানুহৰ চিন্তাধাৰা, জীৱন, কৰ্ম আদি নহয়নে??

প্ৰতিখন দেশৰ সংস্কৃতিত কিছুমান আদৰ্শ মূল্যবোধ প্ৰকাশ পায়। আমি যদি আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ মূল্যবোধ বা আদৰ্শৰ কথা কওঁ তেন্তে আমি জানিম যে, সম্পদ-সম্পত্তি, ব্যক্তিবাদী প্ৰতিযোগীতা এইবোৰ। যিয়ে আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ সামাজিক দৃষ্টিপট দাঙি ধৰে। কিন্তু আমাৰ ভাৰতবৰ্ষৰ মূল্যবোধবোৰ হ'ল পৰিয়াল, ডাঙৰক সন্মান কৰা, ধৰ্ম আদি। যিয়ে আমাৰ ব্যক্তি এজনৰ দৃষ্টিপট দাঙি ধৰে। কিন্তু আমাৰ সমাজৰ ৰূপৰেখাৰ বিষয়ে একো প্ৰকাশ নকৰে। তেন্তে আমাৰ দেশৰ সামাজিক মূল্যবোধ বা আদৰ্শ কি??? আমি সৎ বা সততাক মূল্য দিওনে?? আমি সম্পত্তি বা শিক্ষাকে মূল্য দিওনে?? নে আমি সেই নেতা সকলক মূল্য দিও, যিয়ে গোটেই জীৱনত শেষ কৰিব নোৱাৰা সম্পত্তিৰ গৰাকী?? এইবোৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ সহজে বিচাৰি পোৱা টান।

আমাৰ দেশক যদি এক পৰিবৰ্তিত ৰূপত বিচাৰো তেন্তে আমাৰ মূল্যবোধৰ পৰিবৰ্তন ঘটাব লাগিব। আমাৰ দেশৰ সামাজিক মূল্যবোধৰ এক স্পষ্টিকৰণৰ প্ৰয়োজন। যিবোৰ আদৰ্শ দেশৰ প্ৰতিটো প্ৰান্তৰ, প্ৰতিটো চুকৰ লোকৰ বাবে গ্ৰহণযোগ্য হয়। আমাৰ দেশৰ সামূহিক উন্নতিৰ বাবে প্ৰতিখন সমাজৰ সামগ্ৰিক উন্নতিৰ প্ৰয়োজন। আৰু এই উন্নতি নৱপ্ৰজন্মৰ দ্বাৰা সম্ভৱ যদিহে, নৱপ্ৰজন্মৰ আগত এক সঠিক নীতি-আদৰ্শ আৰু মূল্যবোধ থাকে। সমাজ বিজ্ঞানীয়ে হওক বা ধৰ্ম গুৰুৱে হওক কৈ আহিছে যে, আদৰ্শবিহীন মানব পশুতুল্য। গতিকে আমাৰ দেশৰ সমাজবোৰ পাশবিক হোৱাৰ পৰা ৰক্ষা কৰিবলৈ সঠিক আদৰ্শৰ প্ৰয়োজন আছে। কিন্তু অতি লাজৰ কথা যে, আমি নভবাকৈয়ে নিজকে সৎ-আদৰ্শবান বুলি গৰ্ব কৰা আৰু পশ্চিমীয়া ধনীদেশবোৰক নিন্দা কৰা। আমিবোৰে এতিয়া আদৰ্শৰ মূল্য নুবুজা হৈছো। আচলতে আমি পশ্চিমীয়া দেশবোৰক এনেই নিন্দা কৰো, কাৰণ যেতিয়া আমি সেই ধনী দেশবোৰৰ সতে প্ৰতিযোগীতাত হাৰ মানো তেতিয়া আমাৰ পৰাজয় লুকুৱাবলৈ আৰু নিজকে সান্ত্বনা দিবলৈ আদৰ্শ পৰম্পৰাৰ কথা কওঁ। অথচ আমি সেই আদৰ্শ-পৰম্পৰা, পৰিবৰ্তনৰ নামত কেইবা দশক পূৰ্বেই হেৰুৱাই পেলাইছো। গতিকে আমাৰ পৰিবৰ্তনৰ বাবে আমাৰ আদৰ্শ নীতিৰে পৰিবৰ্তন ঘটাই নতুন মূল্যবোধৰ প্ৰয়োজন। যিয়ে আমাৰ জাতিক, আমাৰ দেশক নতুন পৰিচয় দিব। এক নতুন ভাৰতবৰ্ষ। য'ত অসমীয়া, বঙালী, গুজৰাটী বা মাৰাঠী আদি সকলোৱে ভিন্ন ভিন্ন আদৰ্শ নাথাকি কেৱল এখন ভাৰতবৰ্ষৰ আদৰ্শ থাকিব। য'ত অসমীয়া বঙালী, গুজৰাটী পৰিচয় নহৈ সবে ভাৰতীয় পৰিচয় পাব। যিয়ে আমাৰ দেশক ঐক্য ভাবে প্ৰকাশ কৰিব। আমাৰ সমাজক বৰ্ণনা কৰিব।

মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস যে, আমি যদি ৰাজনীতিৰ নেতাসকলক দোষাৰোপ কৰাত ব্যস্ত নাথাকি যদি প্ৰতিজন ব্যক্তিয়ে দেশৰ পৰিবৰ্তনৰ বাবে কিছুমান গ্ৰহণযোগ্য আদৰ্শৰ কথা আলোচনা কৰো তেন্তে হয়তো দেশৰ উন্নতি হ'ব। আৰু এই দায়িত্ব কেৱল যুৱ প্ৰজন্মৰ নহয়, দেশৰ সমূহ নাগৰিকৰ। কাৰণ দেশত কেৱল যুৱ প্ৰজন্মই বাস কৰা নাই। মানিছো বেছি সংখ্যক যুৱ প্ৰজন্ম আছে যদিও, জ্যেষ্ঠ সকলোৰো কিছু দায়িত্ব আছে দেশৰ প্ৰতি।

—x—

পাৰ্চী ভাষা ঃ ভাৰতবৰ্ষত ইয়াৰ চৰ্চা আৰু অৱলুপ্তি

হাফিজ মুহাম্মদ খলীলুৰ ৰহমান আনছাৰী
উঃ মাঃ দ্বিতীয় বৰ্ষ, বিজ্ঞান শাখা

ফাৰ্চী বা পাৰ্চীয়ান ৫৫০ ৰ পৰা ৩৩০ খৃষ্টপূৰ্বলৈকে পাৰস্যৰ লোকসকলৰ ভাষা আছিল। এয়া পণ্ডিতসকলে ভাৰতীয় ইৰানীয় ভাষা বুলি অভিহিত কৰা ভাষা সমূহৰ মাজত গণ্য। পিছলৈ এয়া পাৰস্য সাম্ৰাজ্যৰ ভাষালৈ পৰিণত হৈছিল আৰু প্ৰাচ্যৰ ভাৰতীয় সীমাৰ পৰা উত্তৰ ফালে ৰাছিয়ালৈকে, পাৰস্য উপকূলৰ দক্ষিণাঞ্চলৰ পৰা ইজিপ্ত আৰু পশ্চিমৰ ভূমধ্যসাগৰীয় অঞ্চললৈকে বহুলভাৱে প্ৰচলিত হৈছিল।

পাৰ্চী ভাষাটো দহ শতিকাতহে গজনীৰ মাহমুদে ভাৰতবৰ্ষলৈ আনিছিল। তেওঁ এই উপমহাদেশখনত বহুবাৰ অতৰ্কিত আক্ৰমণ চলাইছিল আৰু পঞ্জাব অধিকাৰ কৰিছিল। তেওঁৰ উত্তৰসুৰী সকলে ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ-পশ্চিমাঞ্চলত ১১৫৮ খৃষ্টাব্দলৈকে শাসন চলাইছিল। তেওঁলোকৰ পিছত অইন মুছলিম শাসক গোষ্ঠীয়ে শাসন চলাইছিল। তাৰ অধিকাংশই আছিল তুৰ্কী আৰু আফগান মূলীয়। তেওঁলোক উপমহাদেশখনৰ অধিকাংশ অঞ্চললৈয়ে মুছলিম শাসনৰ প্ৰসাৰ ঘটাইছিল আৰু তাৰ লগে লগে পাৰ্চী ভাষা সাংস্কৃতিৰো প্ৰচলন আৰু প্ৰসাৰ ঘটাইছিল। যতিওৰা এই শাসক গোষ্ঠীসমূহৰ অধিকাংশই মূলতঃ পাৰ্চী ভাষা-ভাষীৰ লোক নাছিল তথাপিও তেওঁলোক অত্যন্ত সংস্কৃতিবান আছিল আৰু এটি পৰ্যায়ত তেওঁলোকেই পাৰ্চী ভাষা, সাহিত্য আৰু জীৱন পৰম্পৰাৰ ধাৰক আৰু বাহক হৈ পৰিছিল। এই সময়ছোৱালৈকে ইতিমধ্যে পাৰস্যভূমি তথা মধ্য এছিয়া আৰু অন্যান্য মুছলিম, দেশৰ পৰা অহা বহুতো কঠোৰশ্ৰমী মুছলিম ধৰ্মপ্ৰচাৰকে ভাৰতবৰ্ষত সবল স্থিতি স্থাপন কৰিছিলহি। এওঁলোকৰ মাজত আটাইতকৈ উল্লেখযোগ্য আছিল পাৰ্চীয়ান অথবা পাৰ্চী ভাষী ছুফী সাধকসকল, যিসকলৰ ছুফী চৰিত্ৰ আৰু আদৰ্শ তথা হৃদয়স্পৰ্শী আৱেদনপূৰ্ণ বাণী সমূহে অসংখ্য ভাৰতীয়ই ইছলাম ধৰ্মত দীক্ষিত হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত আৰু পাৰ্চী ভাষা সংস্কৃতিৰ প্ৰসাৰ ঘটোৱাৰ ক্ষেত্ৰত অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ অনুঘটকৰ কাম কৰিছিল।

ছুফী সাধকসকলৰ ওচৰত পাৰ্চী ভাষাত ৰচিত গীতিধৰ্মী কবিতাবোৰ সদায় সমাদৰ লাভ কৰিছিল। কিয়নো, এই কবিতাবোৰত সৃষ্টিকৰ্তাৰ প্ৰতি তেওঁলোকৰ অপৰিসীম প্ৰেম আৰু তেওঁৰ লগত মিলনৰ চৰম আগ্ৰহ সম্পৰ্কে এটি নিখুঁত প্ৰতীকী প্ৰকাশ ঘটিছিল। এনেকৈ ছুফী ভ্ৰাতৃত্ববোধৰ প্ৰৱাহেও ভাৰতীয় মুছলমানসকলক পাৰ্চী কবিতাবোৰৰ চৰ্চাৰ বাবে উৎসাহিত কৰিছিল।

পাৰ্চী ভাষা-সাহিত্যৰ চৰ্চা আৰু পোষকতাই ভাৰতবৰ্ষত ১৫২৬ খৃষ্টাব্দৰ পৰা ১৮৫৮ খৃষ্টাব্দলৈকে চলা মোগলৰ শাসন আমোলত চূড়ান্ত পৰ্যায় পাইছিল। মোগল সম্ৰাটসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাত ক'বলৈ গ'লে ভাৰতীয় পাৰ্চীয় ভাষা সাহিত্যৰ সোণালী যুগ ৰচিত হৈছিল। এনেকি, হুমায়ুন আৰু জাহাঙ্গীৰৰ দৰে কিছুমান মোগল বাদচাহ, লগতে বহুতো মোগল ৰাজকুমাৰ, ৰাজকন্যা বিভিন্ন প্ৰদেশৰ শাসনকৰ্তা অভিজাত ব্যক্তিবৃন্দ আৰু উচ্চ পৰ্যায়ৰ বিষয়াসকল পাৰ্চী ভাষাৰ চৰ্চা আৰু প্ৰচলনৰ ক্ষেত্ৰত অনুৰাগী হৈ কেৱল পৃষ্ঠপোষকতাতে ক্ষান্ত থকা নাছিল। বৰং তেওঁলোক নিজেও পাৰ্চী ভাষা সাহিত্যৰ ওপৰত অধ্যয়ন আৰু চৰ্চা চলাইছিল তথা বহুতো পাৰ্চী কবিতা ৰচনা কৰি আদৰ্শ স্থাপন কৰিছিল।

সম্ৰাট আকবৰৰ ৰাজদৰবাৰখন বহু সংখ্যক কবিৰে ভৰপুৰ আছিল। তেওঁলোকে পাৰ্চী ভাষাত কবিতা ৰচনা কৰিছিল। এটি বৰ্ণনাৰ পৰা পোৱা যায় যে, কেৱল সিন্ধু প্ৰদেশতে ৭১৯ জন পাৰ্চী কবি আছিল। দৰাচলতে মোগল সকলৰ শাসনকালত ভাৰতবৰ্ষ পাৰস্যতকৈয়ো এখোজ আগবাঢ়ি পাৰ্চী ভাষা সাহিত্যৰ কেন্দ্ৰভূমি হৈ পৰিছিল। এই সময়ছোৱাত পাৰ্চী ভাষাত বহুসংখ্যক কবিতাগ্ৰন্থ, ইতিহাসমূলক লিখনি, ৰহস্যমূলক লিখনি, সাহিত্য সমালোচনামূলক লিখনি, কবিসকলৰ জীৱনী, ধৰ্মীয় গ্ৰন্থৰাজি আৰু পৌৰাণিক সাহিত্য তথা অসংখ্য পাৰ্চী ব্যাকৰণৰ কিতাপ আদি ৰচিত হৈছিল। এনেকি, আজিকোপতি বহুসংখ্যক পাণ্ডুলিপি অপ্ৰকাশিত অৱস্থাতে ৰৈ গৈছে

পাৰ্চী ভাষাটো ১৭০৭ খৃঃত অন্তিমজন শক্তিশালী মোগল সম্ৰাট হিচাপে স্বীকৃত ঔৰংগজেৱৰ মৃত্যুৰ সময়লৈকে মোগল সাম্ৰাজ্যৰ ভাষা, হিচাপে প্ৰতিষ্ঠিত আছিল। তাৰ পিছৰে পৰা মোগল সাম্ৰাজ্যৰ পতনৰ লগে লগে ১৭৩৯ খৃঃত নাদিৰ শাহৰ ভাৰত আক্ৰমণ তথা ইউৰোপীয় শক্তিৰ উত্থান আৰম্ভ হোৱাত ভাৰতীয় উপমহাদেশত এই ভাষাটোৰ চৰ্চা আৰু প্ৰচলন কমি যাবলৈ ধৰে। তথাপি কিছুমান অঞ্চলত ইয়াৰ পৃষ্ঠপোষকতা আৰু চৰ্চা পূৰ্বৰ দৰেই চলি আছিল। অৱশেষত বৃটিছ সকলে ৰাজভাষা আৰু শিক্ষাৰ ভাষা হিচাপে ইমানদিনে চলি থকা পাৰ্চী ভাষাটো ১৮৩৯ খৃঃত উঠাই দিয়ে আৰু সেই স্থানত ইংৰাজী ভাষাৰ প্ৰচলন কৰিবলৈ কাৰ্যপন্থা গ্ৰহণ কৰে।

যি কি নহওক, বৃটিছ সকলে পাৰ্চী ভাষাৰ প্ৰতি কৰা চৰম দুৰ্ব্যৱহাৰ সত্বেও এয়া ভাৰতীয় উপমহাদেশখনকে সামৰি পৃথিৱীৰ বহুকেইটা মুছলিম দেশত এটি পৱিত্ৰ আৰু সমাদৃত ভাষা হিচাপে আজিকোপতি ৰৈ গৈছে। এই ভাষাটোতে ইছলাম ধৰ্মীয় বহুতো মূল্যবান গ্ৰন্থৰাজি ৰচিত আৰু ড° আল্লামা ইকবালৰ দৰে মহান কবিসকলে এই ভাষাত বহুতো ভাৱগম্ভীৰ মূল্যবান কবিতা ৰচনা কৰিছে।

—x—

প্ৰেৰণা

সেখ ইকবাল ৰাছুল
বি. এ. ৩য় যান্মাষিক

জন্ম মানে মৃত্যু আৰু মৃত্যুৰ পিছত আকৌ জন্ম। কিছুমানে আহিছে, আকৌ কিছুমানে গুচি গৈছে। প্ৰকৃতিৰ এই নিয়ম বিৰামহীনভাৱে অবিৰাম গতিত চলি আছে আৰু চন্দ্ৰ, সূৰ্য, তৰা, নক্ষত্ৰ আদি থকালৈকে এই গতি চলিয়ে থাকিব। আমাৰ জীৱনটো আটাইতকৈ ডাঙৰ পৰীক্ষা আৰু পৃথিৱীখন আটাইতকৈ ডাঙৰ পৰীক্ষাগাৰ। এই পৰীক্ষাগাৰত মানুহবোৰে পৰীক্ষাৰ মায়াজালত কিছুমান আবদ্ধ হৈ থাকে আৰু কিছুমান মহাপুৰুষে নিজৰ অগাধ পাণ্ডিত্যৰ পৰিচয় দি পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈছে। সেই মহাপুৰুষসকলে নিজৰ অশেষ জ্ঞান আৰু কৰ্মৰাজিৰে দেশ আৰু গোটেই মানৱজাতিৰ আদৰ্শ আৰু কৰ্মৰাজি আমাৰ মাজত চিৰদিনৰ বাবে থাকি যায়। মনীষীসকলৰ জীৱনাদৰ্শ ভৱিষ্যৎ জীৱন গঢ়ি তোলাত সহায় কৰে। আজিৰ আধুনিক যুগত বিভিন্ন মানুহে বিভিন্নজনক অনুসৰণ কৰা দেখা যায়। কিছুমানে খেলুৱৈ, অভিনেতা, ৰাজনীতিবিদ, সাহিত্যিক ইত্যাদিক অনুসৰণ কৰে। কিন্তু এজন মহাপুৰুষৰ আদৰ্শই যেনেকৈ আমাৰ জীৱন উজ্জ্বল কৰাত সহায় কৰে, ঠিক তেনেকৈ এজন অসৎ আৰু অজ্ঞানী ব্যক্তিৰ আদৰ্শই আমাৰ জীৱনলৈ অন্ধকাৰ কঢ়িয়াই আনিব পাৰে। কাৰণ সমাজত এক শ্ৰেণীৰ মানুহ আছে সিহঁতক শিক্ষিত মূৰ্খ বুলি কোৱা হয়। এই শ্ৰেণীৰ মানুহবোৰে নিজকে শিক্ষিত বুলি পৰিচয় দি গৌৰৱ অনুভৱ কৰে। কিন্তু এই শিক্ষিত মূৰ্খসকলৰ লগত প্ৰতিযোগিতা আৰু সিহঁতক অনুসৰণ কৰা দুয়োটা মূখাৰ্মী। সিহঁতৰ পৰা আমি মানুহবোৰে নিজকে আঁতৰাই ৰখা উচিত। কাৰোবাক অনুসৰণ কৰাৰ উদ্দেশ্য হ'ল আমি নিজকে মানুহ হিচাপে গঢ়ি তোলা, যাতে আমাৰ ভৱিষৎ জীৱন শান্তিৰে অতিবাহিত হয় আৰু দেশৰ উন্নতিৰ হকে কাম কৰিব পাৰোঁ। গতিকে প্ৰথমতে আমাক জানিব লাগিব মানুহ কাক কয়? এই মানুহৰ কাম কি? এই মানুহৰ পৰিচয় কি?

এইখিনিতে মনকৰিবলগীয়া যে অক্সিজেন যদি থিসিস হয় আৰু হাইড্ৰোজেন হয় এন্টিথিসিস তেতিয়া হ'লে দুয়োটাৰ সংমিশ্ৰণত সিনথিসিস যদি পানী হয় তেনেহ'ল ক'ব পাৰি যে ভাল (থিসস) আৰু বেয়া (এন্টিথিসিস) উভয়ৰ সংমিশ্ৰণ তথা সিনথিসিসত আমি মানুহ পাওঁ। গতিকে ক'ব পাৰোঁ যে সম্পূৰ্ণ পবিত্ৰ আৰু সম্পূৰ্ণ অপবিত্ৰৰ সংমিশ্ৰণত মানুহৰ সৃষ্টি হৈছে। সেইকাৰণে একে ধৰণৰ মানুহৰ মাজত কিছুমান হয় মহাপুৰুষ আৰু আন কিছুমানে হয় জীৱ-জন্তু স্বৰূপ। নিজকে এজন মানহ হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ আমাৰ কঠোৰ পৰিশ্ৰম আৰু ধৈৰ্য্যৰ প্ৰয়োজন আছে। গতিকে এই সকলোবোৰ চালিজাৰি চাই মই এজন এনেকুৱা মহাপুৰুষৰ দ্বাৰা প্ৰভাবিত হৈছোঁ যি ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ মুক্তিযোদ্ধা আৰু লগতে ভাৰতৰ প্ৰাক্তন ৰাষ্ট্ৰপতিও আছিল। তেখেতৰ সম্পূৰ্ণ নাম আবুল পাকিৰ জয়নুল আবেদিন আব্দুল কালাম। তেখেতে ১৫ অক্টোবৰ ১৯৩১ চনত জন্ম গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু ২০১৫ চনৰ ২৭ জুলাইত ইহলোক ত্যাগ কৰে। সৰ্বপৰিচিত নাম ড° এ.পি.জে আব্দুল কালাম, এজন ভাৰতীয় বিজ্ঞানী, ৰাজনীতিবিদ আৰু ভাৰতৰ প্ৰাক্তন ৰাষ্ট্ৰপতি আছিল। কালাম ছাৰৰ জন্ম আৰু শৈশৱ তামিলনাডুৰ ৰামেশ্বৰম নামে ঠাইত হৈছিল। ভিন্ন ভিন্ন ধৰ্মীয় সম্প্ৰদায়ৰ মাজত ডাঙৰ হ'লেও আব্দুল কালামে এক নিৰ্দ্দিষ্ট ধৰ্মীয় নিয়মাৱলী পালন কৰি চলিছিল। কালাম ছাৰৰ দেউতাক জয়নাল আবেদিন এগৰাকী নাৱৰীয়া আছিল। সেয়েহে স্কুলীয়া শিক্ষা সম্পূৰ্ণ কৰাৰ পাছত দেউতাকক আৰ্থিক সকাহ দিবলৈ ড° কালামে বাতৰি কাকত বিক্ৰী কৰাৰ কাম লৈছিল। বিদ্যালয়ত তেওঁ মজলীয়া গ্ৰেড পাইছিল যদিও তেওঁ শিকিবলৈ অত্যন্ত ইচ্ছুক আৰু অনেক সময় পঢ়া-শুনাত, বিশেষকৈ অংকত ব্যস্ত থকা ছাত্ৰ আছিল বুলি জনা যায়।

"মই সততা আৰু আত্মনিয়ন্ত্ৰণ উত্তৰাধিকাৰী সূত্ৰে মোৰ দেউতা, মাৰ পৰা পাইছোঁ আৰু তেনেকৈয়ে মই আৰু মোৰ ভাই-ককাই, বাই-ভনীহঁতেও উত্তৰাধিকাৰী সূত্ৰে ভালত বিশ্বাস আৰু গভীৰ মমতাৰ শিক্ষা পাইছিল।"

(I inherited honesty and self-discipline from my father, mother I inherited faith in goodness and deep kindness as did my three brothers and sister.")

—ড° এ.পি.জে আব্দুল কালামৰ আত্মজীৱনীৰ পৰা)

আজিৰ আধুনিক যুগত সকলো মানুহে নিজৰ নিজৰ জীৱনলৈ ব্যস্ত। কিন্তু এই কৰ্মব্যস্ততাত পাহৰি গৈছে যে নিজে এজন মানুহ। সকলোবোৰ পাহৰি গৈছে কিন্তু আনৰ চৰ্চা বহুত মনোযোগৰে কৰে। এতিয়া কথা হ'ল আমি আনৰ চৰ্চা কিয় কৰোঁ? কোনো লাভ নাই বৰঞ্চ আমাৰ ক্ষতিহে। মোৰ ধাৰণামতে আমি মানুহবোৰে আনৰ চৰ্চা নকৰি নিজৰ চৰ্চা কৰিলেহে আজিৰ সমাজত হোৱা কু-কৰ্মবোৰ নাইকিয়া হ'ব। আজিৰ প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ এই সমাজত যিমানবোৰ বেমাৰ আছে তাৰ একমাত্ৰ নায়ক হ'ল মানুহ আৰু এই বেমাৰ মানুহেই সৃষ্টি কৰিছে আৰু মানুহেই দূৰ কৰিব লাগিব। এষাৰ কথা আছে "know the self" –যিজন মানুহে নিজকে চিনিব পাৰিছে, সেইজন মানুহেই ঈশ্বৰক চিনিব পাৰিছে। নিজকে চিনিবলৈ আমাৰ ভিতৰত থকা 'মই' টোক চিনিব লাগিব। এইখিনিতে এটা সৰু প্ৰশ্ন, সৰু প্ৰশ্নটো হ'ল, আমাৰ দেহত যে 'মই' টো বাস কৰি আছে, যি 'মই' টো কথা কয়, যি 'মই'টো দেখে, যি 'মই' টো অনুভৱ কৰে সেই 'মই' টো কোন। সেই 'মই' টোৰ নাম কি? সেই 'মই' টোৰ পৰিচয় কি? আমাৰ মগজুত সাঁচি ৰখা সেই 'মই' টোৰ মালিক কোন? এই আত্মতৃপ্তিৰ উত্তৰ বিচাৰি বিভিন্ন মুনিয়ে হাবাথুৰিও খাব লগা হৈছিল। আজিৰ পৃথিৱীৰ চিন্তাশীল ব্যক্তি আৰু বৈজ্ঞানিকসকলে বিভিন্ন বস্তু আৱিষ্কাৰ কৰি আছে, কিন্তু সিহঁতে গৱেষণা কৰি আৱিষ্কাৰ কৰাৰ চেষ্টা কৰা উচিত যে, এই হাড়, মাংসৰে তৈয়াৰী মানৱদেহত যে 'মই' বা 'আত্মা' বাস কৰি আছে সেইটো কোন? কি তাৰ পৰিচয়? কেনেদৰে তাৰ পৰিচয় পাব পাৰি তাৰ ফৰমূলা আমাক দান কৰক। এই উত্তৰ বিচাৰি অজানা অতৃপ্ত কামনা বাসনাৰ স্ৰোতত ভাঁহি গৈ আছে এই মানৱ সমাজ। অহংকাৰ, আত্মগৰিমা কেতিয়াবা অশান্তি।

আজি প্ৰাচুৰ্যতাৰ অভিশাপত ইউৰোপ, আমেৰিকাৰ যুৱক যুৱতী দিশহাৰা হৈ শান্তি বিচাৰি আছে। ৰাছিয়াৰ দৰ্শন (ফিলোসফি) খাদ্যই সকলোবোৰ আৰু কিছু নাই ভেটো মাৰা কথাতোও শান্তি নাই, গণতন্ত্ৰত শান্তি নাই, জাতীয়তাবাদততো শান্তি ক'ত?

এই বিশাল অথচ অতি ক্ষুদ্ৰ আৰু অতি পৰিচিত প্ৰশ্নৰ উত্তৰ মানৱজাতিয়ে আৱিষ্কাৰ কৰিব নোৱাৰিলেও ড° এ.পি.জে আব্দুল কালাম ছাৰে ভালকৈ বুজি পাইছিল বাবেহে তেখেত কৰ্মৰত থাকি ভাল পাইছিল আৰু তেওঁৰ মিঁচিকিয়া হাঁহিত কোটি কোটি মানুহক মনমুগ্ধ কৰিছিল। তাৰোপৰি কালাম ছাৰে ভালকৈ জানিছিল যে মানুহৰ জন্মটোও সত্য আৰু মৃত্যুটোও সত্য, জন্ম আৰু মৃত্যুৰ মাজৰ যিখিনি খালী ঠাই সেই খালী ঠাইখিনি বিশাল আৰু সেই শূন্য সময়খিনিতে মানুহৰ জীৱন গঢ়ি তোলা উচিত। সেই সময়খিনিতে মানুহে কি কৰা উচিত আৰু কি কৰা অনুচিত সকলোবোৰে শিকিব লাগে। ড° এ.পি.জে. আব্দুল কালামে এই সকলোবোৰ কথা অক্ষৰে অক্ষৰে পালন কৰিছিল আৰু তেখেত এজন বৈজ্ঞানিক, ৰাজনীতিবিদ আৰু ৰাষ্ট্ৰপতি হিচাপে জনসাধাৰণৰ অশেষ মংগল সাধন কৰি এই কথাখিনি প্ৰমাণ কৰি আমাক দেখুৱাই থৈ গৈছে।

ড° এ.পি.জে আব্দুল কালামৰ বৈজ্ঞানিক জীৱন—

আব্দুল কালাম তিৰুচিৰাপল্লীৰ চেইন্ট যোচেফ কলেজৰ পৰা পদাৰ্থ বিজ্ঞানত আৰু চেন্নাইৰ মাদ্ৰাছ ইনষ্টিটিউট

অব টেকন'লজি (MIT), এৰ'স্পেছ ইঞ্জিনিয়াৰিং বিষয় হিচাপে লৈ উত্তীৰ্ণ হয়। ৰাষ্ট্ৰপতি পদত অধিষ্ঠিত হোৱাৰ আগেয়ে তেখেত এজন এৰ'স্পেছ অভিযন্তা হিচাপে প্ৰতিৰক্ষা গবেষণা আৰু বিকাশ সংস্থা (DRDO) আৰু ভাৰতীয় মহাকাশ অধ্যয়ন সংস্থা (ISRO)ত কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছিল। এ.পি.জে. আব্দুল কালামৰ আন এটা জনপ্ৰিয় নাম হৈছে ভাৰতৰ "মিছাইল মানৱ"। ভাৰতৰ বেলিষ্টিক ক্ষেপনাস্ত্ৰ (blistic missile) আৰু "উৎক্ষেপন যান" (launch Vehicle) প্ৰযুক্তিৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত তেখেতৰ অৰিহণাৰ বাবে এই উপাধি তেখেতক প্ৰদান কৰা হৈছে। ১৯৭৪ চনৰ প্ৰথম নিউক্লিয়েৰ পৰীক্ষাৰ পাছত ১৯৯৮ চনত হোৱা ভাৰতৰ "পোখৰান-২" নিউক্লীয়ৰ পৰীক্ষাত ড° কালামে কাৰিকৰী দিশৰ উপৰিও ৰাজনৈতিক আৰু সাংগঠনিক দিশত মুখ্য ভূমিকা পালন কৰিছিল। তথাপিও কোনো কোনো বিজ্ঞান বিশেষজ্ঞই ক'ব বিচাৰে যে কালামে কোনো কৃতিত্ব নোহোৱাকৈ হোমি জাহাংগীৰ ভাৱা আৰু বিক্ৰম চৰাভাইয়ে কৰি থৈ যোৱা কামখিনি আগবঢ়াই নিছিল। ২০০২ চনত ড° কালামে লক্ষ্মী চেহগলক নিৰ্বাচনত পৰাস্ত কৰি ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাষ্ট্ৰপতি হয়। তেখেতলৈ ভাৰতৰ দুই মুখ্য ৰাজনৈতিক দল ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছ আৰু ভাৰতীয় জনতা পাৰ্টিয়ে সমৰ্থন আগবঢ়াইছিল। ইয়াৰ পাছত তেখেতে IIM আহমেদাবাদ আৰু IIM ইণ্ডোৰৰ অতিথি অধ্যাপক, থিৰ অনন্তপুৰমৰ "ভাৰতীয় মহাকাশ গৱেষণা আৰু প্ৰযুক্তি প্ৰতিষ্ঠান (Indian Institute of Space Science and Technology Thiruvanathapuram) ৰ চেঞ্চেলৰ, চেন্নাইৰ আন্না বিশ্ব বিদ্যালয়ৰ এৰ'স্পেচ ইঞ্জিনিয়াৰিঙৰ প্ৰাধ্যাপকৰ উপৰিও মহীশূৰৰ ISS বিশ্ববিদ্যালয়ৰ লগতে আন কেইবাখনো শিক্ষা আৰু গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠানৰ সংলগ্ন বা অতিথি অধ্যাপক হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছিল। ২০২০ চনৰ ভিতৰত ভাৰতৰৰ্ষক উন্নয়নশীলৰ পৰা উন্নত দেশৰ মৰ্য্যাদালৈ যাবৰ বাবে ড° কালামে তেখেতৰ ইণ্ডিয়া ২০২০ নামৰ পুঁথিখনৰ যোগেদি নিজৰ পৰিকল্পনা সমূহ জনগণৰ মাজলৈ আগবঢ়াইছিল। ১৯৬০ চনত মাদ্ৰাজ ইন্সটিটিউট অৱ টেকন'ল'জীৰ পৰা মাষ্টাৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰাৰ পিছত কালাম ছাৰে প্ৰতিৰক্ষা গৱেষণা আৰু উন্নয়ন সংস্থা (DRDO) এৰ'ণটিকেল ডেভেল'পমেন্ট এষ্টাবিশ্বমেল্টত মুখ্য বিজ্ঞানী হিচাপে যোগদান কৰে। কালাম ছাৰে ভাৰতীয় সেনাবাহিনীৰ বাবে এখন সৰু হেলিকপ্টাৰ ডিজাইনেৰে তেওঁৰ কৰ্মজীৱন আৰম্ভ কৰে যদিও DRDO-ত নিজৰ চাকৰিৰ পছন্দ সম্পৰ্কে তেওঁ সুখী নাছিল। আব্দুল কালামে INCOSPAR কমিটি আৰু (Indian National Committee for Space Research) ৰ সদস্য আছিল। ইয়াত তেওঁ বিখ্যাত ভাৰতীয় বৈজ্ঞানিক বিক্ৰম চাৰাভাইৰ তত্ত্বাৱধানত কাম কৰিছিল।

১৯৬৯ চনত কালামৰ ভাৰতীয় মহাকাশ গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠান (ISRO) লৈ বদলি হয় আৰু তেখেত তাত ভাৰতৰ প্ৰথম থলুৱা প্ৰযুক্তিৰে নিৰ্মিত হ'বলগীয়া উপগ্ৰহ নিক্ষেপন যান (SLV-III) প্ৰকল্পৰ নিৰ্দেশক'ৰ দায়িত্বভাৰ লাভ কৰে। উল্লেখযোগ্য যে এই SLV-III য়ে ১৯৮০ চনৰ জুলাই মাহত ভাৰতী কৃত্ৰিম উপগ্ৰহ 'ৰোহিনী' (Rohini)ক সফলতাৰে পৃথিৱীসমীপ কক্ষপথত প্ৰক্ষেপ কৰাত সফল হয়। ইচৰ'ত যোগদান কৰাতো ড° কালামৰ জীৱনৰ সকলোতকৈ ডাঙৰ সফলতা বুলি ধৰিব পাৰি, তেখেতৰ নিজৰ ভাগ্য মতেই SLV-III প্ৰকল্প কাম কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰাৰ পাছতহে নিজকে সঠিককৈ বিচাৰি পাইছিল। ১৯৬৫ চনত তেখেতে DRDO'ত প্ৰথমবাৰৰ বাবে স্বাধীনভাৱে এক "বস্তাৰসক্ষম ৰকেট প্ৰকল্প" (expandable rocket project)ৰ কাম আৰম্ভ কৰে। ১৯৬৯ চনত কালাম ছাৰে আৰু বেছি অভিযন্তাৰ অংশগ্ৰহণেৰে উক্ত প্ৰকল্প বহলাই নিবলৈ ভাৰত চৰকাৰৰ সেউজ সংকেত লাভ কৰে। ১৯৬৩-৬৪ চনত ড° কালামে আমেৰিকাৰ ভাৰ্জিনিয়া প্ৰদেশৰ হেম্পটনত থকা নাছাৰ "লেংলে গৱেষণা কেন্দ্ৰ" মেৰিলেণ্ডৰ গ্ৰীনবেল্টত থকা পদাৰ্থ স্পেচ ফ্লাইট কেন্দ্ৰ আৰু ভাৰ্জিনিয়াৰে পূৱ উপকূলস্থিত 'ৱাল'প' ফ্লাইট ফেচিলিটি" পৰিদৰ্শন কৰে। ১৯৭০ ৰ পৰা ১৯৯০ খ্ৰীষ্টাব্দৰ এই কালছোৱাত ড° কালামে প'লাৰ এচ এল ভি (Polar SLV) আৰু SLV-III, এই দুয়োটা প্ৰকল্পতে মনোনিবেশ কৰে আৰু এই দুয়োটাই অৱশেষত সফলতাৰ মুখ দেখা পায়।

ভাৰতৰ প্ৰথম নিউক্লিয়ৰ পৰীক্ষণ "স্মাইলিং বুদ্ধ"ৰ সময়ত TBRL ৰ প্ৰতিনিধি হিচাপে প্ৰত্যক্ষদৰ্শী হ'বলৈ ড° কালামে ৰাজা ৰামান্নাৰ পৰা নিমন্ত্ৰণ লাভ কৰে, যদিও তেখেতে ইয়াৰ বিকাশ, ক্ষেত্ৰ প্ৰস্তুতি বা অস্ত্ৰ পৰিকল্পনাত অংশ গ্ৰহণ কৰা নাছিল। ১৯৭০ চনত থলুৱা প্ৰযুক্তিৰে নিৰ্মিত কৃত্ৰিম উপগ্ৰহ "ৰোহিনী-১ (Rohini-1)" ক SLV ৰকেটৰ সহায়ত কক্ষপথত স্থাপন কৰি ভাৰতীয় মহাকাশ গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠানে ভাৰতীয় প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ ক্ষেত্ৰখনত এক নতুন দিগন্তৰ সূচনা কৰে। ১৯৭০ চনতেই কালাম ছাৰক Project Devil আৰু Project Valian নামৰ দুটা গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰকল্পক দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা হয়, যাৰ লক্ষ্য আছিল SLV ৰকেটৰ সফল প্ৰযুক্তি ব্যৱহাৰ কৰি বেলিষ্টিক ক্ষেপণাস্ত্ৰ তৈয়াৰ কৰে। ভাৰতৰ কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰীসভাৰ (Union Cabinet) অনুমোদন নোহোৱা স্বত্বেও তদানান্তীন প্ৰধানমন্ত্ৰী শ্ৰীমতী ইন্দিৰা গান্ধীয়ে নিজৰ বিশেষ ক্ষমতা ব্যৱহাৰ কৰি কালাম ছাৰৰ তত্ত্বাৱধনাত চলি থকা এই পৰীক্ষা সমূহৰ বাবে গোপনে পুঁজিৰ যোগান ধৰে। এই গোপনীয় মহাকাশ পৰীক্ষণ সমূহৰ আচল উদ্দেশ্য আছিল লোক চক্ষুৰ পৰা আঁতৰাই ৰাখিবলৈ কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰীসভাক সন্মত কৰোৱাতে কালাম ছাৰৰ উল্লেখযোগ্য ভূমিকা আছিল। ১৯৯৮ চনত হৃদৰোগ বিশেষজ্ঞ (cardiologist) ড° সোমা ৰাজুৰ সৈতে লগলাগি কালাম ছাৰে এক কম খৰচী 'কৰনেৰী পেটন্ট' নিৰ্মাণ কৰি উলিয়ায়। বিজ্ঞানী দুজনৰ সন্মানত এই ষ্টেন্ট টোক "কালাম-ৰাজু" ষ্টেন্ট নামেৰে নামাকৰণ কৰা হয়। ২০১২ চনত দুয়োজনৰ বিজ্ঞানীয়ে গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ স্বাস্থ্য সেৱাত ব্যৱহাৰ কৰাত সুবিধা হোৱাকৈ "কালাম-ৰাজু-টেবলেট" নামেৰে এটা শক্তিশালী টেবলেট কম্পিউটাৰ সাজি উলিয়ায়। গতিকে ড° এ.পি.জে আব্দুল কালামে বৈজ্ঞানিক হিচাপে ভাৰত আৰু মানৱ জাতিৰ বহুতখিনি উন্নতি কৰি থৈ গৈছে। কালাম ছাৰে তেখেতৰ আত্মজীৱনীত এযাৰ কথা কৈছিল—

"এইয়া আছিল মোৰ প্ৰথম অৱস্থানত মই তিনিজন মহান শিক্ষকৰ পৰা নেতৃত্ব গুণ শিকিছিলোঁ- ড° বিক্ৰম চাৰাভাই অধ্যাপক সতীশ ধৱন আৰু ব্ৰহ্ম প্ৰকাশ, এই সময়খিনিতে মোৰ বাবে শিক্ষা আৰু জ্ঞান অৰ্জন কৰাৰ সময় আছিল।" — ড° এ.পি.জে আব্দুল কালাম

ৰাষ্ট্ৰপতিত্ব—

আব্দুল কালামে এজন বৈজ্ঞানিক হিচাপে যেনেকৈ ভাৰতৰ উন্নতিৰ হকে কাম কৰি গৈছিল ঠিক তেনেকৈ এজন ৰাষ্ট্ৰপতি হিচাপেও ভাৰত আৰু মানুহৰ মংগলৰ হকে কাম কৰি গৈছিল। কালাম ছাৰ ভাৰতবৰ্ষৰ ১১তম ৰাষ্ট্ৰপতি আছিল। তেওঁৰ আগৰজন ৰাষ্ট্ৰপতি আছিল কে. আৰ. নাৰায়াণ। ২০০২ চনৰ ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতি নিৰ্বাচনত তেওঁ প্ৰতিদ্বন্দী লক্ষ্মী চেহগলক ১,০৭,৩৬৬ ভোটৰ বিপৰীতে ৯,২২,৮৮৪ টা ভোটত হৰুৱাই ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতি পদলৈ নিৰ্বাচিত হয়। ড° এ.পি.জে আব্দুল কালাম ভাৰতৰ সৰ্বোচ্চ অসামৰিক সন্মান "ভাৰত ৰত্ন"ৰে বিভূষিত তৃতীয়জন ৰাষ্ট্ৰপতি, আগৰ দুজন আছিল ড° সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণ (১৯৫৪) আৰু ডঃ জাকিৰ হুছেইন (১৯৬৩)। কালাম ছাৰ ভাৰতৰ প্ৰথম ৰাষ্ট্ৰপতি, যি চিৰকুমাৰ আৰু পেছাত এজন বিজ্ঞানী আছিল। ৰাষ্ট্ৰপতিৰ কাৰ্যকালত তেখেতক আদৰতে জনগণৰ ৰাষ্ট্ৰপতি (People's President) বুলি কোৱা হৈছিল। ২০ জুন ২০০৭ চনৰ হ'বপৰা ৰাষ্ট্ৰপতি নিৰ্বাচনৰ আগে আগে কালাম ছাৰে, জয়ৰ নিশ্চয়তা থাকিলে, দ্বিতীয়বাৰৰ প্ৰাৰ্থীত্বৰ বাবে বিবেচনা কৰাৰ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰে। কিন্তু দুদিনৰ পাছতে তেওঁ কয় যে তেওঁ ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনক ৰাজনীতিত জড়িত কৰিব নোখোজে আৰু নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দিতা নকৰিবলৈ থিৰাং কৰিলে আৰু ২০১২ চনৰ ৮ জুন তাৰিখে আব্দুল কালামে প্ৰতিদ্বন্দিতা কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰে।

"অনেক নাগৰিকে এই একে ইচ্ছাই প্ৰকাশ কৰিছে। ই তেওঁলোকৰ মোৰ প্ৰতি থকা মৰম আৰু তেওঁলোকৰ আকাংখা প্ৰতিফলিত কৰিছে। এই সমৰ্থনত মই অভিভূত।

মই তেওঁলোকৰ সমৰ্থনক সন্মান কৰোঁ। মোৰ ওপৰত ৰখা আস্থাৰ বাবে মই তেওঁলোকক ধন্যবাদ দিছোঁ।" —2012 চনৰ ৰাষ্ট্ৰপতি নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰিবলৈ অস্বীকাৰ দিয়া ড° কালামৰ বাৰ্তা।

ড° এ.পি.জে আব্দুল কালামৰ পাণ্ডিত্যৰ গুণগান শেষ কৰিব নোৱাৰি। উদাহৰণস্বৰূপে আমি সকলোৱে 'ৰাজনীতি' শব্দটো বেলেগ বেলেগ ধৰণে বুজাৰ চেষ্টা কৰোঁ। কিছুমানে ভাৱে ৰাজনীতি মানে হ'ল কূটনীতিৰ খেল আকৌ কিছুমানে ভাৱে ৰাজনীতিবিদ সকলৰ স্বাৰ্থপৰ বুলি ভাবে। কিন্তু ৰাজনীতিৰো উৰ্দ্ধত থকা কালাম ছাৰে প্ৰমাণ কৰি দেখুৱাইছে যে ৰাজনীতি মানে কূটনীতি বা স্বাৰ্থপৰী নহয়। তেখেতে ৰাষ্ট্ৰপতি পদত থকা সময়খিনিত সংসদভৱনৰ দুৱাৰ সকলোলোৰে বাবে মুকলি কৰি দিছিল আৰু নিঃস্বাৰ্থৰে দেশৰ বাবে কাম কৰি গৈছিল।

প্ৰাক্তন ৰাষ্ট্ৰপতি এ.পি.জে. আব্দুল কালাম এনে এগৰাকী ব্যক্তি আছিল, যিজনে তেওঁৰ সংস্পৰ্শলৈ অহা বহুতো মানুহৰ হৃদয় আলোড়িত কৰি গৈছে। তেওঁৰ ব্যক্তিগত সচিব হিচাপে কাম কৰা পি এম নায়াৰে ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনত কালাম ছাৰৰ লগত তেওঁৰ অভিজ্ঞতাৰ ওপৰত এখন কিতাপ লিখি উলিয়াইছে, কিতাপখনৰ নাম "দ্য কালাম এফেক্ট"। এইখন কিতাপত কালাম ছাৰৰ জীৱনৰ বিষয়ে এনে কিছুমান ঘটনা জানিব পৰা গৈছে যিবোৰ তেওঁৰ মহানুভৱতাৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিছে। এই নিদৰ্শন সমূহকে লেখকে "কালাম এফেক্ট" বুলি কৈছে। সেই কিতাপখনৰ পৰা উদ্ধৃত কেইটামান কাহিনী আগবঢ়ালোঁ।

১। ড° এ.পি.জে আব্দুল কালাম ৰাষ্ট্ৰপতি হোৱাৰ পিছত তেওঁৰ পৰিয়ালৰ বহুতো লোকে ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱন চাবলৈ অহাৰ ইচ্ছা ব্যক্ত কৰিলে। তামিলনাডুৰ এখন সৰু চহৰত বাস কৰা তেওঁৰ পৰিয়ালৰ লোকসকলৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱন পদাৰ্পণ কৰাটোৱেই সপোনস্বৰূপ আছিল। কালাম ছাৰে ২০০৬ চনৰ মে' মাহত তেওঁৰ পৰিয়ালৰ সকলো লোকককে একেলগে এসপ্তাহৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনলৈ মাতি পঠিয়ালে। সকলোকে একেলগে আহিবলৈ ৰেলৰ টিকট তেওঁ পঠিয়াই দিলে।

তেওঁৰ পৰিয়ালৰ ৫২ জন লোকে একে সময়তে আহি ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনত উপস্থিত হ'ল। এই দলটোত ৯০ বছৰীয়া কালাম ছাৰৰ ককায়েকৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ডেৰ বছৰীয়া তেওঁৰ আজো নাতিলৈকে সকলো আছিল। কালাম ছাৰৰ পৰিয়ালৰ লোকসকল ৮ দিন ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনত কটোৱাৰ পিছত আজমিৰ শ্বৰীফ দৰ্শন কৰি ঘৰলৈ উভতি গ'ল। তেওঁলোক যোৱাৰ পিছত কালাম ছাৰে একাউণ্টেণ্টজনক মাতি পঠিয়ালে। একাউণ্টেণ্টজনৰ পৰা পৰিয়ালৰ নামত অহা খোৱা, থকা খোৱাৰ সকলো হিচাপ বিচাৰিলে। একাপ চাহলৈকে সেই হিচাপৰ পৰা বাদ পৰি যোৱা নাই। একাউন্টেন্টজনে হিচাপ দিলে যে মুঠ খৰচ হ'ল তিনি লাখ বাৰন্ন হাজাৰ টকা। কালাম ছাৰে এখন চেক লিখি সেই টকাখিনি তেওঁৰ ব্যক্তিগত একাউন্টৰ পৰা কাটি ল'বলৈ ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনক নিৰ্দেশ দিলে।

২। ২০০২ চনৰ নৱেম্বৰ মাহত ৰমজানৰ সময়ত পৰম্পৰাগতভাৱে ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনত ইফতাৰ পাৰ্টিৰ আয়োজন চলিল। সকলোৱে ভাবিলে যে এজন মুছলমান সম্প্ৰদায়ৰ ৰাষ্ট্ৰপতি হিচাপে কালাম ছাৰে বৰ ধুম ধামেৰে ইফতাৰ পাৰ্টী অনুষ্ঠিত কৰিব। পাৰ্টীৰ আয়োজন আৰম্ভ হোৱাৰ সময়তে কালাম ছাৰে তেওঁৰ ব্যক্তিগত সচিবক মাতি আনি সুধিলে, "মোক এটা কথা কওকচোন? আমি কিয় ইফতাৰ পাৰ্টীটি কিয় কৰোঁ? ইফতাৰ পাৰ্টীলৈ যিসকল নিমন্ত্ৰিত হ'ব তেওঁলোক সকলোৱে ধনী ধনী মানুহ। আমাৰ এই ইফতাৰ পাৰ্টীত কিমান খৰচ হ'ব? ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনৰ আতিথ্য বিভাগে হিচাপ কৰি উলিয়ালে যে ইফতাৰ পাৰ্টীত আঢ়ৈ লাখ টকা খৰচ হ'ব। কালাম ছাৰে ব্যক্তিগত সচিবক মাতি আনি ক'লে "এই টকাখিনি আমি অনাথালয়ত থকা দুখীয়া শিশুসকলক কিয় দিব নোৱাৰোঁ। আপুনি অনাথালয় নিৰ্বাচন কৰক আৰু টকাখিনিৰ সদ ব্যৱহাৰৰ ব্যৱস্থা কৰক। ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনৰ পৰা সেই টকাখিনিৰে আটা, দাইল, কম্বল, চুৱেটাৰ আদি কিনি ২৮ খন অনাথালয়ত বিতৰণ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা হ'ল। সকলো আচৰিত হ'ল যে নিজে এগৰাকী মুছলমান হৈয়ো ৰাষ্ট্ৰপতি ড° কালামে পৰম্পৰাগভাৱে চলি অহা ইফতাৰৰ পাৰ্টী নিদিলে। কিন্তু কাহিনী ইয়াতেই শেষ নহয়। কালাম ছাৰে তেওঁৰ ব্যক্তিগত সচিবক মাতি আনি কলে, "ইফতাৰ পাৰ্টীৰ টকা চৰকাৰী ধন। এই ধনেৰে দুখীয়া শিশুক আমি সহায় কৰিলোঁ, কিন্তু ইয়াত মোৰ ব্যক্তিগত অৰিহণা কি থাকিল? এই টকাৰ লগত মোৰ ব্যক্তিগত অৰিহণা এক লাখ টকা যোগ কৰক। কেৱল এই কথাৰ যাতে কোনেও ভূ নাপায়।

৩। ২০০৩ চনৰ ১৫ আগষ্টৰ স্বাধীনতা দিৱসৰ দিনা পৰম্পৰাগতভাৱে ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱন খনত চাহ-জলপানৰ আয়োজন কৰা হৈছিল। প্ৰায় ৩০০০ গণ্য মান্য ব্যক্তিক আমন্ত্ৰণ কৰা হৈছিল। সেইদিনা ৰাতিপুৱা ৮ বজাৰ পৰা ধাৰাষাৰে বৰষুণ আৰম্ভ হ'ল। ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনত গুণা-গথা হ'ল, এনে বৰষুণত মুকলি ঠাইত কিদৰে চাহ জলপানৰ আয়োজন হ'ব। ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনৰ ভিতৰত মাত্ৰ ৭০০ মান লোকৰহে ব্যৱস্থা কৰিব পৰা যায়। তেতিয়ালৈকে ২০০০ টা ছাতিৰ ব্যৱস্থা কৰা হ'ল। দুপৰীয়া ব্যক্তিগত সচিবে যেতিয়া চিন্তাক্লিষ্ট মনেৰে ৰাষ্ট্ৰপতি কালামৰ ওচৰলৈ গ'লে, তেওঁ চিৰ পৰিচিত হাঁহিটোৰে ক'লে, "আজিৰ বতৰ বৰ সুন্দৰ। অনুভৱ কৰাচোন ইমান মনোমহা মলয়া বতাহ বলি আছে।"

ব্যক্তিগত সচিবজনে তেওঁক মনত পেলাই দিলে, "কিন্তু ছাৰ আজি আপুনি ৩০০০ মানুহক চাহ-জলপানলৈ নিমন্ত্ৰণ কৰিছে। এনে বতৰত ৩০০০ মানুহৰ আয়োজন কেনেকৈ সম্ভৱ হ'ব? ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনত ৭০০ মানুহ জুৰিব। ২০০০ ছাতিৰ বন্দোবস্ত কৰিছোঁ। কিন্তু তথাপিও যথেষ্ট নহ'ব।" কালাম ছাৰে হাঁহি মাৰি ক'লে, "ইমাননো কি ডাঙৰ কথা হ'ব। খুব বেছি আমি কেইজনমান বৰষুণত তিতিম। মই বৰষুণত তিতিবলৈ সাজু আছোঁ। আজি বৰষুণত তিতি চাহ খোৱাৰ মজা লওঁ।"

ড° কালামৰ শিশুসুলভ [illegible] সেই চিন্তাক্লিষ্ট মনেৰে সচিব গৰাকী কোঠাৰ পৰা ওলাই যাবলৈ লওঁতেই কালাম ছাৰে তেওঁক ওচৰলৈ মাতি লাহে লাহে ক'লে, "আপুনি চিন্তা নকৰিব। মই ওপৰ মহলত কথা পাতি থৈছোঁ। ঈশ্বৰে আমাক সহায় কৰিব।" ঠিক ২ বজাৰ লগে লগে বৰষুণ বন্ধ হৈ গ'ল। ডাৱৰ ফালি বেলি ওলাল। আয়োজক সকলৰ মুখত হাঁহি ফুটি উঠিল। পাঁচ বজাত ৰাষ্ট্ৰপতি কালামে ল'নলৈ আহি অভ্যাগত সকলৰ লগত কথা পাতিলে, চাহ-জলপান কৰিলে, ফটো তুলিলে। ছয় বাজি পোন্ধৰ মিনিটত ভাৰতীয় সংগীত বাজি উঠিল আৰু অনুষ্ঠানটোৰ সামৰণি পৰিল। কালাম ছাৰে অনুষ্ঠান সামৰি ৰাষ্ট্ৰপতি ভৱনত পুনৰ প্ৰৱেশ কৰাৰ অলপ পিছতেই আকৌ ধাৰাষাৰে বৰষুণ আৰম্ভ হ'ল। সকোঁৱে এনে লাগিছিল যেন কালাম ছাৰে ঈশ্বৰৰ লগত কথাপাতি অলপ সময়ৰ বাবে বৰষুণ স্তব্ধ কৰি ৰাখিছিল।

ড° এ.পি.জে. আব্দুল কালাম ছাৰৰ এনে প্ৰেৰণাময় আৰু ব্যতিক্ৰম কথা আৰু জীৱনৰ কাহিনীয়ে মোক বাৰুকৈয়ে প্ৰভাৱিত কৰিছে। ওপৰৰ কাহিনীকেইটাৰ পৰা এইটোৱে প্ৰমাণিত হয় যে কালাম ছাৰ এগৰাকী বিশাল মনৰ মানুহ হোৱাৰ উপৰিও তেখেত ধৰ্ম আৰু ৰাজনীতিৰো উৰ্দ্ধত আছিল। তেখেতৰ নিচিনাকৈ যদি প্ৰত্যেকজন ৰাজনীতিবিদে চিন্তা কৰে তেতিয়া হ'লে ভাৰতক আৰু বহুত শীৰ্ষ স্থানত লৈ যোৱাত সক্ষম হ'ব পাৰিম।

আব্দুল কালামে কৈছিল যে মানুহে সপোন দেখিব লাগে আৰু যিটো সপোন অৰ্থাৎ লক্ষ্যই আমাক শুবলৈ নিদিয়ে সেইটোহে আচল সপোন। কালাম ছাৰে এযাৰ কথা কৈছিল—

"Dreams are not those which comes while we are sleeping, but dreams are those when you don't sleep before fullfilling them."

গতিকে আমাৰ সকলোৰে মনত এখন "সোণৰ ভাৰতবৰ্ষ"

গঢ়ি [illegible] লাগিব। কিন্তু এই কাম ইমান সহজ নহয়। ইয়াৰ বাবে লাগিব একতা। কাৰণ একতাই আটাইতকৈ ডাঙৰ শক্তি, যাক সহজে ধ্বংস কৰা সম্ভৱ নহয়। মোৰ অতীত অন্ধকাৰেৰে অতিবাহিত হৈছে। কিন্তু কালাম ছাৰৰ পৰা প্ৰভাৱিত হোৱাৰ পিছত সংকল্প লৈছো যে নিজকে মানুহ হিচাপে গঢ়ি তুলিম আৰু দেশ তথা মানৱ জাতিৰ মংগলৰ বাবে নিজৰ জীৱনটোকো দৰকাৰ হ'লে উৎসৰ্গা কৰিম।

গতিকে আঁহক আমি সকলোৱে নিজৰ নিজৰ জীৱন গঢ়ি তুলি একতাৰ এনাজৰীৰে বান্ধ খাই ভাৰতবৰ্ষক পৃথিৱীত উজ্জ্বল কৰি ৰাখিবলৈ আৰু লগতে ভাৰতবৰ্ষক "সোণৰ ভাৰতবৰ্ষ" হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ মনে প্ৰাণে চেষ্টা কৰি যাওঁ।

ooooo

"Don't take rest after your first victory because if you fail in second, more lips are waiting to say that your first victory was just luck."

"All of us do not have equal talent. But, all of us have an equal opportunity to develop our talents."

"Dreams are not those which comes while we are sleeping, but dreams are those when u don't sleep before fulfilling them."

"Be more dedicated to making solid achievements than in running after swift but synthetic happiness."

"Confidence and Hard work is the best medicine to kill the disease called failure. It will make you successful person"

"Some of the brightest minds in the country can be found on the last benches of the classroom"

"Difficulties in your life do not come to destroy you, but to help you realize your hidden potential and power, let difficulties know that you too are difficult"

"Thinking is the capital, Enterprise is the way, and Hard Work is the solution"

"My message, especially to young people is to have courage to think differently, courage to invent, to travel the unexplored path, courage to discover the impossible and to conquer the problems and succeed. These are great qualities that they must work towards. This is my message to the young people."

নিজৰ ভুল

[illegible]
বি.এছ.চি ৫ম ষাণ্মাসিক
পদাৰ্থ বিজ্ঞান বিভাগ

মই কাণত ধৰিছোঁ ছাৰ, মই কেতিয়াও আৰু এনে কাম নকৰোঁ। মই আপোনাৰ ভৰিত ধৰিছো, কাবৌ কৰিছো ছাৰ. মই আৰু এনেকৈ ভিতৰত নোসোমাম। মোক এৰি দিয়ক ছাৰ।"

ৰিজুৱে বাৰে বাৰে বেটলিয়ানজনৰ ভৰিত ধৰিছে। তাক এৰি দিবলৈ কান্দি কান্দি কৈছে। বেটলিয়নজনে তাৰ একো কথা নুশুনি বাঘে হৰিণা চিকাৰ কৰি লৈ যোৱাৰ দৰে এহাতত ৰিজুক ধৰি চুচুৰি লৈ গৈ আছে। আৰু আন এজন বেটেলিয়ানে আকৌ গোলজাৰক ধৰিছে। সি একো নকই চুপচাপ পুলিচজনৰ লগত গৈ আছে। বেচেৰা মৰিছে ৰিজু।

ৰিজু আৰু গোলজাৰ দুয়ো ভাল বন্ধু। একেখন গাঁৱতে ডাঙৰ দীঘল হৈছে। দুয়ো পঢ়া-শুনাত ভাল। ৰিজু আকৌ পঢ়াত বেছি চোকা। বৰ্তমান দুয়ো দশম শ্ৰেণীত। ৰিজু ফাষ্ট হয়। তেওঁ প্ৰতিটো শ্ৰেণীতে প্ৰথম হৈয়ে আহিছে। বহলপুৰত তেওঁ শুনাম চাৰিওপিনে শুনা যায়। "মুক্তাৰ আলীৰ লৰা সাহাজাহান পঢ়া-শুনাত খুবেই ভাল, ল'ৰাজন শান্তশিষ্ট, ভদ্ৰ। কাৰোসতে কাজিয়া পেছাল নকৰে। তাক সকলোৱে ৰিজু বুলিয়ে মাতে। সকলো ছাৰ-বাইদেউৰ তেওঁ বাধ্য ছাত্ৰ। সেয়েহে সকলোৱে তাক বেছিকৈ ভাল পায়।

গোলজাৰ ল'ৰাজন অলপ চঞ্চল। কিন্তু বেয়া নহয়। স্কুলৰ প্ৰায় সকলো কাম কাজতে ইহঁত দুটা নহলে নহয়েই। কিন্তু দুয়োৰে ঘৰৰ অৱস্থা সিমান ভাল নহয়। ৰিজুক ক্লাচৰ ছাৰ এজনে বহুত সহায় কৰি আছে। সৰুৰে পৰাই ছাৰজনে তাক কিতাপ পত্ৰ, পইচা পাতি দি সহায় কৰি আছে। টিউসন বিলাকো ফ্ৰি কৰাই আছে। মুঠতে ছাৰজনে তেওঁক নিজৰ লৰাৰ দৰে ভাল পায়। গোলজাৰকো নকৰা নহয়। ৰিজুয়ে সেয়ে ছাৰক পথ প্ৰদৰ্শক হিচাপে লৈছে। ঘৰৰ কথামতে সকলো কাম কৰে। ছাৰৰ প্ৰতিটো উপদেশ তেওঁ আখৰে আখৰে পালন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে। এনেকৈ সিহঁত দুটা পঢ়ি পঢ়ি দশম শ্ৰেণী পালেহি।

যিকোনো কাম কৰাৰ আগত ৰিজুয়ে ছাৰজনৰ পৰামৰ্শ লয়। কোনো কথা সি লুকুৱাই নাৰাখে। ছাৰেও সকলো কথা শ্বেয়াৰ কৰে। সৰুৰে পৰা ছাৰৰ নানা উপদেশ শুনি শুনি সি নিজকে এজন আদৰ্শবান মানুহ হিচাপে গঢ়ি তুলিবলৈ চেষ্টা কৰিছে।

তাৰ জ্ঞান বুদ্ধিৰ হোৱাৰে পৰা সি কোনোদিন বেয়া কাম কৰি পোৱা নাই। মিছা কথা কোৱা, বেয়া কথা কোৱা, ছোৱালীৰ চিন্তা একো নাই। মাজে মাজে বন্ধু বান্ধৱীৰ পাল্লাত পৰি দুই এটা বেয়া কথা মিছা কথা ক'ব লগা হয়। সি ছাৰক কিন্তু এতিয়াও মিছা কথা কৈ পোৱা নাই।

দশম শ্ৰেণীত উঠাৰ লগে লগে ৰিজুয়ে বন্ধু-বান্ধৱীৰ লগত আড্ডা বেছিকৈ দিয়া হ'ল। এদিন এই বন্ধুৰ পাল্লাত পৰিয়েই মিছা বদনাম এটা গাত ল'ব লগা হ'ল।

জানুৱাৰী মাহ। প্ৰতিবাৰৰ দৰে এইবাৰো থিয়েটাৰ আহিছে সিহঁতৰ গাঁৱৰ ওচৰৰ ফিল্ডত। নাম কৰা থিয়েটাৰ "কহিনুৰ"। প্ৰথমবাৰৰ বাবে কহিনুৰ থিয়েটাৰ আহিছে এই ফিল্ডত। ৰিজু আগৰে পৰা উৎসুক হৈ আছিল থিয়েটাৰ চাব বুলি।

কিন্তু ভবা কথা নহয় সিদ্ধি বাটত আছে কণা বিধি। কথাষাৰ আখৰে আখৰে ফলিল। ইফালে থিয়েটাৰ আহিছে, ছাৰকো কিবা এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কামৰ বাবে গুৱাহাটী যাব লগা হোৱাত ৰিজুক ছাৰৰ ঘৰত থৈ গ'ল। লগতে গোলজাৰকো।

ৰাতি চুৰ হোৱাৰ সম্ভাৱনা থাকে সেয়ে এতিয়া উপায় নাই থিয়েটাৰ চোবাৰ। কাৰণ থিয়েটাৰ ৰাতি আৰম্ভ হ'ব। দুয়োৰে আপচোষ। ঈশ্বৰক মাতি আছে দুয়ো। যাতে কোনো এটা ব্যৱস্থা কৰে। শেষত ঈশ্বৰে ইহঁত দুটাৰ কথা শুনিলে। ছাৰৰ ঘৰৰ ওচৰতে হোৱা থিয়েটাৰ খনৰ টিনৰ ঘেৰাও খনত সোমোৱাৰ ৰাস্তা এটা ওলাল। দেৱালৰ ওপৰেদি যাব পাৰি জপিয়াই। ওখ দেৱালৰ পৰা জপিওৱাটোৱো সিমান সহজ কথা নহয়। বেয়াকৈ পৰিলে হাত ভৰি ভাঙি যাব পাৰে।

নাটক আৰম্ভ হ'ল ৰাতি ৮টা মানত। সিহঁত দুটাই বিবুদ্ধিত পৰিল। যাব নে নাই। ছাৰে গম পালে গালি পাৰিব। ঘৰত জানিলেতো কথাই নাই, ইফালে ধৰা পৰিলে শেষত। গোলজাৰ ৰিজুক জোৰ কৰি আছে যাবলৈ। ৰিজুৱে বাধা দিলে, "দৰকাৰ নাই মিছামিছি গৈ ধৰা পৰিলে বদনাম ওলাব। এদিন ভালকৈ পইচা দি চাম দুয়ো।" গোলজাৰে নুশুনিলে "আমি ধৰা নপৰো। মিছা মিছি পইচা দি কিয় চাম। এটা chance পাইছো। ব'ল ব'ল।"

ঈশ্বৰৰ নাম লৈ দুয়ো জপিয়ালে। চুপ-চাপে দৌৰি গৈ দুয়ো গেলাৰীত সোমাল। ঠায়েই নাই ভৰ্ত্তি। কোনোমতে বহিলগৈ দুয়ো। মনত খুব ফুৰ্তি, চাব পাৰিছে। ৰিজুৰ মনে মনে ভয় হ'ল যদি ভলান্টিয়াৰ আহি টিকট বিচাৰে তেনেহলে কি কৰিব। নাটক চাবলৈ ধৰিলে "এদিন তুমি আহিবা"। দুয়োৰে ভাল লাগিল শেষত বাকী মানুহৰ দৰে দুয়ো ওলাই আহিল। কোনোৱ গমেই নাপালে। দুয়ো আহি ছাৰৰ ঘৰত টিভি চাই শুই পৰিল।

পিছদিনা ঘৰত কথাটো ক'লে ৰিজুৱে। ঘৰৰ পৰা খুব গালি পাৰিলে হাক দিলে। ৰাতি হ'ল আজিও আঠ বজাৰ পৰা। তিনিদিন হ'ব। আজিও সিহঁত তেনেকৈ চালে। আজি আছিল "দেৱদাস"। ৰাতি চাই আহি ছাৰৰ ঘৰত টোপনি গ'ল।

এশ গৰু মাৰিলে বাঘৰো মৰণ। সিহঁত দুটাৰ দশা আজি তেনেকুৱা হ'ল। আজি হ'ল দেওবাৰ। থিয়েটাৰ খনৰ শেষৰ দিন। আজি তাতে আকৌ সুন্দৰ নাটক। আগতে শুনিছে। "আকাশৰ দৰে মন"। প্ৰতিদিনৰ দৰে আজিও সিহঁত সাজু হ'ল। আঠ বাজিল। দেৱালত উঠিল দুয়ো। সিদিনা ইফাল সিফাল নেদেখি দুয়ো তলত জপিয়ালে। দুই ফালৰ পৰা দুজন বেটলিয়ান আহি দুইটাকে ধৰিলে থাপকৈ। লাঠি দি দুয়োকে কোবাবলৈ ধৰিলে আৰু চুচুৰি লৈ যাবলৈ ধৰিলে সমিতিৰ তালৈ।

ৰিজুৱে বাৰে বাৰে হাতযোৰ কৰিছে। সিহঁত আৰু তেনে কাম নকৰে বুলি। গোলজাৰে একো নকৈ বেটলিয়ানৰ লগে লগে গৈ আছে। দুয়োকে টানিলৈ গ'ল।

সমিতিৰ মানুহবোৰ ওলাই আহিল। বেটলিয়ানৰ মুখৰ পৰা ঘটনা শুনি সিহঁত দুটাক সুধিলে। ৰিজুক সকলোৱে চিনি পালে। মানুহবোৰ আচৰিত হ'ল। এই ল'ৰাই এনেকুৱা কাম কৰিব বুলি সিহঁতে ভাবিব পৰা নাই। সিহঁতে গালি পাৰিলে দুয়োকে। কাণত ধৰি উঠা বহা কৰালে দুয়োকে। কোনো দিনে এনেকুৱা কাম নকৰে বুলি শপত খুৱাই এৰি দিলে। ৰিজুৱে লাজত ৰঙা ছিঙা হৈ পৰিল। ভয়োখালে। ঘৰত শুনিলে ৮ কি হ'ব, ছাৰ আহি পোৱা নাই এতিয়াও।

সিদিনা দুয়ো চুপ-চাপ আহি ছাৰৰ ঘৰত শুলে। টোপনি নধৰে কাৰো। পিছদিনা ঘৰত আহিল। ৰিজুৰ দেউতাকৰ কাণত কথাষাৰ পৰিল। ৰিজুক চৰ দুটামান দি গালি পাৰিলে। আগতেও হাক দিছিল তাক। আজি তাৰ এটা কামৰ কাৰণে মাক-দেউতাক দুয়োৰে মান সন্মান গ'ল। সকলোৱে নিন্দা কৰি আছে। ভাল ল'ৰাজন বেয়া হৈ গ'ল। ৰিজুৰ খুব বেয়া লাগিল। আজি এটা ভুলৰ কাৰণে তাৰ কিমান লোকচান হ'ল। শেষত ছাৰেও শুনাপালে কথাষাৰ। "তোৰ এনেকুৱা কৰাটো উচিত হোৱা নাই। সকলোৱে বিশ্বাস ভাঙি দিলি তই"। ছাৰে মাথোন এইকেইটা কথা ক'লে।

ৰিজুৱে সেইদিনাৰ পৰা প্ৰতিজ্ঞা কৰিলে তেওঁ কেতিয়াও তেনে কাম নকৰে বুলি। মা-দেউতা আৰু ছাৰৰ ভৰিত ধৰি ক্ষমাও খুজিলে।

—x—

অকালতে সৰা পাহি

নজৰুল ইছলাম
বি.এছ.চি ৪ৰ্থ ষান্মাষিক
প্ৰাণী বিজ্ঞান বিভাগ

(এক)

মনোজ আৰু জয়াই পুৱাৰ চাহ খাই টি.ভি চাই আছে। এনেতে পুৱাৰ বাতৰিৰ সময় হোৱাত দুয়ো নিউজ চাবলৈ আৰম্ভ কৰিল নিউজ ৰিভাৰ ঃ নমস্কাৰ, আজি পুৱাৰ আঞ্চলিক বাতৰিলৈ মই বিনোদ দাসে আপোনালোকক স্বাগতম জনাইছো। আজিৰ প্ৰধান বাতৰি সমূহৰ ভিতৰত আছে..........।

এতিয়া আহিছো বিতং বাতৰিলৈ। কালি বিধান সভাত মাননীয় মুখ্যমন্ত্ৰী মহোদয়ে নাৰী শিক্ষা আৰু নাৰী সৱলীকৰণৰ উদ্দেশ্যে এশ কোটি টকা ঘোষণা কৰিছে।

সম্প্ৰতি ৰাজ্যখনত সংঘঠিত হৈ যোৱা বিভিন্ন অপ্ৰীতিকৰ ঘটনাৱলীৰ ওপৰত উদ্বেগ প্ৰকাশ কৰি মাননীয় মুখ্যমন্ত্ৰী মহোদয়ে কয় যে আমাৰ সাধাৰণ ৰাইজৰ সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰতিৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ উন্নতি কৰিব লাগিব আৰু সেয়ে তেওঁ প্ৰতিৰক্ষা শিতানত এক বুজন পৰিমানৰ ধনৰ অংক ব্যয়ৰ বাবে এই বাজেটত সন্নিবিষ্ট কৰিছে।

ৰাজ্যখনৰ সৰ্বাংগীন উন্নতিৰ হকে কাম কৰি যাবলৈ মুখ্যমন্ত্ৰী মহোদয় বদ্ধ পৰিকৰ তেওঁ আৰু লগতে কয় যে ৰাজ্যৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকৰ জীৱন আৰু সম্পত্তিৰ সুৰক্ষা কৰাটো তেওঁৰ দায়িত্ব।

বাতৰি শেষ হোৱাত মনোজে টি.ভি. টো বন্ধ কৰি দিলে। এনেতে কলিং বেল বাজি উঠাত জয়াই গৈ দুৱাৰ খুলি দেখে বাহিৰত এগৰাকী বিধৱাৰ লগত এজনী ১০-১২ বছৰীয়া ছোৱালী। দুয়োৰে মুখত এক অবুজ বেদনাৰ চিন। ছোৱালীজনীৰ পিন্ধনত এটা ফটা-ছিঙা ফ্ৰক আৰু বিধৱাগৰাকীও ফটা-ছিঙা বগা সাজ পৰিধান কৰিছে।

কাক লাগে? —জয়াই আগ্ৰহতে সুধিলে। বাইদেউ আমি বি.টি.এডি সংঘৰ্ষৰ বলি। এই সংঘৰ্ষত আমি গৃহ হাৰা। সেই সংঘৰ্ষত মোৰ স্বামীক দুষ্কৃতিকাৰীয়ে হত্যা কৰে। এতিয়া পেটৰ তাৰণাত আপোনাৰ ইয়াত কিবা কাম পাম বুলি বৰ আশাৰে আহিলো— বিধৱাজনীয়ে কান্দি কান্দি কলে।

কিন্তু জয়া আৰু মনোজৰ ঘৰত মানুহ কাম চোৱাৰ বাবে তেওঁলোক অকল ছোৱালীজনীক ৰাখিলে আৰু মাকজনীক আনৰ ঘৰত কাম কৰিবলৈ যাবলৈ কলে। মাকজনীও ছোৱালীজনীক থৈ বেলেগৰ ঘৰত কাম কৰিবলৈ গ'ল।

(দুই)

মাইনা তোমাৰ নাম কি? জয়াই সুধিলে "পাহি" বুলি ছোৱালী জনীয়ে উত্তৰ দিলে।

পাহিৰ পঢ়া-শুনাৰ প্ৰতি বৰ ধাউতি। কৰবাত কিবা কাগজৰ টুকুৰা পৰি থাকিলে তাই সেইটোকে লৈ পঢ়ে। তাইৰ পঢ়া-শুনাৰ প্ৰতি থকা আগ্ৰহৰ বাবে মনোজে কিতাপ-বহী কিনি দি ওচৰতে থকা বিদ্যালয় এখনত নাম লগাই দিলে।

(তিনি)

অফিচৰ পৰা আহোতে মনোজে এটা খবৰ শুনি আহিলে। মহানগীৰৰ 'অভিলাষা' এপাৰ্টমেণ্টৰ পৰা এটা এন. জি. অৰ উদ্যোগত চলা এক তালাচী অভিযানত এক চৰকাৰী উচ্চ পদস্থ বিষয়াৰ ঘৰৰ পৰা এটা ৮ বছৰীয়া শিশু শ্ৰমিক

উদ্ধাৰ কৰি [illegible] দিয়ে।

ঘৰত আহি মনোজে সকলো কথা জয়াক ভাঙি পাতি ক'লে

কিন্তু আমিতো তাইক বনকৰা হিচাপে ৰখা নাই। আমিতো নিজৰ ছোৱালীৰ দৰেই পাহিক ৰাখিছো। —জয়াই ক'লে।

নহয় জয়া........... তুমি এয়া বুজি নাপাবা। মানুহে এয়া বিশ্বাস নকৰিব। কাৰণ এই অঞ্চলৰ সকলোৱে জানে আমাৰ কোনো সন্তান সন্ততি নাই বুলি। তুমি পাহিক ফিৰাই দিয়া— মনোজে কপি কপি ক'লে।

এনেদৰে দুয়োৰে বাকযুদ্ধ চলি থকা সময়ত পাহিৰ মাকে পাহিক চাবলৈ উপস্থিত হ'ল। পাহিৰ মাকে দেখি অলপ থমকি ৰৈ মনোজে পাহিক লৈ যাবলৈ ক'লে।

কিন্তু পাহিৰ মাকে বহুত অনুৰোধ কৰা সত্ত্বেও পাহিক বনকৰা ছোৱালীৰ অজুহাত দি সমাজত তেওঁলোকে বদনামী হব বুলি নাৰাখিলে।

এওঁলোক কত থাকিব? গছৰ তলতে হব পাহিহঁতৰ আশ্ৰয়। কিন্তু গছৰ তলত কেনেকৈ থাকিব? বহু ধৰণৰ প্ৰশ্নই তেওঁলোক চিন্তিত কৰি তুলিলে। কিন্তু উপায় নাই.........

এনেকৈ যাওঁতে আন্ধাৰৰ সুযোগ বুজি এটা পাষণ্ডৰ দলে পাহিৰ জীৱন ধ্বংসৰ পিনে ঠেলি দিলে।

(Source :- Joya Kazi written story)

—x—

কৰ্মই ধৰ্ম

[illegible]
[illegible]
[illegible]

লিখনিৰ শীৰ্ষকটো অলপ দাৰ্শনিক যেন লাগিলেও মূল কথাখিনি পিছে এজন সাধাৰণ ব্যক্তিৰ দৃষ্টি ভঙ্গীৰ প্ৰকাশ।

২০১৪ চনৰ ৫ নভেম্বৰ। সমগ্ৰ ৰাজ্যজুৰি বিশ্বশিল্পী ডঃ ভূপেন হাজৰিকাৰ তৃতীয় মৃত্যু বাৰ্ষিকি পালন কৰা হৈছে। অসমৰ লগতে ভাৰতৰ তথা বিশ্বৰ বিভিন্ন প্ৰান্তত শিল্পীজনাক শ্ৰদ্ধাৰে সোঁৱৰণ কৰা হৈছে।

আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ নৱনিযুক্ত অধ্যক্ষ ডঃ ধ্ৰুৱচক্ৰৱৰ্তীয়ে সমূহ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী আৰু কৰ্মচাৰীৰ সৈতে এখন সভাৰ আয়োজন কৰিছিল। অধ্যক্ষ ডাঙৰীয়াই কলেজখন সম্পৰ্কে তেওঁৰ কিছুমান আঁচনি ডাঙি-ধৰিছিল, যিবোৰ ফলপ্ৰসু হ'লে আমাৰ মহাবিদ্যালয়খন অসমৰ ভিতৰতে এখন শ্ৰেষ্ঠ মহাবিদ্যালয় বুলি পৰিগণিত হব বুলি তেখেতৰ লগতে সভাত উপস্থিত থকা সমূহ ব্যক্তিয়েও অনুভৱ কৰিছিল। সভাৰ অন্তত বুৰঞ্জী বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপক। ডঃ আকাব্বৰ আলী আহমেদে তেখেতৰ দুয়োটা সন্তানৰ কৃতিত্বৰ আনন্দ আমাৰ সৈতে উপভোগ কৰি সকলোকে চাহ-জলপানেৰে আপ্যায়ন কৰিছিল।

সভা অন্তপৰোঁতে সন্ধিয়া প্ৰায় ৫ মান বাজিছিল। শৰতৰ শেষ আৰু শীতৰ আৰম্ভণি। গতিকে বাটৰ বিজুলী চাকি জ্বলি উঠিছিল। মই আৰু মোৰ সহকৰ্মী শ্ৰীমতী মিতালী ঘোষপাল, দুয়ো একেখন ৰিক্সাত ঘৰলৈ বুলি গৈ আছোঁ। দুয়োৰে ঘৰ একেফালে। যাওঁতে মিতালীক ঘৰৰ সন্মুখত নমাই দিম। এইখিনিতে কৈ থও মিতালীৰ বায়েক চৈতালী মোৰ সহপাঠিনী আছিল। সেই সূত্ৰে মই তাইক নাম কাঢ়ি মাতো।

এতিয়া মোৰ লিখনিৰ আচল উদ্দেশ্যলৈ আহোঁ, দুয়োজনী বিভিন্ন ধৰণৰ কথা [illegible] গৈ আছোঁ। বিক্সাচালক জন বয়সীয়াল [illegible] বয়সতো বিক্সা চলাইছে। [illegible] আমি দুয়োজনীয়ে [illegible] মানুহজনে নিদিলে।

আন আন বিক্সাচালকৰ দৰে মানুহজনে [illegible] মাজে দুই এটা কথা কৈ গৈ আছে। হঠাতে বিক্সাচালক জনে ধৰ্ম মানে কি বুলি প্ৰশ্ন কৰিলে প্ৰথমতে মানুহজনৰ মুখত এনে এটা প্ৰশ্ন শুনি স্তম্ভিত হলোঁ। [illegible] কেনেদৰে দিলে তেওঁ বুজাত সহজ হব বুলি ভাবিলো। এগৰাকী দৰ্শন বিভাগৰ অধ্যাপিকা হিচাবে মই শ্ৰেণীত ধৰ্ম, ধৰ্মদৰ্শন, তুলনামূলক ধৰ্মদৰ্শন আদিৰ বিষয়ে পাঠদান কৰোঁ। কিন্তু সাধাৰণ মানুহ এজনক পুথিগত বৰ্ণনাৰে বুজোৱা সহজ নহ'ব বুলি ভাবি গীতাৰ মহান বাণী— "কৰ্মই ধৰ্ম" বুলি ক'লো। শ্ৰীমদ ভাগৱত গীতাক যদিও হিন্দুধৰ্মৰ এখন উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ বুলি গণ্য কৰা হয়, তথাপি ইয়াৰ বিভিন্ন শিকনি সমূহ সময়ে সময়ে পৃথিবীৰ বিভিন্ন প্ৰান্তত মানুহে আকোঁৱালি লোৱা দেখা যায়।

কৰ্মই ধৰ্ম বুলিকৈ মই মানুহজনক বুজাবলৈ যত্ন কৰিলোঁ যে যদিহে এই পৃথিবীৰ প্ৰতিজন মানুহে নিজৰ কাম বা দায়িত্ব নিষ্ঠাৰে সৎভাবে পালন কৰে সেয়াই তেওঁৰ বাবে ধৰ্ম, কাৰণ নিষ্ঠাৰে আৰু সৎভাবে পালন কৰা তেওঁৰ কৰ্মই তেওঁৰ লগত আনবো মংগল সাধন কৰে।

মোৰ কথা শুনি বিক্সাচালক জনে হয়ভবদি তেওঁৰ জীৱনত ঘটা দুটা ঘটনা মোৰ আগত বৰ্ণনা কৰিলে। তেওঁ ধুবুৰীৰ দুজন

স্বনামধন্য ব্যক্তি ঋতেন্দ্ৰ মোহন দত্ত আৰু কিশোৰী মোহন সৰকাৰৰ সান্নিধ্যলৈ আহিছিল। এই দুয়োগৰাকী ব্যক্তিয়েও হেনো ৰিক্সাচালক জনক ধৰ্ম মানে কৰ্ম বুলি বুজাইছিল।

ৰিক্সাচালক জনৰ নিজা ৰিক্সা নাছিল। মালিকৰ ৰিক্সা চলাইছিল। "কৰ্মই ধৰ্ম" কথাষাৰে তেওঁক ইমান প্ৰভাৱিত কৰিছিল যে তেওঁ নিজৰ কাম নিষ্ঠাৰে পালন কৰিছিল। আন বহুতো ৰিক্সাচালকৰ দৰে মালিকক প্ৰতাৰণা কৰা নাছিল। এসময়ত মালিকজনৰ মৃত্যু হ'ল। তেখেতৰ দুগৰাকী কন্যা সন্তান আছিল। জীৱিত কালত দুয়োগৰাকীকে বিয়া দি উলিয়াই দিছিল। ৰিক্সাচালকৰ ভাষাত— "বেচেয়া খাইছে"। মালিকজনৰ মৃত্যুৰ পিছত ছোৱালী দুজনীয়ে দুখন ৰিক্সাৰ এখন বেচি আনখন ৰিক্সাচালক জনক স্থায়ীভাৱে প্ৰদান কৰিলে। তেওঁ এতিয়াও সেইখনকে চলাই আছে।

আন এটা ঘটনা আকৌ সুকীয়া। এজন ব্যক্তি, একমাত্ৰ কন্যা সন্তানক বিয়া দি অকলশৰীয়া হ'ল। মানুহজনৰ পত্নী আগতেই স্বৰ্গগামী হৈছে। লাহে লাহে বয়স হৈ অহাত ৰিক্সাচালকজনে তেওঁক বজাৰ সমাৰ কৰি সহায় কৰি দিছিল। পিছলৈ মানুহজন লাহে লাহে অথৰ্ব হৈ অহাত ঘৰ-বাৰী সকলো বেচি দি নিজৰ জীয়েকৰ কাষলৈ যাবলৈ মনস্থ কৰিলে। ইমান দিনে বিপদে-আপদে সহায় কৰা ৰিক্সাচালক জনক পুৰণি টিন পাতকে আদি কৰি কিছু বস্তু দিলে। ৰিক্সাচালক জনে বস্তু বাহানিবোৰ ঠেলাত নিবলৈ পইচাৰ অভাৱ বুলি কোৱাত ব্যক্তিজনে হেনো ঠেলা ভাৰাও দিছিল। ৰিক্সাচালকজন এতিয়াও সেই টিন পাতেৰে বনোৱা ঘৰত বাস কৰে। ৰাতি শুবৰ পৰত হেনো ৰিক্সাচালক জনৰ সদায় সেই ব্যক্তিজনলৈ মনত পৰে।

এটা সময়ত মই ঘৰৰ জপনাৰ সন্মুখত উপস্থিত হলো। তাৰ কথাবোৰ শুনি শুনি বাটটো কেনেদৰে পাৰ হ'ল কবই নোৱাৰিলোঁ। ৰিক্সাৰ পৰা নামি ভাৰাদি তাক বিদায় দিওঁতে সি যিষাৰ কথা ক'লে তাক শুনি আৰু স্তম্ভিত হঁলো।

তাৰ কাহিনী বৰ্ণনা কৰি ৰিক্সাচালক জনে মোৰ মন্তব্য জানিবলৈ বিচাৰিলে। মই ৰিক্সাচালক জনক কলোঁ যে মানুহজনে যিহেতু নিজৰ দায়িত্ব ভালদৰে পালন কৰিছিল, গতিকে তাৰ প্ৰতিদান হিচাবে সি এনেদৰে আনৰ সহায় লাভ কৰিছে এয়া ঈশ্বৰৰ আশীৰ্বাদ।

তাকে শুনি আকৌ ৰিক্সাচালক জনে ক'লে যে আগতে মানুহে কিদৰে উচ্চ-নীচ, ধৰ্ম-জাতি ভাষাৰ প্ৰভেদ নকৰি এজনে আনজনক সহায়-সহযোগ আগবঢ়াইছিল আজিকালি ন্যস্ত স্বাৰ্থৰ বাবে, ৰাজনৈতিক লাভৰ বাবে মানুহে এজনে আনজনক সহায় কৰা দূৰৈৰ কথা, অনিষ্ট কৰিবলৈ চল বিচাৰি ফুৰে।

ৰিক্সাচালক জনৰ শেষৰ কথাখিনিয়ে মোক সঁচাকৈয়ে অভিভূত কৰিলে। এজন অশিক্ষিত ব্যক্তি আন বহুতো উচ্চ শিক্ষাৰে শিক্ষিত তথা কথিত শিক্ষিত লোকতকৈ বহু গুণে জ্ঞানী।

—x—

অবিনাশ

জিন্নাতে আৰশিন
বি.এ. ষষ্ঠ ষাণ্মাষিক

হাড় কপোৱা পুহ মহীয়া ৰাতিপুৱা এটা। ৰত্নাকাৰ গাৱৰ পৰা একমাত্ৰ চহৰলৈ যোৱা বাটখনত এটা ১২ বছৰীয়া ল'ৰা অবিনাশে হাতত জোতা চিলাই কৰা বেজী লৈ জোতা চিলাই আছিল। তেওঁ মুছী, তাৰ দেউতাকো মুছী আছিল। চহৰলৈ যোৱা মানুহ এজনৰ জোতা চিলাই দি সি লগত লৈ অহা বেগটোৰ পৰা এখন কিতাপ উলিয়াই পঢ়ি আছিল। অবিনাশ পঢ়া-শুনাত অতি চোকা, পঞ্চমমান শ্ৰেণীলৈকে সি সুখ্যাতিৰে পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ আছিল কিন্তু তাৰ পিছত তাৰ দেউতাকৰ মৃত্যু হোৱাত সি আগলৈ পঢ়িবলৈ নাপালে। দৰিদ্ৰতাই আগচি ধৰাত সিও তাৰ মাক আৰু সৰু ভণ্টিৰ ভোক গুচোৱাৰ বাবে তাৰ পিতাকৰ বৃত্তিটোকে পেছা হিচাপে ললে। কিন্তু তাৰ পঢ়া-শুনাৰ ধাউতি নকমিল জোতা চিলাই কৰে, চাফা কৰে, পলিচ কৰে আৰু যেতিয়া গ্ৰাহক নাথাকে তেতিয়া বেগৰ পৰা কিতাপ এখন উলিয়াই মগ্নৰে পঢ়ি থাকে। দুটা বছৰ পাৰ হ'ল, অবিনাশৰ মনত দুখেৰে ভাবক্ৰান্ত সি বিচাৰিও পঢ়িব নোৱাৰে। সি সদায় ৰাতি তাৰ মাকৰ বুকুত মূৰ থৈ উচুপি উঠে। তাৰ মাক একো কৰিব নোৱাৰি নিৰৱে চকুপানী টোকে।

অবিনাশৰ মা কমলাই অভিযন্তা এজনৰ ঘৰত কাম কৰি আছিল ছমাহৰ পৰা। এদিন কমলাই অভিযন্তা মহেশ বাবুক দুপৰীয়া ভোজন দিওঁতে উচুপি উঠিল। মহেশ বাবুয়ে কমলাক ইয়াৰ কাৰণ সুধিলে। কিন্তু কমলাই মাত্ৰ উচুপিয়ে থাকিল। জোৰকৈ সোধাত কমলাই কওঁনাকও কৰি কৈ পেলালে অবিনাশৰ কথা। মহেশ বাবুয়ে অবিনাশক চাব বিচাৰিলে। অবিনাশে মহেশ বাবুক চাই প্ৰণাম কৰিলে। মহেশ বাবে মুগ্ধহৈ অবিনাশৰ পঢ়া-শুনাৰ দায়িত্ব ল'লে। মহেশ বাবুয়ে অবিনাশৰ হাতৰ পৰা জোতা পলিচ কৰা ব্ৰাছডাল লৈ দূৰলৈ দলিয়াই দিলে আৰু তাক চহৰৰ এখন উচ্চ বিদ্যালয়ত নাম লগাই দিলে তাৰ পৰা অবিনাশে সুখ্যাতিৰে মেট্ৰিক পাছ কৰিলে, তাৰ পিছত হায়াৰ ছেকেণ্ডাৰী। এতিয়া সি দিল্লীৰ এখন আগশাৰীৰ অভিযন্তা কলেজত পঢ়ে তিনিমাহ পিছত সি সুখ্যাতিৰে পাছ কৰি অভিযন্তা হিচাপে কোম্পানী এখন চাকৰি কৰিব। তাৰ পিছত সি গাঁৱলৈ ঘূৰি আহিল আৰু মহেশ বাবুক অশেষ ধন্যবাদ দিলে। তাৰ মা তাক দেখি আনন্দতে হুকহুকাই কান্দি দিলে। সি এতিয়া চহৰৰ নামী অভিযন্তা আৰু সি সুখেৰে নিজৰ বাকী জীৱন কটালে।

—x—

অপৰাধ

নজৰুল ইছলাম
বি.এছ.চি ৪ৰ্থ ষান্মাষিক

প্ৰদীপৰ গাটো ভাল নহয়, তেওঁ শুই পৰিল। হঠাৎ তেওঁৰ ঘৰৰ দুৱাৰত কোনোবাই নক্ কৰি থকা শুনা পালে আৰু কৈ আছে ও প্ৰদীপ উঠাচোন....মই আপোনাৰ গাওঁৰ ৰাজীৱে কৈ আছো......উঠা......এই কথা শুনাৰ লগে লগে প্ৰদীপে লাহে লাহে ভয় ভয় কৰি দুৱাৰৰ ফালে আগবাঢ়িল..... প্ৰদীপে ভাবিলে কিয়নো মোক ইমান ৰাতি মাতি আছে...... কিবা হৈছে নেকি....? ইছ.....। এনেকৈ গৈ গৈ তেখেতে ঘৰৰ দুৱাৰ খুলিলে। খোলাৰ লগে লগে ৰাজীৱ আহি প্ৰদীপৰ ভৰিত পৰিলহি। আমাক বচাওঁক প্ৰদীপ.... ৰাজীৱে কলে। কি হৈছে তোমাৰ তেতিয়া ৰাজীৱ কান্দি কান্দি কলে- আমাৰ গোটেই ঘৰখনতে জুই লগাই দিলে....। কোননো জুই লগাই দিলে.......? প্ৰদীপে আচৰিত হৈ সুধিলে।

সেই ফালেদি কিছুমান দুষ্ট চক্ৰই আমাৰ গাওঁৰ সকলো ঘৰৰে মানুহবিলাক জীৱন্তে জুই জ্বলাই হত্যা কৰি আছে......। ৰাজীৱে কান্দি কান্দি উত্তৰ দিলে।

এই কথা শুনাৰ লগে লগে প্ৰদীপে নিউজৰ কেমেৰা অন কৰি সকলোৰে দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিলে।

লগে লগে সেনাবাহিনীৰ দল আহিল। সেনাবাহিনীৰ দল দেখি দুষ্টচক্ৰই পলাই পত্ৰং দিলে। তাক ধৰিবলৈ সক্ষম নহল।

ইতিমধ্যে তাৰ পিছদিনাখন মন্ত্ৰী বিধায়ক সকলে সেই ঠাইত উপস্থিত হলহি। কিছুমানে আকৌ ক্ষুন্ন হৈ পৰিল।

মন্ত্ৰী বিধায়ক গ'ল........সেই ঠাইৰ মানুহখিনি কিন্তু তাতেই থাকিল।

পিছদিনা প্ৰদীপে আকৌ হিলৈৰ শব্দ শুনা পালে। লাহে লাহে হিলৈৰ শব্দ ওচৰ চাপি আহিলে। প্ৰদীপৰ ঘৰত আহি মাত লগালে- অ প্ৰদীপ উঠা..........মই আপোনাৰ গাওঁৰ ৰহিমে কৈ আছোঁ........।

প্ৰদীপ ভাবিলে আজিও হয়তো সেই দুষ্ট চক্ৰই তাত প্ৰৱেশ কৰিছেহি। প্ৰদীপে দুৱাৰ খুলি দিলে.........

লগে লগে আকৌ হিলৈৰ শব্দ গুৰুম............। সেই বন্দুকৰ গুলি আহি চিধা প্ৰদীপৰ বুকুয়েদি সোমাই ওলাই গ'লহি........

লগে লগে প্ৰদীপ মাটিত বাগৰি পৰিলহি আৰু দুষ্ট চক্ৰৰ সেই কুখ্যাত মানুহ কেইজন হাহি মুখেৰে ওলাই গ'ল....

প্ৰদীপে কি সাংবাদিক হোৱাৰ কাৰণেই আছিল তাৰ অপৰাধ?

—x—

শিক্ষকতাৰ বৰদান

সঞ্চিতা ৰায়
বি.এছ.চি ৪ৰ্থ ষান্মাষিক

এজন বহুত দায়বদ্ধতাযুক্ত শিক্ষক আছিল। তেখেতৰ এটা সৰু পৰিয়াল আছিল। এজন ল'ৰা, এজনী ছোৱালী আৰু তেখেতৰ ঘৈণীয়েক। সৰু কিন্তু সুখী পৰিয়াল আছিল। দৰমহাৰ টকাৰে পৰিয়ালটো চলি আছিল। কিন্তু লৰা-ছোৱালী হাল ডাঙৰ হোৱাৰ লগে লগে টকাৰ নাটনি আৰম্ভ হৈছিল। সিহঁত দুটাৰ স্কুল কলেজৰ টকা, ফিচ আদিৰ কাৰণে পৰিয়ালটোত হাই কাজিয়া হবলৈ ধৰিছিল। কিন্তু শিক্ষক গৰাকীৰ ঘৈণীয়েক গৰাকী বহুত চতুৰ আছিল তাই দৰমহাৰ টকা ৰাহি কৰি থৈ দিছিল। যেতিয়া কিবা অভাৱ অনাটন দেখা দিছিল তাই সঠিক কামত ব্যৱহাৰ কৰিছিল। শিক্ষক গৰাকীৰ এখন পুৰণি মটৰ চাইকেল আছিল সেই মটৰ চাইকেলেৰে স্কুললৈ গৈছিল। কিন্তু আজিৰ মৰ্ডান যুগে এইবিলাক মটৰ চাইকেল ভাল নাপায়। ল'ৰা-ছোৱালী হালে তেখেতৰ দেউতাকৰ মটৰ চাইকেলেৰে যোৱাটো এক অপৰাধ বোধ কৰিছিল। সিহঁতে তাৰ দেউতাকক এখন চাৰি চকীয়া গাড়ী কিনিবলৈ জোৰ কৰিছিল। কিন্তু দৰমহাৰ টকাৰে এয়া সম্ভৱ নহয়। সেই কাৰণে লৰা-ছোৱালী হালে তেখেতৰ দেউতাকৰ লগত কথা কোৱা বন্ধ কৰি দিছিল। কিন্তু দেউতাকে বহুত যত্ন কৰিও টকা গোটাব পৰা নাছিল।

ডিচেম্বৰ মাহ, পৰীক্ষা হৈ যোৱাৰ পিছত শিক্ষক গৰাকীয়ে পৰীক্ষাৰ বহী নিৰীক্ষণ কৰিবলৈ বহিল। এনেতে এখন বহী চাই মূৰ কপালত উঠিল। তাৰ ঘৈণীয়েকক বহীখন দেখুৱাই কলে চোৱাচোন কি লিখা আছে। ঘৈণীয়েকে বহীখন চাই উপে খাই উঠিল। সেই বহীখনত লিখা আছিল -- "1 Mark=1 thousand rupees. আপুনি মোক পাছ কৰাই দিয়ক আপোনাক মোৰ পাপাই লক্ষ লক্ষ টকা দিব। যদি interested then call this no.- 003311xxx....".

বহীখন হাতত লৈয়ে থৰ লাগি থাকিল ঘৈণীয়েক আৰু শিক্ষক গৰাকী। শিক্ষক গৰাকীয়ে বহীখন থৈ দিলে আৰু কলে এনেকুৱা ছাত্ৰ আৰু অভিভাৱকবোৰৰ বাবে দেশ ৰসতলে যাব। কিন্তু এই কথা ল'ৰা-ছোৱালী হালৰ গম পোৱাত দেউতাকক জোৰ কৰিলে ফোন কৰাত। দেউতাকে সিহঁতৰ কথা শুনি ফোন কৰিলে আৰু সিহঁতক এখন ৰেষ্টুৰেণ্টত মাতিলে। ৰেষ্টুৰেণ্টলৈ শিক্ষক গৰাকী আৰু তাৰ ছোৱালী গৰাকী গৈছিল। সিহঁতে বহি আছিল আৰু এনেতে ছাত্ৰ আৰু অভিভাৱক গৰাকী আহিলে। অলপ সময় পিছত শিক্ষক গৰাকীৰ আন এজন ছাত্ৰ আহি কলে ছাৰ আপুনি ভালনে। এয়া মোৰ ঘৈণীয়েক আৰু আপুনি দিয়া শিক্ষা মতে মই এজন ডাঙৰ মানুহ হৈ পৰিলো। শিক্ষকৰ ছোৱালী এই দেখি দেউতাকক কলে বলা দেউতা আমাক গাড়ী নালাগে। Respect কি বস্তু আজিহে বুজিলো।

—x—

মেনকা

ইনামুল হাচান
বি.এছ.চি ১ম ষাণ্মাষিক
পদাৰ্থ বিজ্ঞান বিভাগ

এজন ল'ৰা আছিল, যাৰ নাম আছিল বকুল। সৰুৰে পৰা গাওঁতে বসবাস কৰি আছিল। গতিকে গাওঁত থকাৰ কাৰণে ইমান উচ্চ আকাংক্ষা নাই। ঘৰত দেউতা-মা আছে। দেউতাৰ গোটেই দিন ভাং খাই পৰি থকাৰ কাৰণে বকুল দ্বিতীয় শ্ৰেণীত থাকোতে মৃত্যু ঘটিছে। বকুলৰ মা কমলাৰ সৰুৰে পৰা বহুত আশা বকুলক উচ্চা শিক্ষাৰে শিক্ষিত কৰাৰ। কিন্তু অৰ্থনৈতিক ভাৱে নাটনি হোৱাৰ বাবে সেয়া সপোন সচাৰ দিশলৈ কম গৈছিল। বকুলে সপ্তম শ্ৰেণীত থাকোতে তেওঁৰ ঘৰৰ ওচৰৰে এজনী ছোৱালী মেনকাৰ লগত প্ৰেমৰ সম্পৰ্ক গঢ়ি উঠে। সিহঁত দুয়ো একে স্কুলতে পঢ়িছিল। সিহঁতৰ প্ৰেমৰ কথা যেতিয়া স্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষকে শুনিলে তেতিয়া সিহঁতক দুয়োজনকে স্কুলৰ পৰা উলিয়াই দিলে। বকুলক স্কুলৰ পৰা উলিয়াই দিয়াত তেওঁৰ মা বহুত শোকাবদ্ধ হৈ গ'ল। তেওঁৰ ল'ৰাক লৈ দেখা সপোন যে আধবাটতে থমকি ৰ'ল। এনেকৈ সহযোগত বকুল চহৰৰ এজন অধ্যাপকৰ ঘৰৰ ৰান্ধনি ৰূপে চাকৰি পালে। অধ্যাপক জনৰ নাম বিপিন চন্দ্ৰ শইকীয়া। তেখেত সৎ, নিষ্ঠাবান ব্যক্তি আছিল। তেখেত অকলে থাকে, ঘৰখনত কাম কৰিবলৈ মানুহ নথকাৰ কাৰণে বকুলক ৰাখি দিছিল। বকুলে অতি নিষ্ঠাৰে ঘৰত কাম কৰিছিল। ইফালে পুত্ৰ শোকত শোকাবদ্ধ হৈ বকুলৰ মাৰ মৃত্যু ঘটিছিল। মাতৃৰ মৃত্যুৰ খবৰ মেনকাই বকুলক দিয়া নাছিলে। বকুলে ঘৰত পৰি থকা পেপাৰ, আলোচনী আদি সময় পালেই পঢ়াত মগ্ন থাকে। বকুলৰ এই পঢ়াৰ প্ৰতি থকা আগ্ৰহ দেখি শইকীয়াই বকুলক কিতাপ কিনিদি স্কুল এখনত ভৰ্তি কৰি দিয়ে।

এইবোৰ সকলো মাতৃলৈ চিঠি লিখি বকুলে জনায়। ইফালে গাওঁৰ পৰা মাতৃৰ ৰূপ ধৰি সিফালে শইকীয়ালৈ ধন্যবাদৰ সুৰেৰে চিঠি লিখি থাকে। মেনকাই বকুলৰ মাতৃৰ উচ্চ শিক্ষাৰ সপোন পূৰা কৰিবলৈ সকলো সময়তে তাক আশীৰ্বাদ উৎসাহ দি থাকে চিঠিৰ জৰিয়তে মাতৃৰ ৰূপলৈ। এদিন হঠাৎ শইকীয়াই সিহঁতৰ গাওঁৰ মাজেদি কৰবালৈ যাওঁতে শুনিছিল যে বকুলৰ মাতৃৰ মৃত্যু হৈছে। তেতিয়া শইকীয়াই চিন্তিত হ'ল, তেনেহলে মাতৃ সাজি কোনেনো ইমান মোক চিঠি দি থাকে। তেতিয়া শইকীয়াই বকুলৰ ঘৰলৈ যাব। ঘৰৰ পিছফালৰ পৰা মেনকাই নিজকে অপৰাধী বুলি ভাবি মূৰ তলত দি কলে- "ডাঙৰীয়া, মোক ক্ষমা কৰিব, বকুলৰ মাতৃৰ উচ্চ শিক্ষাৰে শিক্ষিত কৰাৰ আশা পূৰণ কৰাৰ কাৰণে বকুলক সদায় সমৰ্থন দি আহিছো, যেন তেওঁৰ মাতৃৰ কথা মনত কৰি পঢ়া-শুনাৰ বাদ দি নাহে যেন। তেতিয়া শইকীয়া কলে, কাৰোবাৰ জীৱন গঢ়াৰ বাবে যদি মিছাৰ লগ দিব লাগে, সেয়া দোষ নহয়, সেয়া মহাজ্ঞানীৰ পৰিচয়। আৰু তুমি তাৰে এটা উদাহৰণ স্বৰূপে। এনেকৈ বকুলে শইকীয়া আৰু মেনকাৰ সহযোগত ডাঙৰ মানুহ হয় আৰু সিহঁতৰ বিয়া হৈ সুন্দৰ ভাৱে জীৱন যাপন কৰে।

—x—

আজি হয়তো কোনোবা মোৰ কাহিনী পঢ়ি আছে

ওৱাহিদা কৰিম
বি.এছ.চি ৪ৰ্থ ষাণ্মাষিক

"ছবি" মাত্ৰ ৭ বছৰৰ এজনী ছোৱালী। মাক-দেউতাক, আন সৰু ভাইৰ সৈতে চাৰিজনীয়া অত্যন্ত দুখীয়া পৰিয়াল। পৰিয়ালৰ মানুহবোৰ এবাৰ খাব পালেই এবাৰ অনাহাৰে থাকে। আজি দুদিন ধৰি সকলো অনাহাৰেই আছে। ৰাতিৰ ১০ টা বাজিছে। দেউতাক আহিল হাতত ৰুটি এটা লৈ। সেইটোকে সকলোৱে ভাগ কৰি খাই শুই থাকিল। দেউতাকৰ মাথো একেটাই চিন্তা ভগৱান যে কেতিয়া তাহাতৰ ওপৰত সদয় হব। কেতিয়া যে সিহঁত ভালকৈ দুবেলা দুমুঠি খাব পাৰিব। পিছদিনা ছবিৰ দেউতাক লৰালৰিকৈ আহি কলে ছবিৰ মা সকলো বস্তু সজাই ল'। এটা ভাল কামৰ সন্ধান পাইছো, আমি এতিয়াই ওলাব লাগিব সকলো টালি-টোপোলা বান্ধি যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিলে। তিনিদিন পিছত গৈ পালে গন্তব্যস্থল। বহুত দিনৰ পিছত সিহঁতৰ পৰিয়ালত সুখৰ ৰেখা দেখা দিলে। ছবি আৰু ভাই নিৰ্মলক স্কুলত নাম ভৰ্তি কৰি দিলে। অলপ সুখৰ মাজেদি ৬ মাহ পাৰ কৰাৰ পিছত আকৌ নিয়তিৰ এন্ধাৰ ৰাতি নামি আহিল সিহঁতৰ জীৱনলৈ। কামৰ পৰা আহি থাকোতে ট্ৰাকৰ লগত ধাক্কা খাই ছবিৰ দেউতাকে প্ৰাণত্যাগ কৰিলে। কি কৰিব কি নকৰিব ভাবি নাপাই ছবিৰ মাকে টালি টোপোলা লৈ ট্ৰেইনত উঠি ওলাই পৰিল। ট্ৰেইন ৰখালে। শেষ ষ্টেচনত নামি গ'ল সিহঁত। ওৰে দিনটো বলিয়াৰ দৰে ঘূৰি ফুৰি ছবিৰ মা নিৰ্মলক কোলাত লৈ ছবিক মন্দিৰৰ সন্মুখত থৈ কলে, "মাকে তই ইয়াতে থাক, মই এতিয়াই আহি আছোঁ। এনেকৈ কৈ গুচি গল ছবিৰ মা। ছবিয়ে জনা নাছিল যে এইটোৱে মাৰ কৰ লগত তাইৰ শেষ সাক্ষাৎ। ৰাতি ১২ টা বাজিল। ভয়ত ছবিৰ অন্তৰাত্মা কঁপি উঠিল। তাই জোৰে জোৰে কান্দিব ধৰিলে। তাইৰ কান্দোন দেখি অটবালা এজনে অট ৰখাই কি হ'ল বুলি সুধিলত তাই সকলো ঘটনা খুলি কলে। অটবালা তাইক নিজৰ লগত লৈ গ'ল। ছবিৰ জীৱনত আকৌ নতুন অধ্যায় এটাৰ সূচনা হ'ল।

সৌনদীপ সৰকাৰ নামৰ সেই অটবালাজনৰ পত্নী আৰু দুই পুত্ৰৰ সতে এটি মধ্যবিত্ত পৰিয়াল। সৌমৰ পত্নী ছবিক দেখি বাঘৰ দৰে গৰ্জন কৰি উঠিল। সৌমই কলে তাইৰ কোনো নাই। তাই সিহঁতৰ লগত থাকিব আৰু খাব। তাৰ বিনিময়ত তাইক সৰু সুৰা কামতো লগাব পাৰিব। তেতিয়াহে তাইক ভিতৰলৈ লৈ গ'ল। ওৰে দিনটো ছবি ঘৰৰ নানান কাম কৰিছে মানো দুবেলা খাবৰ কাৰণে কেতিয়াবা বাচন ধোৱা, কেতিয়াবা কাপোৰ ধোৱা আৰু কেতিয়াবা সৌমৰ পত্নীৰ সেৱা। তথাপিতো তাইৰ কোনো খং নাই। অতি কষ্টৰ মাজেদি ৮ মাহ পাৰ কৰাৰ পিছতো তাই সৌমৰ পত্নীৰ মন জয় কৰিব নোৱাৰিলে। এদিন ৰাতিপুৱা সৌমৰ পত্নী চিঞৰি চিঞৰি কব ধৰিলে তাইৰ নেকি বিয়াৰ ৬ ভৰীৰ সোণৰ নেকলেছটো চুৰি হৈছে মূহুৰ্তৰ ভিতৰত পুলিচ আহিল। পুলিছে সৌমৰ পত্নীক সুধিলে তাইৰ কাৰোবাৰ ওপৰত সন্দেহ আছে নেকি। তাই ছবিৰ কথা কলে আৰু কলে যে তাইক নিজৰ ৰুমত তাই তলা মাৰি ৰাখিছিল সেই কাৰণে। পুলিচে ছবিক লৈ গ'ল। তাই চিঞৰি চিঞৰি কলে যে তাই চুৰি কৰা নাই। কিন্তু তাইৰ কথা কোনেও নুশুনিলে। তাইক ছোৱালীৰ জেললৈ লৈ গ'ল। আজি ছবিৰ বয়স ১৮ বছৰ হ'ল। আজি তাইক মহিলাৰ জেললৈ প্ৰেৰণ কৰা হ'ল। যিটো সময়ত ছবিৰ দৰে ছোৱালীবোৰ খেলা ধূলা কৰে সেইটো সময়ত তাই জেইল গ'ল। কয়েদী নম্বৰ ৩৪৩। জেইলৰ এটি এন্ধাৰ কোঠাত বহি খিৰিকীৰে বাহিৰৰ স্বাধীন পৃথিৱীখন দেখি তাই মাথো এটা কথাই ভাবি গৈছে "আজি হয়তো কোনোবা মোৰ কাহিনী পঢ়ি আছে।"

—x—

মোবাইল ইন্টাৰনেট আৰু যুৱ উচ্ছৃংখলতা

নজৰুল ইছলাম
বি.এছ.চি ৪ৰ্থ ষান্মাযিক
প্ৰাণী বিজ্ঞান বিভাগ

ইন্টাৰনেট হ'ল আধুনিক যুগৰ এটা শক্তিশালী সংযোগ মাধ্যম। ইয়াৰ জৰিয়তে আমি দূৰ দুৰণিৰ যিকোনো কাম ঘৰত বহীয়াকৈ কৰিব পাৰো। বৰ্তমান যুগটো বিশ্বায়নৰ যুগ। এই যুগত মোবাইল ইন্টাৰনেটৰ এক বহুল প্ৰয়োগ আছে। মোবাইলত থকা ৱাট্ছ্ আপ, ফেচবুক, স্কাইপ, ইমো, হাইক আদিৰ জৰিয়তে বহুতো গুৰুত্বপূৰ্ণ খবৰ কম সময়ৰ ভিতৰতে পঠিওৱাৰ লগতে যিকোনো লাগতিয়াল তথ্য, ভিডিঅ কল আদি কৰিব পৰা যায়।

কিন্তু বৰ্তমান সময়ত মোবাইল ইন্টাৰনেটে যুৱ উচ্ছৃংখলতো অৰিহনা যোগাইছে। বেছিভাগ যুৱক যুৱতীয়ে ব্যস্ত থাকে তেওঁলোকৰ মোবাইলত। ফলত অযথা সময় নষ্ট কৰে। ইন্টাৰনেট থকা বিভিন্ন ধৰণৰ বেয়া ভিডিঅ' ফটোৰ প্ৰতিও আকৰ্ষিত হয় যুৱ প্ৰজন্মই। আৰু নেতিবাচক চিন্তাধাৰাৰে আগবাঢ়ে কিছুমানে। ইয়াৰ ফলতেই সৃষ্টি হয় উচ্ছৃংখলতাৰ। যিসকল যুৱক-যুৱতীয়ে দেশৰ ভৱিষ্যৎ, তেওঁলোকেই যদি নেতিবাচক চিন্তাধাৰাৰে আগবাঢ়ে, সমাজখন অধোপততনে নাযাবনে? আহক আমি সকলোৱে মিলি ইন্টাৰনেটৰ সুব্যৱহাৰ কৰি ইতিবাচক চিন্তাধাৰাৰে আগবাঢ়ি সমাজখনক আগুৱাই লৈ যাওঁ।

—x—

মা

মোঃ খলিলুৰ ৰহমান আনেছাৰী
উঃ মাঃ ২য় বৰ্ষ
বিজ্ঞান শাখা

মা, এই ডাকটি কী যে তৃপ্তি ও কী যে স্বাদ ভরা
নেই মা যার জানে শুধু তারা।
মা জননীকে করে অবহেলা যারা,
পায়না কভুও সুখ তারা।
মাকে যারা ভাবে মাকে যারা জপে
তারাই জানে মা ডাককি কি যে মধু ভরা।
দুঃখ বেদনা সবই করে দেয় মোচন,
দিয়ে তার ওই মমতা বুক ভরা।
মা ডাকটি তোমার কি যে মধু ভরা।।
মা মা ডাকের ভবে আছে তুলনা
তাইতো করে চন্দ্রের দিকে ইশারা,
আর ভাই ডাকের ইশারা হলো যে তারা।
কিন্তু মা ডাকের নেই যে তুলনা
তাইতো মা ডাকের ইশারা পায় শুধু মারা।
মা ডাকটি তোমার কি যে মধু ভরা।।
স্বার্থভোগী সমাজে স্বার্থযুক্ত ভবে
শুধু মা ডাকটাই আছে যে স্বার্থ ছাড়া।
আছে আমার ভাই-বোন, আছে ঐশ্বর্য ও ধন,
জীবন যেনো এক সুখের ফোয়ারা
তবুও যেন আমি সর্বহারা।
'মাগো' তোমার নামটি কী যে রহস্য ভরা।

****

বাংলা সাহিত্য ঃ উৎস মনসামঙ্গল

নির্মিতা নাথ
সহকারী অধ্যাপক, বাংলা বিভাগ
ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়

মধ্যযুগের বাংলা সাহিত্যের এক অন্যতম ধারা মঙ্গলকাব্য। এই মঙ্গলকাব্য সমূহ মূলতঃ ছিল দেবদেবীর পূজা প্রচার সম্বন্ধীয় আখ্যান কাব্য। মনসামঙ্গল কাব্যও এই কাব্যধারার অন্যতম স্তম্ভ। যুগ যুগ ধরে-মনসামঙ্গলের এই কাহিনিকেই বাংলার ঘরে ঘরে প্রচলিত। মনসা মঙ্গলের এই কাহিনিকেই সাহিত্যিকেরা তাঁদের উপন্যাস, নাটক ও কবিতায় বিনির্মাণ করেছেন। অর্থাৎ চাঁদ-মনসা-বেহুলা-লখীন্দরকে নিয়ে যে একরৈখিক কাহিনির সঙ্গে আমরা পরিচিত সেই কাহিনি পেল বহুরৈখিক মাত্রা। কারণ বিনির্মানের ফলে মনসামঙ্গল কাব্যের মূলপাঠের অর্থাৎ প্রথম লিখিত পাঠবস্তুর যে নির্দিষ্ট নির্বাচিত অর্থ ছিল তা অনির্দিষ্ট সম্প্রসারিত অর্থে পরিণত হয়; তৈরি হয় মূল পাঠবস্তুর এক বা একাধিক পাঠবিশ্ব। ফলশ্রুতিতে পাঠক দেখলেন এক অন্য চাঁদ সওদাগরকে, সাক্ষী রইলেন বেহুলার প্রতিবাদী সত্তার, নতুন ভাবে চিনলেন মনসাকে আর নির্জীব লখীন্দরকে তারা পেলেন নায়করূপে। বাংলা সাহিত্যের নানা শাখায় মনসামঙ্গল-কাহিনির কীভাবে বিনির্মাণ ঘটেছে তা-ই এখানে সংক্ষেপে তুলে ধরা হল—

বাংলা উপন্যাসে মনসামঙ্গলের অনুষঙ্গ নানাভাবে এসেছে। সমরেশ বসুর 'উত্তরঙ্গ' এমনই একটি উপন্যাস। মনসামঙ্গলের নির্জীব লখাইয়ের পরিবর্তে এ উপন্যাস আমরা সিপাহী বিদ্রোহের সশস্ত্র যোদ্ধারূপে লখাইকে পাই। সিপাহী বিদ্রোহের পরাজয়ের গ্লানি তার মনে সৃষ্টি করে গভীর অন্তর্জ্বালা। সে গোপনে যুদ্ধ ক্ষেত্র থেকে পলায়ন করে। কিন্তু তার কানে ধ্বনি হতে থাকে ঘোড়ার পদধ্বনি, যা ইংরেজদের বানিজ্য বাসনাকেই সূচিত করে। এভাবেই উপন্যাসিক পুরানো ইতিহাসের মাধ্যমে এক নতুন ইতিহাসের জন্মকথা শুনিয়েছেন; যা উপন্যাসটিকে দিয়েছে এক বহুরৈখিক মাত্রা।

চাঁদ বেনে উপন্যাসে ঔপন্যাসিক সেলিনা হোসেন নায়ক চাঁদকে মঞ্চর আক্রান্ত ক্ষুধার্ত মানুষের প্রতিনিধি করে অঙ্কন করেছেন। সে স্বপ্ন দেখে খরায় শুকিয়ে যাওয়া বাংলার রুক্ষ মাটিতে ফসল ফলানোর। কিন্তু পরিস্থিতিও পারিপার্শ্বিকের চাপে সে পরিণত হয় বেগার শ্রমিককে। কিন্তু চাঁদ হার মানেনা, নিজের স্বপ্নকে বাঁচাতে সে তার সাত সাথী যেন মনসামঙ্গলের চাঁদ সওদাগরের সপ্তডিঙা। আর এভাবেই ঔপন্যাসিক সৃষ্টি করেন হার না মানা এক প্রতিবাদী চাঁদ বেনেকে।

ঔপন্যাসিক অমলেন্দু চক্রবর্তী তাঁর 'চাঁদ-মনসার জোট' উপন্যাসে তুলে ধরেছেন বর্তমান কালের জোট রাজনীতির চিত্র। চাঁদ ও মনসা আদর্শের দিক দিয়ে সম্পূর্ণ ভিন্ন মেরুর বাসিন্দা। কিন্তু নিজ নিজ স্বার্থ সিদ্ধির জন্য এরা জোট বেঁধেছে; উদ্দেশ্য পুত্রবধূ বেহুলাকে অত্যাচার করা। বর্তমান রাজনৈতিক দলগুলিও আপন স্বার্থসিদ্ধির জন্য জোট বাঁধে; আদর্শের দিক দিয়ে এদের মধ্যে পার্থক্য থাকলেও জোটে এদের কোনো আপত্তি থাকে না। ঔপন্যাসিক চাঁদ-মনসার জোটের মধ্য দিয়ে জোট রাজনীতির এই আদর্শহীনতার চিত্র অঙ্কন করেছেন।

মনসামঙ্গলের এই কাহিনি বাংলা নাটকেও বিনির্মিত হয়েছে। শম্ভুমিত্রের চাঁদ বলিকের পালা' এই বিনির্মানের অন্যতম উদাহরণ। এ নাটকে নাট্যকার স্বাধীনতা পরবর্তী ভারতবর্ষের অন্ধকার দিককে তুলে ধরেছেন। এনাটক চম্পক নগরী স্বাধীনতা পরবর্তী ভারতবর্ষের অন্ধকার দিককে তুলে ধরেছেন। এনাটকে চম্পক নগরী স্বাধীনতা পরবর্তী ভারতবর্ষ, মনসা রাজনৈতিক ক্ষমতার প্রতীক, বেয়ানন্দন ও করালী মনসার দুটি দল। শমু মিত্রের চাঁদ যখন সমুদ্রে পাড়ি দিচ্ছে তখন বেলীয়ানন্দন ও করালী উভয়ই চাঁদের নেটকায় তাদের প্রতীক ব্যবহার করতে চায়। এ ঘটনায় চাঁদের চোখে ধরা পড়ে স্বাধীনতা পরবর্তী ভারতবর্ষের রাজনৈতিক অবক্ষয়ের চিত্র। সে বুঝতে পারে বর্তমান নেতাদের কাছে দেশ নয় দলই প্রাধান্য লাভ করে। চাঁদ নিজেকে রাজনীতির এই কারাগারে আবদ্ধ হতে দেয় না, সে এই অবক্ষয়ের বিরুদ্ধে বিপ্লব শুরু করে; পাড়ি দেয় সমুদ্রে নতুন আলোর সন্ধানে।

বাংলা কবিতায়ও এই বিনির্মাণ লক্ষ করা যায়। এ প্রসঙ্গে সব্যসাচী দেবের 'বেহুলা ভাসান' কবিতাটি অন্যতম। এ কবিতায় কবি অপমানিত, লাঞ্ছিত দেশবাসীর কথা শুনিয়েছেন। এখানে লখিন্দর হ'ল-স্বদেশ, যে মৃত অর্থাৎ পরাধীন; মনসা অত্যাচারী শাসক এবং বেহুলা অপমানিত লাঞ্ছিত দেশবাসী।

এ কবিতায় বেহুলা মৃত লখীন্দরকে নিয়ে যাত্রা করে দেবসভার উদ্দেশ্যে, সে পুনর্জীবিত করতে চায় লখীন্দরকে। তাই দেবতাদের উদ্দেশ্যে সে বলে—

"ভিক্ষা নয়, বিনিময়ে দেব তোমাদের যা কাঙ্খিত,
বাণিজ্যের শর্তে;
তোমরা দেবে প্রাণ।"

[illegible] সাত প্রাণ, আর [illegible] তার এই অপমান ও লাঞ্ছনা [illegible] ভুলিয়ে দিতে চায় পরবর্তী প্রজন্মকে, [illegible] এই অপমানের আর লাঞ্ছনার। তাই সে লখিন্দরের উদ্দেশ্যে বলে—

"এসো, আমার হাত ধরো লখিন্দর, আমার প্রিয় ... ...
আমাকে দাও [illegible] হবার ভার, যেন আমার
সন্তানের স্মৃতিতে থাকে তার মার লাঞ্ছনার জ্বালা,
তার শিরায় আমি ঢেলে দেব বিষ;
সেই বিষের দহনে জ্বলে যাবে দেবভূমি......
এসো আমাকে গ্রহণ করো, প্রিয় আমার স্বদেশ
আমার।"

আর এভাবেই রচিত হয় মনসা মঙ্গলের অন্য এক পাঠ বিশ্ব।

শুধুমাত্র আলোচ্য উপন্যাস, নাটক ও কবিতা সমূহই নয়; এমন অনেক রচনা আছে যেখানে বাংলার মধ্যযুগীয় এই কাব্যের কাহিনিকে সাহিত্যিকেরা তাঁদের আধুনিক মনন ও চিন্তা দিয়ে নানাভাবে বিচার করেছেন এবং সৃষ্টি করেছেন এক নতুন পাঠ বিশ্ব। আর এভাবেই একবিংশ শতকের পাঠকের কাছে মনসা মঙ্গলের কাহিনি ধরা পড়ে এক নতুন অভিযাত্রা বাংলা সাহিত্যকে করেছে সমৃদ্ধ। আর এখানেই সার্থকতা লাভ করে মনসা মঙ্গলের কাহিনি, রচিত হয় তার মৃত্যুহীন উতিহাস।

কৃতজ্ঞতা স্বীকার ঃ ড° জহর সেন মজুমদার, অধ্যাপক, বাংলা বিভাগ সুরেন্দ্রনাথ ইভনিং কলেজ, কলকাতা।

কবি নজরুলের ‘ফরিয়াদ’ কবিতায় সাম্যবাদ ঃ একটি আলোচনা

সিঞ্জুতি পাল
বি.এ. ৫ম ষান্মষিক

অলোক সামান্য প্রতিভাধর ব্যক্তিত্ব হলেন কাজী নজরুল ইসলাম। বাংলা সাহিত্যের জগতে বিদ্রোহের ধ্বজা তুলে জড়ত্ব ও অবসাদকে ঘুচিয়ে দিয়ে নজরুলের আবির্ভাব। নজরুল ছিলেন স্বভাব কবি। পরাধীনতা তাঁর কাছে এক অসহ্য শৃঙ্খল সদৃশ। এই পরাধীনতা শুধু বিদেশী শাসনের নয়— ‘ধর্মের নামে ভণ্ডমিতে, জাতের নামে বজ্জাতিতে’-কবির বিদ্রোহ এই সকল কিছুর বিরুদ্ধে। কবি যেহেতু সাম্যবাদী দর্শনে বিশ্বাসী ছিলেন তাই তিনি মনে করতেন ঈশ্বর প্রদত্ত প্রত্যেক বস্তুর উপরেই সকল মানুষের সমাধিকার। কিন্তু তিনি দেখলেন যে ঈশ্বর সৃষ্ট এই জগতে স্রষ্টার সন্তানরাই অন্যায়-অবিচার অনাচার ইত্যাদি করছে। তাই কবি অন্যায়ের বিরুদ্ধে বিদ্রোহ করার জন্য হাতে কলম তুললেন। যার ফলস্বরূপ আমরা পেলাম নজরুলের অসাধারণ রচনা ‘ফরিয়াদ’। বিদ্রোহী কবি নজরুলের ‘সর্বহারা’ কাব্যগ্রন্থের অন্তর্গত ফরিয়াদ কবিতায় ক্রিয়াশীল ছিল সাম্যবাদী দর্শন। সমস্ত প্রকার সামাজিক অসাম্য, অন্যায়, অত্যাচার ইত্যাদির বিরুদ্ধে স্রষ্টাকে অজস্র প্রশ্নবানে বিচলিত করাই কবির মৌলিক উদ্দেশ্য। এই উদ্দেশ্যের প্রতি দৃষ্টি রেখে তিনি বিশ্বস্রষ্টার বিরুদ্ধে ফরিয়াদ করেছেন।

কবিতার সূচনায় ঈশ্বরের সন্তানের অসহায়তার আর্তিবর্ণিত। এই পৃথিবীতে মানুষ তার জন্মের প্রথম মূহূর্ত থেকে যে অন্যায়, অবিচার, শোষণ, শাসন, লাঞ্ছনা-বঞ্চনার সম্মুখীন হয় তার জন্য আদি পিতা ভগবানের কাছে প্রতিকার প্রার্থনা করেছেন কবি—

‘এই ধরনীর ধূলিমাখা তব অসহায় সন্তান।
মাগে প্রতিকার উত্তর দাও আদি পিতা ভগবান।।”

মানুষ তার আঁখির দুখঃপ্রদীপ নিয়ে স্রষ্টার সমগ্র সৃষ্টি পরিভ্রমণ করে। পরম স্রষ্টা ঈশ্বর কবির দৃষ্টিতে মহান, সুন্দর মাধুর্যেপূর্ণ। কবিতার প্রথমে কবি ঈশ্বরের মহানুভবতার প্রকাশকে রূপায়িত করেছেন। এবং প্রথমদিকে স্রষ্টার প্রতি কবির বিদ্রোহ প্রকাশে বিদ্রূপের মনোভাব কোথাও প্রকাশিত হয়নি। দ্বিতীয় স্তবকে কবি স্রষ্টার মহানুভবতায় ও সৌন্দর্যে মুগ্ধ। অসুস্থ সন্তানের শিয়রে জননী যেমন পরম মমতায় বসে থাকেন তেমনি স্রষ্টাও সৃষ্টির শিয়রে উপবেশন করে ‘জননীর মত ভিতা।’ শংকাতুরা জননীর সঙ্গে স্রষ্টার বিচলিত চিত্তের যে তুলনা কবি নজরুল এখানে অংকন করেছেন, তাতে স্রষ্টার প্রতি কবির যে অবিচল নিষ্ঠা তারই প্রমাণ পাওয়া যায়। মানুষকে প্রচণ্ড সূর্যতাপের দাবদাহ থেকে রক্ষার জন্য স্রষ্টা আকাশকে মরকতে আচ্ছাদন করেছেন নিত্য সুমিষ্ট মলয়ানিলে মানুষের দগ্ধপ্রাণ শান্তিতে পূর্ণ।

রবি-শশী-তারা প্রভাত সন্ধ্যা স্রষ্টার আদেশ পালনে নিত্য নিয়োজিত। সুগন্ধপূর্ণ পুষ্পরাজ্য রসালো ফল, সুস্নিগ্ধমাটি, সুধাসম জল এই সবকিছুতেই মানুষের সমাধিকার, কবির মতে এটাই স্রষ্টার আদেশ।

এরপর থেকেই কবি নজরুল পৃথিবীজুরে হওয়া অন্যায়, অত্যাচারের ভয়াবহ, কুটিল, নৃশংসরূপের ছবি চিত্রিত করেছেন। পৃথিবীর এই ভয়াবহরূপ দেখে কবি বেদনা অনুভব করেন। তিনি অনুভব করেন যে স্রষ্টার সম্পদে সমাধিকার থাকলেও ঔপনিবেশিকতাবাদী নীতির পরাক্রম সমগ্র বিশ্বজুড়েই প্রসারিত। উগ্র জাতীয়তাবাদ, অন্ধবর্ণাভিমান আজ মানুষকে ভয়াবহ রূপে নির্মম ও অত্যাচারী করে তুলেছে। মানুষকে শ্বেত পীত কালো করে সৃজন করা স্রষ্টার ইচ্ছার প্রকাশ মাত্র। কিন্তু, লোভী, কুচক্রী শয়তান মনোবৃত্তির অধিকারী মানুষ বিশেষত শ্বেতদ্বীপের মানুষ মনে করে যে চন্দ্র-সূর্য শুধুমাত্র শ্বেতদ্বীপকেই আলোকিত করবে। উগ্রবর্ণাভিমানী শ্বেত মানবগোষ্ঠী মনে করে যে পৃথিবীতে শাসন করার দায়িত্ব একমাত্র তাদেরই। স্রষ্টার সন্তানই আজ স্রষ্টাকে অপমান করার কাজে রত—

“তুমি বলো নাই, শুধু শ্বেতদ্বীপে
জোগাইবে আলো রবি শশী দীপে,
সাদা র’বে সবাকার টুপি টিবে, এনহে তব বিধান
সন্তান তব করিতেছে আজ তোমার অসম্মান
ভগবান!
ভগবান!

এই সুন্দর সু-সজ্জিত, মাধুর্যে মণ্ডিত শ্যামলকোমলতাপূর্ণ পৃথিবী মাতা যেন সৃষ্টিকর্তার কনিষ্ঠা কন্যার ন্যায়, সে পরম মমতায় তার সন্তানদের মানুষ করে তোলে। ময়ূরের মত প্রসারিত শতবর্ণের কলাপে পৃথিবীর প্রকৃতির আনন্দ নিত্য ঝর্ণাধারার ন্যায় প্রবহমান, কিন্তু মানব সন্তান সুখী নয় তারা লোভী ও শয়তান।

“সন্তান তার সুখী নয় তারা লোভী, তারা শয়তান
ঈর্ষায় মাতি করে কাটাকাটি রচে নীতি ব্যবধান।”

সৃষ্টিকর্তাকে তার মহিমাময় আসন থেকে সরিয়ে দিয়ে লোভী, ধূর্ত, ষড়যন্ত্রকারী, কুচক্রী মানুষ আজ তার সিংহাসনে সমাসীন হয়েছে। তার লোভ, লালসা পৃথিবীর শ্যামলতা মুছে নিয়ে পৃথিবীকে করেছে শূণ্য-রিক্ত সম্পদহীন সাহারা সোবি।

রাজা সেজে করে পেষন কষিয়া
এ পেষণে তারি আসন ধ্বসিয়া রচিছে গোরস্থান।

প্রতিবেশী মানুষের, স্বদেশের মানুষের ভ্রাতৃপ্রতিম মানুষের স্বাধীনতা অপসরণ করে অর্থনৈতিক স্বাধীনতা ক্ষুন্ন করে, দুর্ভিক্ষ মন্বন্তরের সৃষ্টি করে, অত্যাচারী সাম্রাজ্যবাদীর দল বীরের আখ্যায় ভূষিত হন— “ভাই-এর মুখের গ্রাস কেড়ে খেয়ে বীরের আখ্যা পান।”

মানবেতিহাস এর থেকে বড় ট্র্যাজেডি আর কিছুই হতে পারে না। ভগবানের আসন আজ লোভী মানুষের জন্য নির্দ্দিষ্ট হয়েছে, তাই সৃষ্টিতে নেমে এসেছে মহাবিপর্যয়। জনগনকে যারা জোঁকের মত শোষণ করে তারাই আজ মহাজন, জমিকে যারা সন্তানের মত পালন করে জমিতে তাদের কোনো অধিকার নেই, অথচ মাটির সঙ্গে সম্পর্কহীন আজ মাটির মালিক অর্থাৎ জমিদার। এর থেকে সভ্যতার বড় বিড়ম্বনা আর কিছুই নেই যে আজ কূটকৌশলী, ধূর্ত ষড়যন্ত্রকারী বিভেদ সৃষ্টিতে পটু সেই আজ বলবান; নিত্য নূতন মারনাস্ত্র আবিষ্কারের প্রবনতা আজ বিজ্ঞান নামে প্রচলিত। বিজ্ঞানের কল্যানকারী ও কল্যানকামী শক্তির পরিবর্তে মারণ-যজ্ঞে তার গুরুত্বপূর্ণ ভূমিকাই আজ গৌরবের ও শ্রেষ্ঠত্বের জয়গাঁথা রচনা করে। কবি এখানে প্রচলিত সমাজ ব্যবস্থা নীতিহীনতা, অত্যাচারের, অনাচারের বর্ণনা প্রদানের সঙ্গে সঙ্গে সামাজিক নৈরাজ্যের জন্য সামন্ত-তান্ত্রিক ও পুঁজিবাদী সমাজ ব্যবস্থাকে দায়ী করেছেন। কেননা এই সমাজ ব্যবস্থাতেই বণ্টনজনিত অব্যবস্থার ফলে সৃষ্টি হয় অসাম্য ও বৈষম্য, মুনাফাখোরের দল সমাজে গুরুত্বপূর্ণ ভূমিকা গ্রহণ করে; ফলে ‘ফরিয়াদ’ কবিতাতে কবির ক্ষোভ-বেদনা ধিক্কারের সঙ্গে উচ্চারিত হয় এবং কবির মানসিকতা ক্রমে পরিবর্তিত হতে থাকে। ফলে দেখা যায় কবি-কণ্ঠ বজ্র উদ্গীরণ করছে। নিপীড়িত মানুষের মহাউত্থানের ও প্রবল জয় অভিযানের এক স্নায়ু শিহরণকারী সাবধান বাণী কবি কণ্ঠে উচ্চারিত হয়।

“মরিয়ার মুখে মারণের বাণী উঠিতেছে মার মার
রক্ত যাছিল করিছো শোষণ,
নীরক্ত দেহে হাড় দিয়ে রণ
শত শতাব্দী ভাঙেনি যে হাড়, সেই হাড়ে উঠে গান
জয় নিপীড়িত জনগন জয়! জয় নব উত্থান!”

পীড়িত মানবের নিপীড়িত প্রাণের জাগরণ, অভিযান ও উত্থানের এক অবিস্মরনীয় চিত্র অংকিত হয়েছে। নিপীড়িত জনগনের জয়ধ্বনি এমন বলিষ্ঠভাবে, এমন উদাত্তভাবে, এমন নিশঙ্কভাবে বাংলা কবিতায় আগে উচ্চারিত হয়নি। ভগবানের দেওয়া ও পৃথ্বী সকলের জন্য অথচ সেই ভোগের অধিকার ও আনন্দ থেকে বঞ্চিত করা হয় অধিকাংশ মানুষকে। তাই কবির প্রশ্ন, “কে আছে এমন যে হরিবে আমার গোলার ধান?” এই জিজ্ঞাসার আলোকে মানুষের মৌলিক প্রয়োজন এবং জন্মগত অধিকারের একটি চমৎকার চিত্রকল্প ফুটে উঠেছে।

"তোমার কুসুমে অঙ্গে পেয়েছি আমার প্রাণের ঘ্রাণ।"

যে আকাশ থেকে ভগবানের দান, আলো ও বৃষ্টিধারা ঝরে সে অসীম আকাশ আজ দৈত্যের অধিকারে, কবি এই অসহনীয় অবস্থাটি ব্যক্ত করেছেন এভাবে—

"তোমার অসীম ঘিরিয়া পাহারা দিতেছে কার কামান।"

মানুষ যে জন্মগতভাবে স্বাধীন অথচ মনুষ্যসৃষ্ট বিধি নিষেধের নিগড়ে প্রতি মুহূর্তে বন্দি এবং মানুষের সবচেয়ে বড় তার সম্পদ স্বাধীনতা অথচ জন্ম থেকে মৃত্যু পর্যন্ত প্রতি মুহূর্তেই এই স্বাধীনতা খর্ব হতে থাকে।

"তোমার দন্ত হস্তেরে বাঁধে কার নিপীড়ন চেড়ী?
আমার স্বাধীন বিচরণ রোধে কার আইনের বেড়ী?"

সাম্যবাদী সমাজ দর্শনে উদ্দীপ্ত ও মানবিকতার প্রেরণায় অনুপ্রাণিত নজরুল ইসলাম মনে করেন যে স্রষ্টার প্রদত্ত সীমাহীন বিশাল পৃথিবী সকলে একত্রে ভোগ করবে এটাই সাধারণ নিয়ম। কিন্তু তার পরিবর্তে শোষণ বঞ্চনার অভিশাপে মানব সভ্যতার ইতিহাস আজ লাঞ্ছিত কলঙ্কিত। যে পৃথিবীর সঙ্গে মানুষের আত্মার আত্মীয়ের সম্পর্ক সেখানে এমন কে আছে মানুষের পরিশ্রমে উৎপন্ন ফসল হরণ করবে?

"কে আছে এমন ডাকু যে হরিবে আমার গোলার ধান?" যে অসীম উন্মুক্ত নীলাকাশ থেকে আলোক ও বৃষ্টিধারা ধর্ম বর্ণ শ্রেণী সম্প্রদায় নির্বিশেষে অকৃপণভাবে বর্ষিত হয় ঈশ্বরের সন্তানের কল্যানের জন্য, সেই আকাশ থেকে মারণাস্ত্রের ক্ষেপন সভ্যতার ইতিহাস এক কলঙ্কিত অধ্যায়ের সূচনা করে মাত্র। উদার আকাশ, বাতাস আজ যেন ভয়ংকর আতংক গ্রস্থ সাহারা মরুভূমি। স্রষ্টার অসীমাকশ ঘিরে আজ মৃত্যুরূপী মারণাস্ত্রের আয়োজন। কবি তাই প্রশ্ন করেছেন— "হবেনা সত্য দৈত্য মুক্ত? হবে না প্রতিবিধান?" সাম্যবাদী দর্শনে বিশ্বাসী সৃষ্টিকর্তার এই সৃষ্টিকে সমস্ত লাঞ্ছনামুক্ত করে পরম মঙ্গল মায়ের জ্যোতিতে উদ্ভাসিত করতে হয়।

অবশেষে কবি প্রচলিত সমাজ-ব্যবস্থার বিরুদ্ধে তীব্র ঘৃণাও আক্ষেপ প্রকাশ করেন। সমাজ জীবনের অনাচার ও অরাজক অবস্থা অন্তর দিয়ে তিনি উপলব্ধি করেছিলেন বলেই মানুষের স্বাধীন বিচরণ রোধ করার জন্য আইনের বেড়াকে বরণ করে নিতে পারেননি। অবশ্য এই কারণে তাকে নৈরাজবাদী বলা যুক্তিসংযত হবে না। তিনি তার সমকালে ভারতবর্ষে ইংরাজ প্রবর্তিত ব্যক্তি স্বাধীনতা অপহরণকারী আইনের বিরুদ্ধে বিদ্রোহ ঘোষণা করতে চেয়েছে। কবি নজরুল প্রচলিত সমাজ-ব্যবস্থা, রীতি-নীতি ও নীতিবোধকে মানতে এবং গ্রহণ করতে পারেননি বলে অসম্মান অপমান, ক্ষোভ, অত্যাচার তাঁর মনে যে বেদনা ও আক্রোশের জন্ম দিয়েছে তার জন্যই তিনি উদ্দীপ্ত হয়েছেন বিদ্রোহ করার জন্য। তাই কবি বজ্রকণ্ঠে ঘোষণা করেছেন।

"আমার অধীন এ মোর রসনা, এই খাড়া গর্দান,
মনের শিকল ছিড়েছি পড়েছে হাতের শিকলে টান।"

কবিতাটির সমাপ্তি ঘোষিত হয়েছে মুক্তকণ্ঠে স্বাধীন বিশ্বে চির-অবনতের, নিপীড়েতের অভ্যুত্থানের মহান জয়ধ্বনি ঐক্যতানের। লক্ষনীয় যে ভগবানের প্রশংসায় যে কবিতা শুরু নিপীড়িত জনগনের সঙ্গে ভগবানের জয়ধ্বনি যে কবিতার মধ্যভাগে উচ্চারিত কবিতায় শেষে তা অদৃশ্য, ভগবানের কাছে 'ফরিয়াদ' জানিয়ে যে আবেগের উদ্ভব হয়েছিল ভগবানের কাছে প্রতিকার চেয়ে যার বিকাশ ঘটেছিল, পরিণতিতে এক আত্ম প্রত্যয়ে তার পরিসমাপ্তি ঘটেছে।

জয় নিপীড়িত প্রাণ!
জয় নব অভিযান!
জয় নব উত্থান।

মিসাইল মানব

সৌরদীপ সরকার
বি.এস.সি ৩য় ষাণ্মাষিক

তামিলনাড়ুর ছোট্ট একটি গ্রামে এক মুসলমান পরিবারে খুবই খারাপ অবস্থার মধ্যে জন্ম গ্রহণ করেন ডঃ এ. পি. জে. আব্দুল কালাম। অল্প বয়স্ক এই ছেলেটি সংবাদপত্র বিক্রি করে তাঁর পরিবারের ক্ষুধা মেটাতে সাহায্য করতেন। তিনিপরবর্তী কালে দেশের সর্বোচ্চ কার্যালয়ের সর্বেসর্বা হয়েছিলেন। একজন বিজ্ঞানের উপাসক আমাদের রাষ্ট্রীয় অধীশ্বর, অপরিসীম ঐশ্বর্যের অধিকারী মহানুভব বহুগুণ সম্পন্ন দেবকাম অগ্রদূত তিনি নিজের জীবনের প্রতিটি মূহুর্ত স্বদেশ সেবায় সমর্পন করেদিয়েছেন। তিনি ছিলেন প্রতিটি মানুষের আদর্শ। বৈজ্ঞানিক ক্ষেত্রে তাঁর উৎসর্জন অগননীয়। ভারতের মহাকাশ এক প্রতিরক্ষা পরিকল্পনার বিষয়ে ডঃ এপিজে আব্দুল কালাম মহাশয়ের উজ্বল দৃষ্টান্তমূলক অবদান বর্ণনা করার জন্য, কোনো বিশেষণই যথেষ্ট নয়। ভারতের মিসাইল মানবের নম্রতা ও মহত্ব অনুসরণ করার মতো। তিনি কোটি কোটি মানুষের মন স্পর্শকরে গেছেন। শিশু থেকে শুরু করে গুরুজন সবার মনেই তিনি নিজের প্রতিচ্ছবি রেখে গেছেন। তিনি রাজনৈতিক জীবনের প্রচলিত পথে না হেঁটে সরকারি চাকরিতে একজন বিজ্ঞানী হিসাবে নিজেকে প্রতিষ্ঠা করেছিলেন। আব্দুল কালাম দেশের অসামরিক মহাকাশ ও ক্ষেপনাস্ত্র প্রতিরক্ষা কর্মসূচীর প্রধান হিসাবে বেশ প্রভাবশালী হয়ে উঠেন। রাষ্ট্রপতি পদের সর্বপ্রথম পছন্দের প্রার্থী, তিনি শীঘ্রই শীর্ষ মহিমায় সবচেয়ে জনপ্রিয় হয়ে উঠেন। গতানুগতিক আনুষ্ঠানিক ভূমিকা উপক্ষো করে তিনি সাধারণ মানুষের কাছে বিশেষত নবীনদের কাছে পৌঁছতে পেরেছিলেন। ভারতের ভবিষ্যত সম্পর্কে তাঁর অদ্বিতীয় দুরদর্শীতা সত্যিই প্রশংসনীয়। ভারতের গ্রামের জন্য সৌর শক্তি থেকে আরম্ভ করে শহরের জন্য ব্রডব্যান্ড সংযোগ ব্যবস্থার প্রয়োজনীয়তা এই সবকিছুর উপরেই তিনি বক্তৃতা দিয়ে গেছেন এক "Ignited Minds" নামক পুস্তকটি লিখেছিলেন। একজন মুসলমান যিনি হিন্দু সংস্কৃতির মধ্যে প্লাবিত হয়ে কর্ণাটকীয় ধার্মিক গান থেকে আরম্ভ করে রুদ্রবীনা নামক বাদ্য যন্ত্রটিও বাজাতেন, যিনি শাস্ত্রীয় তামিল কবিতা আবৃত্তি করতেন। আব্দুল কালাম ছিলেন একজন সম্পূর্ণ ভারতীয়, বৈচিত্রময় ভারতের ঐতিহ্য সমন্বয়ের একটি প্রতিমূর্তি। রাষ্ট্রপতি উপাধিটির আড়ালে তিনি একজন খুব কোমল মনের মানুষ ছিলেন, শিশুতাঁর ভীষণ প্রিয় ছিল। তাঁর শিশু প্রেমের একটি উদাহরণ হল, রাষ্ট্রপতি ক্ষমতায় থাকা কালীন ভারতের প্রতিটি অংশ থেকে তাঁর নিজস্ব কার্যালয়ে ভারতের সর্বপ্রথম নাগরিকের সাথে দেখা করার জন্য তরুন তরুনীদেব প্রচুর অনুরোধ পত্র আসত এবং তিনি তাঁর বহুমূল্য সময়ের একটি অংশ সেই কচি কাঁচাদের দিয়ে দিতেন আর তাদের চিন্তাভাবনা সংলোকে শুনতেন এবং নিজের মতামত প্রকাশ করতেন। তিনি একজন প্রকৃতি প্রেমিকও ছিলেন। ড' এ.পি.জে আব্দুল কালামে প্রতিরক্ষা গবেষণা এক উন্নয়ন সংস্থা (Defence Research and Development Organisation) (ডি. আর. ডি. ও) এর সুরক্ষার জন্য দেওয়ালের উপর কাঁচের টুকরো দেওয়ার প্রস্তাব খারিজ করেছিলেন। কারণ কাঁচের টুকরা যদি দেওয়ালের উপর দেওয়া হয় তাহলে পাখিদের ক্ষতি হতে পারে। এমন অনেক কাহিনী আছে যেগুলো ড' এ.পি.জে আব্দুল কালাম স্যারএর প্রকৃতিপ্রেম বর্ণনা করে। ড' এ.পি.জে আব্দুল কালাম

ভানতেন যে সরকার রাষ্ট্রপতিদের যত্ন নেওয়ার সাথে সাথে প্রাক্তন রাষ্ট্রপতিদের ও যত্ন নেয়। প্রেসিডেন্ট হিসাবে দায়িত্ব পালনের সময় ডঃ কালাম তাঁর সমস্ত ধন সম্পত্তি ও জীবন সঞ্চয়, একটি সরকারি তহবিল PURA (Providing Urban Amenitiesto Rural Areas) এ দান করে গেছেন, যার লক্ষ্য হল গ্রামের জনসাধারণ কে শহরে সুখ প্রদান করা। এরকম আরো অসংখ্য কাজ তিনি এই দেশের জন্য করে গেছেন যেগুলো বাখনই লিখে শেষ করা সম্ভব নয়।

ভারতের মহাকাশ এবং প্রতিরক্ষা পরিকল্পনায় (India's Space and Defence Programs) তাঁরা অবদান অসীম। ডঃ কালাম ১৯৬০ সালে প্রতিরক্ষা গবেষণা ও উন্নয়ন সংস্থা (ডি আর ডিও) এর অ্যারোনটিকেল ডেভলপমেন্ট এস্টাব্লিশমেন্ট শাখায় যোগদান করেন। ন বছর পর তাঁকে ইণ্ডিয়ান স্পেস রিসার্চ অর্গানাইজেশন এ স্থানান্তর করা হয়। ISRO এ যোগদান তাঁর জীবনের সবচেয়ে বড় অর্জনের মধ্যে অন্যতম ছিলবলে দাবী করেন। তিনি বলেছিলেন যে স্যাটেলাইট লঞ্চিং ভেহিকল (SLV) এর হয়ে কাজ করার সময় তিনি নিজের ব্যক্তিত্বকে খুঁজে পেয়েছিলেন। SLV এর প্রকল্প পরিচালক হিসাবে তাঁর অবদান অসীম। ১৯৮০ সালের কাছাকাছি ভারতের সর্বপ্রথম স্যাটেলাইট লঞ্চিং ভেহিকেল SLV-III এর সাহায্যে রোহিনী সাটেলাইট, পৃথিবীর কক্ষপথে নিক্ষেপ করেন। ডঃ কালাম ডি আর ডিওএ স্বদেশসাত স্বপরিচালিত ক্ষেপনাস্ত্র গুলোর তৈরীর জন্য দায়িত্ব গ্রহন করেন এবং অগ্নি আর পৃথিবী ক্ষেপনাস্ত্রের উন্নয়নের কাজে যুক্ত হয়ে পড়েন। তিনি পোখরান-২ পারমানবিক অস্ত্রের পরীক্ষায় নেতৃত্ব দেন এক ভারতকে পারমানবিক অস্ত্রের ক্ষেত্রে একটি শক্তিশালী দেশ হিসেবে বিশ্বের দরবারে তুলে ধরেন। আমাদের দেশের মহাকাশ এক প্রতিরক্ষা কর্মসূচী তাঁর এই অসাধারণ সাফল্যের মধ্যে অন্যতম। ২০০২ সালে, শাসক দল ভারতীয় জনতা পার্টি এবং বিরোধী দল কংগ্রেস উভয় দল ভারতের ১১তম রাষ্ট্রপতি হিসাবে তাকে মনোনীত করেছিলেন। ৫ বছর সেবা করার পর তিনি সরকারী চাকুরিতে ফিরে আসেন। তিনি কয়েকটি বই এবং তথ্যচিত্র লিখেছিলেন। তাঁর মধ্যে সবচেয়ে জনপ্রিয় হল "Ignited Minds" এবং "Wings of Fire" তিনি ১৯৯৭ সালে ভারতের সর্বোচ্চ অসামরিক সন্মান, ভারতরত্ন পুরস্কার লাভ করেন। তিনি আমাদের দেশের জন্য একটি স্বপ্ন দেখেছিলেন, যা আমাদের কাজে দৃষ্টি ২০২০ (Vision 2020) নামে পরিচিত তিনি আমাদের দেশকে বিশ্বের সবচেয়ে উন্নত রাষ্ট্রগুলোর মধ্যে দেখার জন্য অনেক চেষ্টা করে গেছেন। তিনি বলেছিলেন "A dream is not that which you see while sleep"। তিনি দেশ ও দশের জন্য নিজের জীবন ভারতীয় নাগরিক বৃন্দকে উৎসর্গ করে আমাদের সবার মাঝ থেকে 27 জুলাই 2015 তারিখে পরলোক গমন করেন। তাঁর এই মৃত্যু আমাদের ভারতের জন্য অপুরনীয় একটি ক্ষতি। আমাদের মনে তিনি একটি পরিত্যক্ত স্থান ছেড়ে গেছেন। যেটা ভবিষ্যতে কেউ পূরন করতে পারবে না। কিন্তু তিনি প্রতিটি ভারতবাসীর মনেই অম্লান হয়ে থাকবেন, অমর হয়ে থাকবে তাঁর কর্মরাজি।

—x—

बहुत याद आती है माँ

Pijush Kr. Mahato
B.Sc. 5th Sems.
Zoology Dept.

किताबों के पन्नों में अपनी किस्मत ढुढ़ने निकला हूँ घर से,
एक नई दुनिया बनाने निकला हूँ घर से,
याद घर को तो हर पल सताती है,
पर सबसे ज्यादा माँ तेरी याद आती है,
फोन के बहाने कुछ पल तुझसे जुड़ा तो रहता हूँ।
पर कॉल काटते ही दिल ही दिल में आसूँ बहाता हूँ।
जानता हूँ तु भी रो रही है मुझसे मिलने की आसँ में।
हर पल बितता है मेरा तुझसे फिर मिलने की चाह में,
पर चुप होकर चलता हूँ बस तेरे सपनो को पुरा की राह मे।
हर लम्हा एक नया प्रबलम लाता है
पर माँ तेरी सिख से ओ भी खत्म हो जाता है।
हर याद के साथ धड़कने यही दोहराती है,
कि माँ मुझे तेरी बहुत याद आती है।

::::

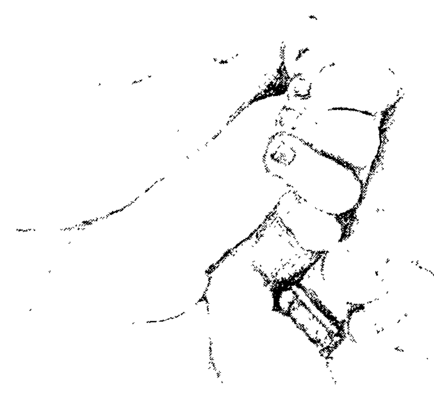

भ्रष्टाचार

पुसम माह
कक्ष :- B.A. 3rd Semester

गरीबो को खुन-पसीने की कमाई
उनके मेहनत की मजदूरी
लूट लेते है सब भ्रष्ट्राचारी।
किसान हो या आम आदमी,
लूट लेते हैं उन्हे बड़े व्यापारी।
आम जनता पर अत्याचार करने वाले यह है भ्रष्टाचारी
देश के नासूर है यह भ्रष्टाचारी।
इनका न ही तो कोई ईमान होता है,
नही कोई धर्म।
बस इनकी आँखो में रहती है पैसो की चमक,
पैसो की लालच में यह बेच देते है अपने देश का ईमान।
कभी व्यापारी, कभी शाहूकारी, कभी राजनेता,
बन कर सबको लूटते है, यह भ्रष्टाचारी।
अत्याचार की हर सीमा को लांध देते है यह भ्रष्टाचारी।
आखीर कब मिलेगा हमें इन भ्रष्टाचारियों से छुटकारा।

::::

विश्वास

अर्चना रहिजन
B.A. 5th Semester

दुनिया मे है विश्वास, एक बहुत ही अजीब चीज,
हर रिश्ते की नींव है, विश्वास का बीज,
विश्वास की जड़ ना है अगर मजबुत,
पड़ जाती है हर पक्के रिश्ते में भी फूट,
जिस पर करो विश्वास, उसने कभी इसकी किमत ना जानी,
जिसके बारे में सोचा भी नही, उसने निभा डाली,
विश्वास से है यह दुनिया सारी,
इसि विश्वास से है श्रद्धा हमारी,
मेरे दोस्तो, करे जो तुम पर दिल से विश्वास,
तोड़ना कभी ना उसकी आस।

:::::

लोग कहते है देखेगें

महवाज कुरेशी
B.A. 1st Semester

लोग कहते है देखेगे कब देखेगें
मरने के बाद देखेगें कब देखेगें।। 1
जनाजे के वक्त देखेगें कब देखेगें
कब्र मे ले जाएगें तब देखेगें कब देखेगें ।। 2
कब्र मे आजाब और खून का आँसू होगा तब देखेगे
कब्र मे अजदहा मुशल्लत किए जाऐगे तब देखेगें।। 3
कब्र मे शक्तिके साथ सवाल होगा तब देखेगे
जब हशर मे सवाल होगा तब देखेगें ।। 4
जब हशर मे पूछा जाऐगा तीन सवाल तब देखेगें
बचपन, जवानी, बुढ़ापा क्या किया तब देखेगें ।। 5
अब देखो, अब सुधरो, अब समझो, कल क्या होगा
यह सब कि तेयारी करो ।। 6
अल्लह-ता-आला ने कुरआन शरीफ मे फरमाऐ है-
वमिन्हा खलक ना कुम। व फिहा नुइदुकुम।
व मिन्हा नुखरिजुकुम तारतनुखरा। इसका मानी है हमने तुम्हे इस मिट्टी से बनाया और इस मिट्टी मे तुम्हे एक दिन जाना है। और इसी मिट्टी से तुम्हे कयामत के दिन निकाला जाएगा यह बात 1436 साल पहले लिखा गया था
आज यह बात (Science) भी मान ली है कि इंसान मिट्टी से बना है।

::::

प्रदूषण एक बीमारी

Kishan Prasad Halwai
B. A. 1st Sems.

प्रदूषण हमारे जीवन में एक बिमारी के रुप में आती है जो हमारे शरीर को बीमार बना देती है। हमे हमारे आस-पास को वातावरण को हमेशा साफ रखना चाहिए। वातावरण दुषित होने से हमारे परिवेश तथा हमारे शरीर को नुकसान पहुँचाती है। प्रदूषण होने के कई कारण है उनमें से एक है जल प्रदूषण। जल प्रदूषित होने के भी कई कारण है इनमे से मुख्यत कारण यह है कि बडे-बड़े फेक्ट्री के कुडे-कड़कट, आदि जबड़ो के कारण जो चल में जाकर मिल जोट है जिसके कारण जल प्रदूषित होता है। [illegible] पानी को [illegible] भी हमारा वातावरण दूषित होता है। जिसके कारण हमे सांस लेने मे असुविधा होती है। पेड़-पौधे हमारे जीवन मे बहुत ही जरुरी है पर लोग आज कल पेड़-पौधों को काट रहे है जिसके कारण हमारा वातावरण प्रदूषित हो रहा है। और प्रदूषण फेल रहा है। जिसे हमे रोकना चाहिए। इसे रोकने के लिए हमे पेड़-पौधो को काटने से रोकना होगा [illegible] प्रदूषण रुक सकता है।

:::::

सह-शिक्षा लाभ, हानि

संगीता सिंह राय
प्रवक्ता भोलानाथ महाविद्यालय
हिन्दी विभाग

सह-शिक्षा का अर्थ बालक और बालिकाओ का एक साथ विद्यालय में अध्ययन करना। समाज में स्त्री-पुरुष सब साथ-साथ रहते हैं, इसलिए बालक और बालिकओं की सह-शिक्षा के सम्बन्ध में भी प्रश्न उठना नही चाहिए, परन्तु फिर भी कुछ भारतीय विद्वान इसके पक्ष में है और कुछ विपक्ष में। विदेशी सभ्यता ने उपहार मे जहाँ भारतीयों को अन्य बस्तुएँ दी, वहाँ सह-शिक्षा भी दी। युरोप में सह-शिक्षा का जन्म स्विजरलैंड मे हुआ, फिर शनैः शनैः इंगलैण्ड, अमेरिका तथा फ्रांस में भी सह-शिक्षा बढ़ने लगी। उनीसवी शताब्दी में भारतबर्ष मे भी सह-शिक्षा ने पदार्पण किया।

भारतवर्ष मे तब तो स्त्री शिक्षा का ही विरोध किया जाता था। भारतीयों के सामने यह दुसरी समस्या आई। कुछ लोगो ने इसका स्वागत किया, परन्तु अधिकांश जनता ने इस नवीन पद्धति को दोषयुक्त बताया, कयोकि भारतीय इस बात पर विश्वास करते थे, कि स्त्री और शुत्र न पढ़े। जो लोग स्त्री का पढ़ना ही हानिकारक समझते थे, वे भला सह-शिक्षा का कैसे स्वागत कर सकते थे।

लाभ-

1. समर्थकों का कथन है कि प्राचीन भारत मे भी सह-शिक्षा थी। ऋषियों के गुरुकुलो में मुनिकुमार और मुनिकन्याएँ साथ-साथ पढ़ती थी। उनकी शिक्षा-दीक्षा पुरुषों के समान ही होती थी। बाल्मीकि के आश्रम में आत्रेयी और महर्षि कण्व के आश्रम में शकुन्तला अन्य कुमारो के साथ विद्याध्ययन करती थी। वेद मन्त्रो की रचना करने वाली स्त्रियों के नाम भी वेदो में मिलते है। उपनिषदो में गार्गी का वर्णन आता है, जिसने अपनी विद्वता से महर्षि याज्ञवलय को भी निरुत्तर कर दिया था। अपने पति की पराजय से दुःखी होकर मण्डन मिश्र की पत्नी ने शंकराचार्य जी से घण्टों शास्त्रार्थ किया था। इसी स्त्री-शिक्षा और सह-शिक्षा के कारण देश में स्वस्थ वातावरण था एंव लोगो के आचरण शुद्ध थे।

2. सह-शिक्षा के समर्थन में दुसरा अकाट्य तर्क यह दिया जाता है कि यदि स्त्रियो की शिक्षा के लिये अलग-अलग कालेजो की स्थापना की जाए तो उनमे लड़कियो की संख्या पर्याप्त नही हो सकती और इतनी योग्य और विदुषी अध्यापिकाओ का मिलना भी असम्भव है क्योकि अभी तक हमारे देश मे स्त्री शिक्षको की बहुत कमी थी। कुछ विषय तो ऐसे है जिनके पड़ाने कि लिए अध्यापिकायें बहुत कम मिलती है, जैसे- गणित, साइन्स, इंजीनियारिंग इत्यादि। फिर भी यदि उन संस्थाओ में पुरुष पढ़ाये, तो वह प्रयोजन पूरा नही होता जिस उदेश्य से वे शिक्षा संस्थाये पृथक खोली गई है। इस प्रकार महिलाओं के लिये पृथक संस्थायें खोलने से देश के धन का अपव्यय होगा। भारतवर्ष एक निर्धन देश है। फिर भी नागरिकों को शिक्षित करना शासन का कर्तव्य है। शिक्षा योजना की सफलता के लिए यह आवश्यक है कि लड़के-लड़कियो के साथ रहने से उनके स्वाभाविक गुणों का विकास होता है। उनमें सभ्यता, शिष्यता और शुद्ध आचरण का उदय होता है एवम परस्पर सहृद्यता और सहानुभूति के भाव उत्पन्न होता है। वे एक दूसरे से वहुत परिचित हो जाते है। लड़कियाँ भी लड़कों की उपस्थिति में सौम्य और शान्त रहना सीख जाती है तथा उनमे व्यवहार-कुशलता, वीरता और साहस, आदि भाव आ जाते है। सह-शिक्षा वाले विद्यालयो के छात्र-छात्रायें अधिक परिस्कृत रुचि के हो जाते है। नित्य प्रति एक दुसरे से मिलने के कारण पारस्परिक आकर्षण समाप्त हो जाता है। यदि कोई वस्तु छिपाकर रखी जाती है, तो उनके प्रति देखने वालो का आकर्षण स्वतः ही बढ़ता है और जिस बस्तु के सम्पर्क में हम नित्य आते है, उसमे न कोई नवीनता होती है और न कोई आकर्षण। इस प्रकार सह-शिक्षा से छात्र-छात्राओं मे नैतिक उत्थान ही होगा। जिन स्कूलो व कालेजों में सह-शिक्षा नही होते है। लड़कियाँ-लड़कों से कतराती है। इस प्रकार दोनो का समुचित व्यक्तित्व विकसित नहीं हो पाता।

हानि :- सह-शिक्षा के विरोध में विचार प्रकट करने वालो का सबसे पुष्ट तर्क यह है कि लड़के और लड़कियो का भावी जीवन नियन्त्र भिन्न है, इसीलिए उनकी शिक्षा की व्यवस्था और भिन्न होनी चाहिए। लड़कियो के लिए गृह-विज्ञान, शिशु-पालन तथा आरोग्य-शास्त्र इत्यादि विषयों को पढ़ना आवश्यक है, जबकि लड़को के लिये इन विषयो की कोई आवश्यकता नही है। इतिहास, भूगोल, गणित आदि की शिक्षा लड़कियो के लिये जीवनोपयोगी शिक्षा नही है। आधुनिक शिक्षा लड़कियो के लिये अधुरी शिक्षा है इससे उनको कोई लाभ नही। इस प्रकार सह-शिक्षा का कोई प्रयोजन ही नही। वास्तव में स्त्री और पुरुष एक दुसरे के पूरक है। उनकी शिक्षा भी ऐसी होनी चाहिये जो उनके पूरक बनने मे सहायक हो सके। सह-शिक्षा में दोनो को एक-सी शिक्षा मिलने से दोनो में एक से गुण ही विकसित होंगे। इस प्रकार वे [illegible] बन कर एक दूसरे के प्रतिगामी बन जायेंगे।

विरोधियों का कथन है कि सह-शिक्षा पतन मे पूर्ण सहायक है। जब लड़के हर समय सुन्दर सुन्दर लडकियों को देखेंगे तब दर्शन के पश्चात स्पर्श की इच्छा उत्पन्न होना स्वाभाविक है। स्पर्श के अनन्तर हृदय मे वासनाजन्य भावनाओ का अवश्य ही आविर्भाव होगा। प्रारम्भ मे भाई और बहिन के कृत्रिम सम्बन्ध एक प्रेमी और प्रेमिका के रुप मे परिवर्तित होते देखे गए है? आज भी जहाँ सह-शिक्षा चल रही है वहा प्रेम-विवाह और स्वेच्छाचारिता की घटनाऐं नित्य सुनने को मिलती है। ललनाओं के लावण्य से अनेक सिद्ध तपस्वियों के आसन हिला दिये है। गोस्वामी तुलसीदास ने लिखा है की-

"दीप-सिखा सम युवति जन, मनजसि होत पतग"

प्राचीन काल मे बालक बालिकाओं के साथ अध्ययन करने का कही भी स्पष्ट प्रमाण नही मिलता। प्राचीन ऋषियो ने तो यहाँ तक लिखा है कि ब्रह्मचर्याबास्था में ब्रह्मचारी को स्त्री के दर्शन भी नही करने चाहिये। तब यह कैसे सत्य मान लिया जाए कि प्राचीन गुरुकुलो में सह-शिक्षा की व्यवस्था थी। कबीर ने नारी को विष की खान माना है। वे कहते हैं-

"नारी की दाई परत, अन्धा होत भुजग।
कबीर कहो तिन हाल क्या जो नित नारी के संग।।"

मनुष्मृति में मनु ने स्पष्ट लिखा है कि विवाह के पूर्व किशोर आयु के बालक और बालिकाओ को एक दुसरे से दुर रखना चाहिये और उसकी शिक्षा-दीक्षा भी पृथक होनी चाहिये। उनका कथन है कि कुमारावस्था की शक्तियो का प्रयोग कठोरता के साथ

धनोपार्जन के लिए ही किया जाना चाहिये यह मानव जीवन में साधना का समय है। जहाँ सह-शिक्षा से राष्ट्र के द्रव्य की बचत है, वहाँ चारित्रिक पतन से कई गुना अधिक हानि है।

इस प्रकार, पक्ष और विपक्ष के तर्कों पर विचार करने के पश्चात भारतीय विज्ञानों ने यह निश्चय किया है कि ग्यारह वर्ष तक की छात्राऐं छात्रो के साथ अध्ययन कर सकती है, क्योंकि जब तक उनमे किशोरावस्था की प्रवृत्तियाँ उत्पन्न नही होती है। ग्यारह वर्ष के पश्चात सत्रह वर्ष तक छात्र-छात्राओं की शिक्षा पृथक-पृथक शिक्षा संस्थाओं में होनी चाहिए, क्योंकि इस अवस्था में ही भावनाओ का आवेश अधिक होता है, ज्ञान की मात्रा कम। अठारह वर्ष से छात्र-छात्राओं की शिक्षा पुनः एक साथ हो सकती है, क्योंकि इस अवस्था तक दोनो में ही अपना हित-अहित विचार करने की क्षमता आ जाती है। सह-शिक्षा और पृथक शिक्षा के बीच का यही मार्ग आधुनिक विज्ञानों को मान्य है। इसी मध्य मार्ग का अनुसरण करने से सम्भव है कि हानि कम हो और लाभ अधिक।

::::

हिन्दुओ और मुसलमानो में असम्प्रदायिक व्यवहार के कुछ अनछुए पहलू

[illegible]
प्रवक्ता भोलानाथ महाविद्यालय
हिन्दी विभाग

औसत मुसलमान आचारों में उदार और विचारो मे कट्टर होता है। मिलने-जुलने, खानपान और सामाजिक सौजन्य से वह किसी का भी अनादर नही करता। लेकिन, विचार के धरातल पर उसमें विरोधी मतों के लिए सहानुभूति बहुत कम होती है। मसलन, मुसलमान के लिए इस सम्भावना को कबुल करना कठिन है कि दुनिया के अन्य धर्म इस्लाम की छाया भी छु सकते हैं। हिन्दु का हाल ठीक इसके विपरीत है। वह विचार के धरातल पर अत्यन्त उदार होता है। संसार के अन्य धर्मो को अपने ही धर्म के समान मानकर उन पर श्रद्धा करने में कठिनाई, कदाचित ही, किसी हिन्दु को होगी। परन्तु, सामाजिक आचार के मामले में हिन्दु जितने संकीर्ण होते है उतने संकीर्ण दुनिया के और कोई लोग नही है। मुसलमानों के साथ हिन्दुओ ने जो सम्बन्ध स्थापित किया, उसमे हिन्दु-स्वभाव के गुण और अवगुण, दोनो प्रकट हो गए। आचार के मामले में हिन्दुओं ने यह स्पष्ट कर दिया कि मुसलमानो का छुआ हुआ पानी हम नही पिएंगे न उनके साथ हम रोटी-बेटी का सम्बन्ध करने वाले है। किन्तु, विचार के धरातल पर हिन्दुओं ने इस्लाम को भी आदरणीय धर्म मान लिया। राजा कुम्भा के प्रसिद्ध कीर्ति-स्तम्भ मे हिन्दुओं के सभी देवी देवताओं की मूर्तियाँ है। किन्तु, अरबी अक्षरों मे अल्लाह का नाम भी उस पर खुदा है। "वह निराकार ब्रह्म का हिन्दुओं ने खुशी-खुशी स्वीकार कर लिया।" मुसलमानों की सभी लड़ाइयाँ हिन्दुओं के ही खिलाफ नहीं थी वे आपस में भी लड़ते थे, जैसी लड़ाइयाँ हिन्दुओं ने भी हिन्दुओं के खिलाफ लड़ी थी। अनेक बार ऐसा भी हुआ कि लड़ाइयों में हिन्दुओ ने मुसलमानो का और मुसलमानो ने हिन्दुओं का साथ दिया। बाबर और राणा सांगा की लड़ाई में सुलतान महमूद लोदी और मेवात के हसन खां राणा के साथ थे। हेमु अफगानों का सेनापति था और दरबार ने, हिन्दु-परम्परा के अनुसार, उसे विक्रमादित्य की पदवी दी थी। औरगजेब के समान कट्टर हिन्दू द्रोही बादशाह भी अपनी फौज में हिन्दू सेनापति रखता था। इसी प्रकार, राणा प्रताप और शिवाजी महाराज की सेना में भी अनेक पठान अफसर काम करते थे। शिवाजी के यहाँ तो मुसलमान अच्छे-से-अच्छे पदो पर नियुक्त किये गये थे। अपने छह सौ वर्षो के राज्यकाल में मुसलमानो ने ज्यादा लडाइयाँ मुसलमानो के ही खिलाफ लड़ी। सन 1193 ई० से लेकर सन 1526 ई० तक दिल्ली के राज्य सिंहासन पर जो 35 सुलतान बैठे, उनमे से 19 सुलतानो की हत्या हिन्दू नही मुस्लिम दुशमनो के हाथो हुई थी।

शिवाजी महाराज साम्प्रदायिक समझे जाते है,

किन्तु उनके साम्प्रदायिक होने का हमें कोई प्रमाण नहीं मिलता। अपने सारे जीवन में उन्होंने एक भी मसजिद तुड़वाई हो इसका कोई भी सबूत इतिहास में नही है। एक बार लूट के माल मे उन्होंने कुरान-शरीफ की एक प्रति देखी और वे अपने सिपाहियों पर नाराज हो उठे। निदान-कुरान की प्रति जिसके घर से लाई गई था, उसी के घर पहुँचा दी गई। एकबार ऐसा हुआ कि उनके सिपाही कल्याण के सूबेदार का घर लुटकर, लूट के माल में सूबेदार की बेटी को भी साथ ले गए। शिवाजी महाराज ने इस पर बड़ा ही पश्चाताप प्रकट किया और उस युवती को उन्होंने इज्जत के साथ डोली में बिठाकर उसके घर भेज दिया। आदमी बहन की विदाई में जैसा उपहार भेजता है, वैसे ही, उस युवती को उपहार में उन्होने दो गांव भी दिए।

अपने सिपाहियों को शिवाजी ने कड़ी हिदायत दे रखी थी कि लड़ाई या लुट के प्रसग मे मसजिद कुरान और नारी की बेइज्जती नहीं होनी चाहिए। शिवाजी के समय जो कागजात मिले है, उन्हे देखने से ज्ञान होता है कि शिवाजी का उद्देश्य इस्लाम का अनादर नही, केवल हिन्दवी स्वराज्य का संस्थापना था। उन्होने तथावार अत्याचार का विरोध करने को उठाई थी और चूंकि अत्याचारी शाषक मुसलमान थे, इसलिए लोगो ने गलत ढंग से, शिवाजी महाराज को साम्प्रदाकि मान लिया।

हिन्दुओ और मुसलमानो के बीच कटुता का सम्बन्ध प्रायः पठानो के समय तक चला। मुगलों के आगमन के बाद परिस्थिति में सुधार आने लगा। मुगल सम्राट अकबर ने जिस उदारता का परिचय दिया, उसके बीच बाबर के ही हृदय मे मौजुद थे। बाबर ने हुमायूँ के लिए एक वसीयतनामा लिखा था, जिसमे हुमायुँ को उसने ये उपदेश दिए थे-

"हिन्दुस्तान में अनेक धर्मो के लोग बसते हैं। भगवान को धन्यवाद दो कि उन्होने तुम्हे इस देश का बादशाह बनाया है। तुम तअम्सुब से काम न लेना, निष्पक्ष होकर न्याय करना और सभी धर्मो की भावना का ख्याल रखना। गाय को हिन्दु पवित्र मानते हैं अतएव, जहाँ तक हो सके गोवध नहीं करवाना और किसी भी सम्प्रदाय के पूजा के स्थान को नष्ट नही करना।"

साहित्य और कला की सेवा में मुगलों ने साम्प्रदायिकता नही आने दी। मनोहर मिश्र, जगतराम, बीरबल, होलराय, टोडरमल भगवानदास, मानसिंह, नरहरि और गंग को आकबर ने काफी सम्मान दिया था। हिन्दु चित्रकारो में भी मकुन्द, महेश, जगन, हरिवंश और राम का, मुगलो के यहाँ बड़ा सम्मान था। जैसे पठान-युग मे खुसरो, कबीर, जायसी आदि मुस्लिम कबियों ने हिन्दु-साहित्य की रचना की थी, बैसी ही, मुगल-काल में रसखान, आलम, जमाल, रसलीन, कादिर, मुबारक, रहीम और ताज ने हिन्दी की बहुत अच्छी सेवा की। दाराशिकोह तो हिन्दी, सांकृत और हिन्दुत्व के पक्षपाती होने के कारण मुसलमानों मे काफी बदनाम थे। कहते है, उनकी अँगुठी पर, नागरी अक्षरो में, "प्रभु" शब्द अंकित रहता था। शेरशाह के सिक्को पर भी नागरी और फारसी अक्षरो में उसका नाम खुदा रहता था। उसके कई सिक्के ऊँ और स्वस्तिक के चिह्न वाले भी पाए गए है। शेरशाह का न्याय भी अटल था। एक साधारण स्त्री की फरियाद पर उसने अपने बेटे को कड़ा दंड दिया था। कवि सुन्दरदास को शाहजहाँ ने 'महाकविराज' की उपाधि दी थी।

जो हिन्दु नारियाँ मुगलो के घर ब्याही गई, वे राजमहल में हिन्दु-विधि से ही रहती थी, ऐसा कहा जाता है। रानी जोधाबाई के आंगन में तुलसी के वृक्ष बराबर लहलहाते रहेत थे। उनके घर में होम और यज्ञ भी बराबर होते थे। अकबर और जोधाबाई के महलो के बीच के रास्ते पर हरम की और कोई रानी नही चल सकती थी। लेकिन, यह सम्मान भगवानदास की बेटी को नही मिला, जिसका ब्याह जहाँगीर से हुआ था। जहाँगीर हिन्दु-भ्रष्टा नही था, लेकिन उसके पूरे हृदय पर एकमात्र नुरजहाँ का राज्य था।

इस तरह भारतीय हिन्दु और मुसलमान समान अपने-अपने धर्मों के प्रति सजग रहते हुए भी आपस व्यवहार मे असम्प्रदायिकता को बनाकर रखा है। आज भी भारत में हिन्दु और मुसलमान एक दूसरे से मिल जुलकर ही रहते है। कुछ असामाजिक तत्व इन्हें आपस मे लड़ाने की कोशिश भी करते है पर उन्हें सफलता नही मिल पाती है, क्योंकि हम सभी पहले भारतीय है बाद में हिन्दु और मुसलमान।

:::::

Ishwar, Allah, Tero Naam
Sabko Sanmati de Bhagwan

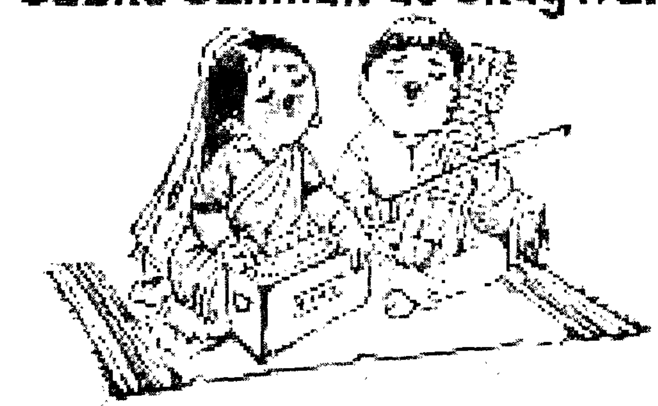

THE TIGER CUB

JINNAT AFRIN
B.A. 6th Sem.

Wandering in the lonely woods,
One cold winter,
Shining like a pearl in a graveyard,
With everybody busy trying to sabotage the good,
Nobody caring for the good, but only the bad.
Tears of sorrow roll down its cheeks.
The disgusting demons had killed its mother
For the thing called money.
She was welcomed by guns and shouts
By those horrible humans.
They say that the human brain is the greatest gift of God.
It can make great inventions and discoveries.
But, these horrible creatures do not have
Kindness, love and care.
They feel no sadness for orphans or the poor,
They don't even look at the poor animals
Wandering in this world, risking their lives.
Animals, instead of being given care,
Are usually hung in a hunter's house.
I eagerly wait for the day
When humans will love animals dearly.

CHILDHOOD

SALIMA AKHTARA
B.A. 6th Sem.

Where those golden days got lost
Which are missed by me a lot
Oh my God I pray to thee,
For what I am begging for you give me.
I just want my childhood back
Please give me my childhood for your sake.
I want to live those golden days again
I want to get rid of all this pain.

HOW TO BECOME BRIGHT

SHAFIULALOM PRODHANI
Class - XII (Science)

Wow, the stars are twinkling every night,
Wow, the moon shines every night.
Wow, the sun is regularly bright.
Wow, the clock always moves with times right
Wow, the birds are moving in great height
Wow, the butterflies are flying with beautiful glide.
Wow, the dogs are barking on every fright.
Wow, the bat hunts in every night.
Wow, the ants are doing their duty will all might
Ooh! but why we man are not doing the right
If we do every thing right without any fight
In the darkness of night we will find ourselves bright.

A FEW LINES ABOUT OUR SCHOOL

MD. SHAHAJAHAN SK
B.A. 2nd Sem.

My heart danced with joy
Like the rising sun,
When started in 1958
A high school at dharmasala.

I read in this school
When I was a boy
Received good education
With full of joy.

From then I love it
With heart and soul,
And tried my best
To attain the goal,

How good and gentle
The teachers are
Who teach the pupils
With love and care.

My respect and regard for
All the founder teachers
I honour the brave and power
Of the standing Head Master.

I WANT TO WRITE

SK MASUD AHMED
H.S. 2nd Year (Science)

I want to write
But I don't know
What I want to write

Without any thinking
I start writing
About my painful feeling.

I don't know
Why I am writing this
Is this my crazyness.

Lonliness is the thing
Which made me writing
I never thought about this fighting.

Oh! dear I always fear
If you are lost
With whom I will share my tear.

So my dear don't go from near
That is what
I want to write here.

POOR WIDOW

SADDAM HUSSAIN
B.A. 2nd Sem

Once I was staring through my window,
I saw there working a widow.
She was busy chopping her wood,
It was the only source of her livelihood.

I walked out and approached her,
And saw her eyes full of tear.
My heart was oblised to feeg pity,
It was for none but for the lady.

Don't cry my dear,
I told her by wipping her tear.
Then I asked what was the matter,
Not a single word she could utter.

Then I told we are the guests for few days on earth
We can do nothing after our birth.
Whatever we do all are order of father,
And whatever he does all to make us better.

BASIC SCIENCE AND ITS ACADEMIC SCOPE

DR. RUHUL A. BEPARI
Department of Chemistry
B.N. College, Dhubri.

Basic science generally ropes in the basic subjects of science such as physics, chemistry, amthematics and biology while an interdisciplinary or multidisciplinary science may be regarded as being derived from the basic science. For example, biotechnology is an interdisciplinary science which comprises the basic subjects like biology, chemistry, engineering or technology etc. Similarly, nanoscience, nanotechnology, biochemistry etc. are the other examples of interdisciplinary science. Unfortunately, the contemporary students seem to think that there is no more scope left for the basic students of basu science which is totally a wrong perception.

Let us discuss about the advantangeous and bright academic scopes open to the basic science students. A science graduate with a major subject like physics, chemistry or biology etc. generally opts for post-graduation (PG) i.e. M.Sc. However, we are only familiar to the North-Eastern institutions like Gauhati University (GU), Cotton College State University (CCSU), North Easter Hill Universtiy (NEHU) and Tezpur University (TU). Unfortunately, we are not at all familiar to the top-ranked institutions of India, where PG can be done with great prospects. It must be mentioned here that the Indian Universities are primarily classified into two broad categories viz. technical universities and non-technical universities. Both the state and and central universities like GU (Guwahati), NEHU (Shillong), TU (Tezpur), CCSU (Guwahati), JNU (Delhi), AMU (Aligarh), BHU (Banaras), HCU (Hyderabad), DU (Delhi) etc. fall into the non-technical category. While, the Indian Institutes of Technology (IITs), Indian Institute of Science (IISc), TIFR and other CSIR-Institutes fall into the technical category. However, irrespective of the *tech* or *non-tech* categories, JNU, DU, AMU, BHU, HCU, IITs and IISc can be simply categorized into the top-ranked category.

Our first priority should be these premier institutions rather than the North-Eastern universities for doing M.Sc. All these world class institutions routinely/annually conduct entrance examinations for PG admission. However, we need not be afraid of these examinations because the syllabi for these examinations are (*exactly*) identical with our B.Sc. syllabi. What we should do for appearing in these examinations is to prepare ourselves thorougly with some standard books rather that with the simplified books.

It is worth mentioning that these institutions directly and completely follow the standard books while setting the question papers for the entrance examinations. Now, the question arises which are standard books? The globally accepted books can basically be categorized as the standard books where one can find the unaltered science. Actually, these books are written by eminent authors following some authentic research articles. It is not surprising that the students may find difficulties to read/understand these books instantly. But attentive efforts and repeated readings of these books will certainly help in enriching the scientific knowledge at the bottom-level. It is believed that a standard books always helps in growing and developing scientific thinking of the readers. Now, which are simplified books? Most of the sub-continental authrs are seemed to a make a deliberative effort to simplify the standard book so that these can easily be conceptualized by the students. Unfortunately, in most of the instances, they knowingly or unknowingly tamper the actual science during simplification of the difficult concepts. This very often misleads us. Additionally, the scientific notations or conventions and even the language written in the books cast serve doubts over their authenticity.

The author believes that the following tips will help the students in various ways :

1. Never under-stimate yourself that you do not have the quality/potentiality.
2. Decorate your rack with some beautiful/handsome books.
3. Start preparing from the first day of your first semester, because you will not get extra time for the preparation of these entrance examinations as you have to appear in these examinations during your late-sixth semester.
4. Do you know that your semester-syllabus is well planned/designed and updated to accomodate all these national level examinations?
5. Choose one standard book as the text book and another one or two standard books as the reference book for each subject. At the same time, you may choose a suitable simplified books as the dictionary of your text book.
6. Underlining the crucial/important lines in a book is not a bad habit because you cannot read the entire book thoroughly line-by-line every single time.
7. Very often, scientific knowledge is evaluated by the depth and not by the pace. That is, it does not matter how rapidly you can learn/understand the science, what matters is the depth or level at which you can understand the science.
8. Remember that skipping a single line of a topic always results in imcoplete conception and that line you skipped may be asked in your competitive examinations.
9. While reading a difficult concept just close your eyes and deeply think what it actually tells about.
10. Scientific writing should always be concise and informative. So, make a habit to write your answer briefly presenting the more necessary concept only and not elaborately with less necessary concept.
11. Always be critical and curious about science. Qeustionsing yourself will surely help you in clearly understanding the science.
12. Never be selective while reading in your learning stage (*i.e.* early days).
13. Sole dependence on teacher's notes always results in shallower understandings. Remember that a teacher-note is a showroom while a book is a godown.
14. Remember that a good book is not always good for all the topics. Some specific topics are easily conceivable from some specific books only.
15. While reading make sure that you have clearly understood the science and you can teach it everybody around.
16. Solving previous question papers of any ntional-level competetive examination will suggest you what are the things that you do not know and at what depth you have to study.
17. Discussion with friends/classmates always helps in sorting out and solving the difficult task/concepts.
18. Maintain a good coordination with your juniors, immediate seniors, and even with the far-seniors doing M.Sc. or Ph.D. so that all kinds of information may easily be obtained from them.
19. Make a habit to regularly visit the websiteds of some selective premier institutions like IIT (M), IIT(K), IISc, JNU, BHU, HCU, AMU, DU, etc. It will certainly motivate you and give you an exposure towards the outer-world.
20. Obtain the model/previous question papers of various entrance examinations of these institutions from their respective websites. This will surely give you the valuable standard question banks.

Q : Why M.Sc. in these institutions ?

People generally incline towards the basic science with a great ambition to go for scientific research. A Ph.D. degree is usually awarded after the extensive 4-5 years scientific research. In the recent days, everybody seems to dream about doing Ph.D. research in the world class institutions having ultra-advanced infrastructural facilities. To avail the opportunity for doing research in such institutions, one has to qualify the national-level examinations like NET and GATE.

Two largest educational organizations of India namely University Grant Commission (UGC) and Council for Scientific & Industrial Research (CSIR) jointly conduct the National Eligibility Test (NET) examination. Depending upon the marks scored in the examination, NET result is basically declared in three different categories viz. LS, UGC-JRF. The increasing order of creditability is LS < UGC-JRF < CSIR-JRF. The LS (Lecture Ship) category NET qualification provides the only eligibility to apply for the post of Assistant Professor in the colleges and universities. The UGC-JRF (UGC-Junior Research Fellowship) category NET qualification also entertains for the post of Assistant Professor. Additionally, it renders the eligibility to do Ph.D. research (***only***) in the universities (**both** state and central) with fellowship. Since, the fellowhip/scholarship is provided by the UGC, so it is named as the UGC-JRF. Similarly, the CSIR-JRF (CSIR-Junior Research Fellowship) category Net qualification provides the eligibility for the post of Assistant Professor and Ph.D. research

with fellowship. But, unlike the UGC-JRF, the CSIR category JRF furnishes the eligibility to do Ph.D in *any* Indian institutions including *state* and *central* universities, IITs, IISc and CSIR-laboratories. In this case, the fellowship is funded by the CSIR. For either category of JRFs fellowship is afforded for 5 years at the average amount of Rs. 30,000 per month.

The Graduate Aptitude Test in Engineering (GATE) examination is periodically conducted by the IITs once in a year. A candidate having qualified GATE examination can go for Ph.D in the IITs only with fellowship. The amount of fellowship is same as that of the UGC or CSIR-JRF.

All the fellows completing Ph.D. degree from these premier institutions are always welcome by the developed countries like USA, Germany, French, and Switzerland etc. for the post-doctoral research. It must be mentioned that the post-doctoral fellowship is very lucrative as it starst from 2-3 lakhs per month (Indian currency).

N.B.: The author has made a sincere effort to highlight only few academic opportunities opened for the basic science students. All other scopes could not be accomodated in the present article as it is not a comprehensive one.

CHALLENGES OF TEACHING ENGLISH AT THE UNDERGRADUATE LEVEL: AN EXPERIENCE

NOOR HUSSAIN
Deptt. of English

Why do we teach English? English is included in the curriculum of the undergraduate students. So, we teach English so that students can pass examinations based upon the content of the text-books. This is the short-term goal of teaching English. The immediate need of passing the examination is fulfilled but the learner does not receive the proper training to become an automatic or independent user of the language. We also teach English to our undergraduates so that they can master language skills and attain a certain level of fluency in listening, speaking, reading and writing. This is the long term goal of teaching English. Our graduates should learn English because English is the most important medium of communication at the national and international level. English in India may be said to serve as a link-language. Several languages are spoken all over India and English is a medium of contact among people of different parts of the country. In other words, it has been playing the role of bridge. Secondly English is a window to the world knowledge. Knowledge of education, science and technology is enshrined in English. So whatever career our undergraduates opt for, they have to learn English. Educationists, businessmen, scientists and scholars in India as well as outside India must know English because it is the international means of exchange of information and experience. As Randolph Quirk observes, "It is the most international of languages" (5). Therefore, we teach English in India because of its presence in our curriculum and because of its role in the real world outside. According to a report of Education commission of India, "for a successful completion of the first degree course, a student should possess an adequate command of English, be able to express himself with reasonable ease and felicity…Therefore, adequate emphasis will have to be laid on its study as a language right from the school-stage" (Quoted in Verghese 2). This paper attempts to discuss the challenges in Teaching English as a second language at the undergraduate level in Assam.

How do we teach English and what are the challenges? The teaching of English at the undergraduate level is a challenging job. Teaching English in Assam in general and Dhubri district in particular involves a major problem. Teaching English to the learners of Dhubri is a formidable task. Generally a second language learner is supposed to have already learnt the first language which is generally his mother tongue.

The case is quite different with the students of Dhubri district. Their mother tongue being 'Goalparia' or 'Deshi-bhasa', they are still learning Assamese, another language at the +2 level. Side by side this second language, they have to struggle for learning English. Hence teachers have to be very careful.

The method which is widely used at the undergraduate level is the Grammar Translation method. "It helps the learner to understand the content of the text but bars from learning the language" (Pande 416). The primary objective of teaching the language, i.e. teaching the four skills is kept aside and the teaching of content and theme is given priority. As a result our graduates do not achieve the desired fluency in listening, speaking and writing. To achieve these skills Direct Method is effective. But it is difficult to apply this method in an undergraduate class because, for one thing, the size of the class is too large and the class comprises heterogeneous groups of students. Therefore, no single method is suitable in this situation. Majority of the students come from the vernacular medium schools of rural area who find it difficult to follow the teachers teaching the lesson in English only because their knowledge of English is very poor and do not have the competency of the language. On the other hand, a small group of students having the desired competency of the language find the class uninteresting when the teacher adopts the Grammar Translation Method.

In a situation like this the teacher gets confused. As the size of the class is very large, individual attention is impossible. Even the provision of Tutorial classes will not be a solution, or the number of students in a Tutorial class will also be large. On the whole, there is no effective teaching of English as such. Imparting instruction after assessing the average competence of the class and down-sizing the class may be a possible remedy.

Secondly, the syllabus of the undergraduate classes, specially the undergraduate classes in Arts in Assam is defective. The syllabus of the undergraduate course for first semester carries 50 marks only and consists of 5/6 pieces of prose. The second semester syllabus consists some 7/8 poems and carries 50 marks. The syllabi can hardly contribute to the development of understanding of English of the students and a proper assessment of the students is hardly possible. Secondly the syllabus is content based, not skill based and therefore it has no scope for developing creativity and oral skills. Language skills can be developed in learners by providing them opportunities for actively using the language on their own. The focus must be on the learner-how often and how well he can use English. For this, skill based syllabus and skill-based teaching are required. So, recently there has been a shift from content-based teaching to skill-based teaching in many schools and colleges where interactive learning materials are in use. Unfortunately this is not found in the undergraduate classes in Assam. The syllabus has to be designed so as to help the students develop the skills of the language through different activities. This is more important in Assam as our students have no exposure to the language. Our students have exposure to the language for three/

four hours in a week, which is not adequate at all. Students are fluent in their mother tongue even without formal learning because they are constantly exposed to it. The point can be best explained by referring to the children who constantly watch the Cartoon Network in Hindi. These children can speak Hindi even without knowing the ABC of the Hindi language.

Another most important factor in the teaching of English in Assam or India is the shortage of competent or trained teachers. C. Paul Verghese has rightly observed that like the student the teacher himself is a variable factor in the scheme of teaching a second language: his skill and personality are instrumental in creating the necessary conditions for learning. He should be proficient in the language; his knowledge of and expertise in methods and techniques of language teaching should be of reasonably high standard (Verghese 24). In a language acquisition-poor environment, the teacher's language is the principal model for the student. But due to lack of training and some other factors such as overburdened with workload, we, the teachers have failed miserably. (There are exceptions, no doubt). A teacher who himself has difficulty in speaking the language he teaches is not going to succeed in giving his students a command of spoken language (Wilkins 187). As majority of the teachers and graduates are untrained and ill-taught we often hear them pronouncing 'said' as /seid/ instead of /sed, 'grew' as /grju:/ instead of /gru/, and confusing this /dis/ with /diz/, hear/hi?/ with hair/he?/, etc. Infact, the importance of phonetics in the teaching of English has been completely neglected. Phonetics or speech sounds of a language are very important in learning a language. Language is primarily speech. Proper pronunciation makes our language more intelligible.

Along with the facts discussed above, lack of teaching aids and materials, interference of mother tongue/first language and lack of motivation in teaching/learning English have given rise to a dismal situation. The result is that our finish product, our graduates are afraid of English.

What is the wy forward? To overcome the difficulties in teaching English, a complete overhaul of the system is urgently required. And the changes should be introduced from the primary and elementary levels. To take delight in witnessing better and competent output we should pay attention to supplying appropriate inputs. All efforts should be made to ensure that the teachers get proper training and teaching facilities including the facility of a language laboratory. It is well said that even the best syllabus will not help the students if the schools/colleges are not manned by competent teachers. The National Policy on Education, 1986 has emphasized the importance of training of teachers. However, in India policies are very often not implemented or implement led half heartedly. The training of the TET qualified Teachers is a case in point. Policies are framed without taking into account the ground reality.

The syllabus for the undergraduates has to be designed appropriately so that it helps attain certain level of proficiency in the language and so that teachers are not confused between the teaching of

literature and the teaching of language. Secondly, in colleges most of the students are from rural areas and they come from vernacular medium schools. A large number of them have to be given elementary lessons in English. Keeping in mind their background and standard, we have to design the syllabus and adopt methods appropriate to their age and standard. The UGC has recommended that colleges have 4 lectures for English per week for theory. But this is quite ineffective, we may have tutorial classes of small group of students, where we may teach them presentations, group discussions and other activities which will facilitate development of their language skills and teaching ability. Our evaluation system has to be reformed.

Teaching English should be made a pleasant/sporting job rather than a mere activity of translating the text which does not allow the learners any role.

Work consulted:

Barua, E.C. The English Teacher's Handbook. New Delhi: Sterling, 1997 (reprint).

Quirk Randolph. The Use of English. London: Longman, 1962.

Nagaraj, Geetha. English Language Teaching. Calcutta: Orient Longman, 1966.

Pande, Vijay Baburao. "Problems and Remedies of Teaching English as a Second Language". Confluence,22-23 February, 2013

Verghese, C. Paul. Teaching English as a Second Language. New Delhi: Sterling, 1998 (reprint)

Wilkins, D. A. Second Language Learning and Teaching. London: Arnold, 1974.

Note: This article was presented at the National Seminar on Teaching of English at the Undergraduate Level held at P. B. College, Gauripur.

SUCCESS – A STEP AHEAD !!!

AFSHANA PARVEEN
B.A. 5th Sem

'Success' – a magical word, familiar almost to everyone. Being a student of Economics, I would like to say in economical term, that 'Success' is something which has got highest demand in today's world. The elastecity of success is perfectly elastic, which means no matter what the cost or price is, the demand for success remains constant is well, it is 'Success' from the economical point of view. However, from the students point of view, 'Success' is the accomplishment of an aim or purpose or goal.

We all know that, for achieving success, we have to work hard, be sincere and serious, make proper use of our time etc. etc. But from my little experience and knowledge, I personally feel that along with all these, some other qualities are also required to achieve success. So let in see what they are.

1. Have a positive view about yourself and always believe that "There is nothing you can't do." Wipe out all sorts of negative feelings from your heart and mind because negative thoughts generate a feeling of fear, insecurity, inferiority complex etc.
2. Take a firm, very firm decision that you want to achieve this and this in your life. Always remember, the moment we take a decision to create a result, the whole universe acts up to lend a helping hand to achieve the goal.
3. Have determination and focus on your goal!
4. Hardwork along with smart work is needed for success. In the beginning of an academic session, make planning regarding how you will complete the syllabus and by what time. Then proceed accordingly. By doing this, you will not only finish your syllabus on time but will also get time for revision not just one time but two, three or even four times!!! (Sounds great right?)
5. Only textual knowledge is not enough. Collect books on relevant topics and go through them when you will have a complete grasp over the subject, no matter what the question-setter asued, you will be able to solve them easily, even the mindboggling ones!!!.
6. Don't just mug up. Read first, try to understand and try to relate the stuff with your own life. After you have got a complete idea of the topic, explain it to yoursefl, in a way, as if you are explaining a student. This will help you to remember your answers well. (It will also improve your teaching skills, if you aspire to be a teacher!!!).

Don't just depend on ready made notes. Try to add your own creativity and skills to the answers. This will help you score good marks because it makes your answers unique.

8. Time is not a factor for success. It doesn't matter how long you read but obvously 'HOW' you read and 'WHAT' you read.

Albert Einstein said –

"Try not to become a man of success rather try to become a man of value"

So, lets have a look into some other qualities, that will help you not only to be a successful student but also to be a good human being.

1. Treat others with kindness, love and respect. What you give others will come back to you.
2. Avoid price or boasting of your qualities. Good doesn't like it.
3. Learn to think of life as roses and as by thorns. The best approach to life is to look for the best in every situation and enjoy it. Try to make the best of a situation.
4. Don't spend your precious time and concentrate your mind on rubbish. Ask yourself, "Will it transform me into a better person? Will it help me get my goals?"
5. Keep your mind healthy by making positive choices and decisions.
6. Stay away from "We have always done it in that way" attitude.
7. Try to control your mind. If you can handle your mind, you can do anything, however difficult it may be. And whatever you do, always do it in the top level.
8. And the most important one is 'avoid selfishness'. Selfishness is the biggest hindrance to success. Helps your friends as much as you can but not in exam. In examination concentrate in ourself. Always remember, helping others will not reduce your marks. You will get what you deserve. And yes, no matter how much you work hard if you are selfish, you can never succeed. Never!!. God helps those who help themselves and others.

At last I would like to say that a solid commitment with passion is required for success. But.....

No Rules for Success. Do,

Unless you Do....................

So, all the best !!!

CONQUER WORRY, BE HAPPY

What is worry? Seeking the answer? Well it is nothing but the thought, images and emotions of a negative nature. But yes, a moderate amount of worrying may even have positive effects, it helps people to take precautions. But from my personal experience. I can confidently state that in our life, the negative worry rules over the positive worry, which is dangerous. Worrying is feeling uneasy or being ekcersesvety concerned about a situation or problem. With excessive worrying, our mind and body go into overdirve as we constantly focus on "what might happen". In the midst of excessive worrying one may suffer from high anxiety and pain. Chronic worrying affects our daily life so much that it interferes with our appetite, lifestyles, relationship, our performances and most importantly our sleep.

Worrying causes aniety. But we often confuse ourself aniety with fear. But actually they differ in sense. Fear is a response to a real or percieved immediate threat whereas aniety is just the expectation of future threat. Little aniety may be appropriate but when experienced regularly, we may suffer from an annety disorder.

But now the question arises that how to stop worrying and start living. One easy technique to stop this monster attacking is relaxation and recreation. The most relaxing recreating forces are a healthy religion, sleep, music and laughter. Have faith in God (sounds likunealistic still I do), learn to sleep to sleep well, love good music see the funny side of life and health and happiness will be ours.

The root of worrying from my perception is our not-interested attitude to know the facts about worrying. We should try to learn the facts about worry. There are some quick good rules to avoid worry :

i) "Live in today". Don't be panic about the future. Just live each day until bedtime.

ii) If we cannot solve the trouble, imagine what worst that can possibly happen.

iii) Prepare mentally to accept the worst (if necessary)

iv) After accepting the worst mentally, try calmly to improve upon the worst.

These easy steps will help us to fight against

worry and not to die young. It is better to break the worry habit before it breaks us.

We should keep ourself busy and avoid little things - the mere travials of life - to ruin our happines. Co-operate with the inevitable. If we know a circumstance is beyond our power to change, and we should accept it with a positive mentality that "It is so, it cannot be otherwise". Don't be panic, we should decide just how much anxiety a thing may be worth and must refuse to give it any more. We should bury our past declaring it is dead and should concentrate in today without panic for future. The mind is its our place, and in itself. It is completely upto us, we can make a heaven of Hell and again a hell of heaven. Lets never try to get even with our enemies, because if we do we will hurt ourself for more than we hurt them. Lets stop wasting a single minute thinking about people we don't like. We should eliminate our foes and their activities from our mind. Lets count our blessings, not our troubles. We should not loose hope. It completely depends upon our sight of perception. Two men looked through the prison bars, One saw the mud, the other saw the stars. Everyone cannot do everything. We should be positive and determined to reach the stars. Loosing hope is the introduction to worrying. There may be many ways to cultivate a mental attitude that will brings peace and happiness. Some easy ways to peace and happiness :

i) Let's fill our minds with thought of peace, courage and hope.

ii) Let's never try to get wessy with our enemies.

iii) Let's count our blessings - not our problems.

iv) Let's not imitate other.

v) When fate hands us a lemon, let's try to make a lemonade.

vi) Let's forget our own unhappiness and feel blessed.

These easy techniques will help us to overcome worry and depression. I find myself worrying about all these things. Things that I was unable to change and do not want to accept the fact, yes, it happened. Then I made my mind that I have to accept the things that I cannot change, have to be strong not to reach the goal but first to conquer the worry. To secure the serenity and courage to change the things I can. And I am not the happy person but yes I am the happiest person with all unhappiness of course.

****

সংগীত, নাটক আৰু সুকুমাৰ কলা বিভাগীয় সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ পাতনিতে মই সেইসকল মহান ব্যক্তিলৈ শ্ৰদ্ধা যাচিছোঁ, যিসকলৰ কাৰণে আজি ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনীত দুএযাৰ লিখিবলৈ সুযোগ পাইছোঁ। পবিত্ৰ শিক্ষানুষ্ঠানৰ প্ৰতিজন শিক্ষাগুৰু তথা কৰ্মীবৃন্দলৈ থাকিল আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা তথা চিৰকৃতজ্ঞতা।

যিসকল সংস্কৃতিশীল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে তেওঁলোকৰ পূৰ্ণ সহায় সহযোগিতাৰে ২০১৪-১৫ বৰ্ষৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সংগীত, নাটক আৰু সুকুমাৰ কলা (Music, Drama & Fine Arts) বিভাগৰ সম্পাদক পদত মোক নিৰ্বাচিত কৰিছিল সেইসকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ মোৰ আন্তৰিক অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিয়েই মোৰ মনত কেৱল এইটোৱেই উদ্দেশ্য আছিল যে কেনেকৈ মহাবিদ্যালয়খনক সাংস্কৃতিক দিশত আগুৱাই লোৱা যায়। সেয়ে এইবাৰ ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ ২৭-০১-২০১৫ তাৰিখৰ পৰা আৰম্ভ হ'বলগীয়া "কলেজ সপ্তাহ"ত পোন প্ৰথমবাৰৰ বাবে মূকাভিনয় (Mime), Traditional Fashion Show, ভূপেন্দ্ৰ সংগীত আদিকে ধৰি নতুন নতুন প্ৰতিযোগিতা পতা হ'ল। এনেকুৱা নতুন বিষয় সন্নিবিষ্ট কৰাৰ ফলত আৰু এই বিভাগত প্ৰতিযোগিতাৰ সংখ্যা বেছি হোৱাৰ ফলত আন আন বিভাগীয় প্ৰতিযোগিৰ তুলনাত এই বিভাগৰ প্ৰতিযোগীক নিম্নমানৰ পুৰস্কাৰ দিয়া হৈছিল, যাৰ বাবে মই দুঃখিত। আশা কৰোঁ পৰৱৰ্তী সময়ত মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়ে কথাটো গুৰুত্ব সহকাৰে বিবেচনা কৰি চাব।

শ্ৰীমন্ত শংকৰ ফাউণ্ডেছনে ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ উদ্যোগত আজান ফকিৰৰ জিকিৰ গীতৰ কৰ্মশালা পাতিছিল তাৰ দ্বাৰাও মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে বহুত উপকৃত হৈছে। যাৰ বাবে আমাৰ গ্ৰন্থাগাৰিক ড° ধৰনীকান্ত দাস ছাৰ আৰু মোৰ নেতৃত্বত এটা ১৫ জনীয়া জিকিৰ গীতৰ দলে ১-১২-২০১৫ তাৰিখে অনুষ্ঠিত হোৱা ধুবুৰী জিলা প্ৰশাসনৰ সহযোগত দূৰদৰ্শন কেন্দ্ৰ গুৱাহাটীৰ নিবেদন "জনকৃষ্টি সমাৰোহ"ত জিকিৰ গীতৰ পোনপটীয়া সম্প্ৰচাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছোঁ।

মোৰ কৰ্মকালত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ মাণ্ডলিক যুৱ মহোৎসৱ আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত হয় আৰু ইয়াত ক্ৰমাত মহাবিদ্যালয়ৰ মোৰ নেতৃত্বৰ নাটকৰ দল, খাদিমুল, প্ৰিয়ংকা, মৌচুমী, পৃথু, অভিমান্যু, ৰাফিউল আদিয়ে বিভিন্ন ধৰণৰ প্ৰতিযোগিতা যেনে নাটক, সমবেত সংগীত, ৰবীন্দ্ৰ সংগীত, বৰগীত, জ্যোতি সংগীত, পাশ্চাত্য সংগীত (western song), স্বৰবাদ্য, পাৰ্বতী প্ৰসাদ বৰুৱাৰ গীতৰ লগতে আন আন প্ৰতিযোগিতাত পুৰস্কাৰ বুটলিবলৈ সক্ষম হৈছে।

[illegible] গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কেন্দ্ৰীয় যুব মহোৎসবত ২০১৫ আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ নাটকৰ [illegible] প্ৰথমবাৰৰ বাবে "শ্ৰেষ্ঠ শৃংখলাবদ্ধ দল" আৰু খাদিমুল ইছলামে পাশ্চাত্য সংগীতত তৃতীয় স্থান অধিকাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। আজিৰ প্ৰতিযোগিতামূলক যুগসন্ধিত আমাৰ মহাবিদ্যালয়ে আৰু ভৱিষ্যতে উৎকৃষ্ট ফলাফল প্ৰদৰ্শন কৰিব বুলি মই আশাবাদী।

সংগীত, নাটক আৰু সুকুমাৰ কলা বিভাগৰ সম্পাদক পদৰ যি গুৰুদায়িত্ব মোৰ হাতত আহি পৰে তাক মই গুৰুত্বসহকাৰে পালন কৰাত যথাসাধ্য চেষ্টা কৰি আহিছোঁ আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী বন্ধু-বান্ধৱী তথা ভাই ভনীসকলে যি উদ্দেশ্যৰে মোক নিৰ্বাচিত কৰিছিল তাৰ সকলো ৰূপায়ণৰ বাবে মই চেষ্টা কৰি আহিছোঁ। কিন্তু নাজানো মোৰ সকলো প্ৰচেষ্টা কাৰ্যকৰী হৈছে নে নাই।

মহাবিদ্যালয়খনৰ অধ্যক্ষ মাননীয় ড° ধ্ৰুৱ চক্ৰৱৰ্তী ছাৰ, তত্বাৱধায়কদ্বয় শ্ৰী সুদৰ্শন ৰয় ছাৰ আৰু শ্ৰী ৰাজদ্বীপ [illegible] আৰু মোৰ শিক্ষাগুৰু ড° [illegible] শৰ্মা, ড° হেমুবেল সেখ, ড° আজাদ আলী, মিতালি ঘোষ, ড° সুস্মিতা সেনগুপ্ত, ড° [illegible] ভট্টাচাৰ্য, নিৰ্মিতা নাথ, ড° [illegible] দাস, শ্ৰী মতিয়ৰ ৰহমান ছাৰ সকলো দিশত আগবঢ়োৱা সহায় সহযোগিতাৰ বাবে আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা যাচিছো। ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ শিক্ষক কৰ্মচাৰীবৃন্দলৈ কৃতজ্ঞতা যাচিছোঁ। লগতে ছাত্ৰ একতা সভাৰ সমূহ সম্পাদ, মোৰ বন্ধু বান্ধৱী, দাদা বাইদেউ, ভাই-ভনী সকলৰ সহায় সহযোগিতাৰ বাবে মই চিৰ কৃতজ্ঞ।

প্ৰতিবেদনৰ সমাপ্তিত মোৰ কাৰ্যকালত হোৱা অজানিতে ভুল-ক্ৰটিৰ বাবে মই ক্ষমা বিচাৰি ভোলনাথ মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বাংগীন উন্নতি কামনা কৰিছো আৰু সকলোৰে উজ্বল ভৱিষ্যৎ কামনা কৰি সকলোকে শ্ৰদ্ধা আৰু মৰম যাচি মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিছো।

জয়তু ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়।

নজৰুল ইছলাম
সম্পাদক
সংগীত, নাটক আৰু সুকুমাৰ কলা
ভোলানাথ মহাবিদ্যালয় ছাত্ৰ একতা সভা
২০১৪-১৫

তৰ্ক আৰু সাংস্কৃতিক সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ পাতনিতে মই সেই সকলৰ ব্যক্তিলৈ যি সকলে ঐক্য, শান্তি আৰু ভ্ৰাতৃত্বভাৱ ৰক্ষাৰ্থে আত্ম বলিদান দিলে লগতে এই নামনি অসমৰ খ্যাতনামা ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাতা সকললৈ যাচিছোঁ মোৰ কৃতজ্ঞতা। পবিত্ৰ শিক্ষানুষ্ঠানৰ প্ৰতিজন শিক্ষাগুৰু তথা কৰ্মীবৃন্দলৈ থাকিল মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা তথা চিৰ কৃতজ্ঞতা।

দ্বিতীয়তে যিসকল সহানুভূতিশীল ছাত্ৰ ছাত্ৰীয়ে তেওঁলোকৰ মহামূল্যবান ভোটবিলাক দি মোক ২০১৪-১৫ বৰ্ষৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ তৰ্ক আৰু সাংস্কৃতিক সম্পাদকৰ দৰে দায়িত্বপূৰ্ণ পদত নিৰ্বাচিত কৰিছিল সেই সকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ মোৰ আন্তৰিক অভিনন্দন আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলোঁ। তৰ্ক আৰু সাংস্কৃতিক সম্পাদক হিচাপে নিৰ্বাচিত হোৱাৰ যি দায়িত্ব মোৰ ওপৰত আহি পৰে তাক গুৰুত্ব সহকাৰে মই পালন কৰাত যথাসাধ্য চেষ্টা কৰি আহিছোঁ আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী বন্ধু-বান্ধৱী আৰু ভাই-ভনী সকলে যি উদ্দেশ্যৰে মোক নিৰ্বাচিত কৰিছিল তাৰ সফল ৰূপায়ণৰ বাবে মই সদায় চেষ্টা কৰি আহিছোঁ কিন্তু নাজানো মোৰ সকলোবোৰ প্ৰচেষ্টা কাৰ্যকৰী হৈছে নে নাই।

আজি প্ৰতিযোগিতামূলক যুগসন্ধিত উৎকৃষ্ট ফলাফল আমাৰ মহাবিদ্যালয়খনে প্ৰদৰ্শন কৰি আহিছে আমি আৰু মানদণ্ডৰ উন্নয়নৰ প্ৰতি ভৱিষ্যতকৈলৈ আশাবাদী। এনে সকলৰ মাজতো ছাত্ৰ একতা সভাৰ তৰ্ক আৰু সাংস্কৃতিক সম্পাদক হিচাপে মই মোৰ কাৰ্যকালত উন্নয়নমূলক কাম কাজ সমাধান কৰাৰ বাবে অহোপুৰুষাৰ্থ চেষ্টা কৰিছোঁ। সংক্ষেপে সেইবোৰ হ'ল কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিয়েই বিভিন্ন প্ৰতিযোগিতামূলক কাৰ্যসূচীৰে কলেজ সপ্তাহ পালন কৰা হয়। উক্ত প্ৰতিযোগিতাবোৰত প্ৰতিভাশালী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীবোৰক পুৰস্কৃত কৰাৰ বাবে এখন বঁটা বিতৰণী সভা আৰু এখন সাংস্কৃতিক সন্ধিয়াৰ আয়োজন কৰা হয়।

সদৌ শেষত যি সকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰী বন্ধু-বান্ধৱী আৰু ভাই-ভনী সকল যথাক্ৰমে ৰফিকুল হক চৌধুৰী, ইশাদ আলম, হুছেইন, জাহিদ, আকাশ, অহাব, ইফটিকাৰ, অকন, আমিয়াল, ইনামুল, বিবস, মুন, মোস্তাফিজুৰ, এছাহাক, ছাদ্দাম পনয় তথা নাম প্ৰকাশ নোপোৱা সকলো দাদা-বাই, বন্ধু-বান্ধৱী, ভাইটি-ভনীলৈ মোৰ হৃদয়ৰ শুভেচ্ছা যাচিলোঁ।

প্ৰতিবেদনৰ সমাপ্তিত মোৰ কাৰ্যকালত হোৱা অজানিত ভুল-ক্ৰটিৰ বাবে মই ক্ষমা বিচাৰি ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বাঙ্গীন উন্নতি কামনা কৰিছোঁ আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, বন্ধু-বান্ধৱী সকলৰ উজ্বল কামনা কৰি সকলোকে শ্ৰদ্ধা আৰু মৰম যাচি মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিছোঁ।

"জয়তু ভোলানাথ মহাবিদ্যালয়"

শ্বেখ মুছানুৰ জামান
তৰ্ক আৰু সাংস্কৃতিক সম্পাদক
ভোলানাথ মহাবিদ্যালয় ছাত্ৰ একতা সভা
২০১৪-১৫

Printed at : Rumani Offset Press, Dhubri